

FRÁGREIÐING

latin

LØGTINGSGRANNSKOÐARUNUM

sambært § 12 í Ll. nr. 25/1999 "um grannskoðan av
landsroknskapinum v.m."

MARS 2001

INNIHALDSYVIRLIT

1. INNGANGUR	5
2. LØGMANSFYRISITINGIN OG SJÁLVSTÝRISMÁL	7
2.1 FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	7
2.1.1 §2 LØGMANSFYRISITINGIN V.M.	7
2.1.2 §10 SJÁLVSTÝRISMÁL O.A.	7
2.2 LØGMANSSKRIVSTOVAN	7
2.3 VIÐSKIFTASTOVAN Í KEYPMANNAHAVN (J.NR. GL 1998/2 02 2 –4)	8
2.4 SAMSÝNING O.A. TIL LANDSSTÝRISMENN	9
3. FÍGGJARMÁL	12
3.1 FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	12
3.1.1 § 3 FÍGGJARMÁL	12
3.1.2 § 20 INNTØKUR	12
3.1.3 § 25 GJALDFØRI	14
3.2 FÍGGJARLÓGARMANNAGONGD	14
3.3 ROKNSKAPARVIÐURSKIFTI (GL 1996/1 01-2)	16
3.3.1 FRAMLØGA AV LANDSROKNSKAPINUM	16
3.3.2 LØNARUMSITING Á GJALDSTOVUNI (GL 1998/2 03 1-10)	16
3.3.3 EDV-TRYGD (GL 1997/2 03 1-6)	16
3.3.4 ROKNSKAPARREGLUGERÐIR (GL 1997/1 01-5)	17
3.3.5 GÓÐKENNINGARMANNAGONGDIR	17
3.3.6 SAMSKIPAN AV ROKNSKAPARREGLUM	18
3.3.7 GÓÐKENNING AV ”EGNUM” BÚSKAPARSKIPANUM O.L.	18
3.3.8 OGNARYVIRLIT	19
3.3.9 TRYGGINGARVIÐURSKIFTI	19
3.3.10 SKIPANIN VIÐ FERÐAKARMI TIL UTTANLANDSFERÐIR	19
3.4 FÍGGJARSTØÐA 1999	20
3.4.1 FÍGGJARLIGUR ÚTBÚNAÐUR (GL 2000/3 01 1-1)	20
3.4.2 ÁOGN (GL 2000/ 3 01 3-5)	22
3.4.3 TØKUR PENINGUR (GL 2000/ 3 01 9-1)	24
3.4.4 SKULD (GL 2000/ 3 02 1-2)	24
3.4.5 INNKREVJING AV VINNULÁNUM (GL 1996/ 2 03 1-3)	26
3.5 UMSITING AV SKATTI, AVGJØLDUM O.A.	26
3.5.1 ROKNSKAPAR- OG TRYGDARREGLUR (GL 1996/2 04 0-2)	26
3.5.2 STOVNSRAKSTUR (GL 2000/2 04 1-2)	28
3.5.3 KASSAEFTIRLIT (GL 2000/2 04 0-7)	29
3.5.4 EDV-SKRÁIR (GL 2000/2 04 1-2)	29
3.5.5 INNFLUTNINGSGJØLD (GL 1996/2 04 0-3)	30
3.5.6 TOLLKRETTUR (GL 1996/2 04 5-6)	30

4.	FISKIVINNA	32
<hr/>		
4.1	FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	32
4.2	ALMENNAR VIÐMERKINGAR	33
4.3	FISKIMÁLASTÝRIÐ (GL 2000/2 14 1-3)	34
4.4	LØNJAVNINGARSTOVAN (GL 2000 / 2 14 4-5)	35
4.5	FISKIVEIÐIEFTIRLITIÐ, VAKTAR- OG BJARGINGARTÆNASTAN (GL 2000/2 14 2-2)	37
4.6	SJÓVINNUFYRISITING OG SKRÁSETING FØROYA (GL 1997/2 14 1-2)	37
4.7	FISKIRANNSÓKNARSTOVAN (GL 1997/2 14 3-5)	37
5.	VINNUMÁL O.A.	38
<hr/>		
5.1	FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	38
5.2	ALMENNAR VIÐMERKINGAR	40
5.3	MATRIKULSTOVAN (GL 1998/2 05 9-2)	41
5.4	FERÐARÁÐ FØROYA (GL 1997/2 15 2-1)	41
5.5	ENDURGJALDSGRUNNUR ALIVINNUNNAR (GL 1998/ 2 15 3-2)	42
5.6	VINNUFREMJANDI GRUNNAR	43
5.6.1	GRUNNUR FERÐAVINNUNNAR (GL 1996/2 15 9-2)	43
5.6.2	ÁBYRGDARGRUNNURIN (J.NR. GL 1998 / 2 15 9-4)	44
5.6.3	GRUNNURIN TIL ÍDNAÐARFREMJANDI ENDAMÁL (J.NR. GL 1996 / 2 15 3-1)	45
5.7	RÚSDREKKASØLA LANDSINS (GL 1997 / 2 03 9 - 6)	47
5.8	HAVBÚNAÐARROYNDIR (GL 1998/2 15 3-2)	47
5.9	ALMENNAR ROYNDIR OG RÁÐGEVING (GL 1996/2 13 2-1)	49
6.	ÚTBÚGVING OG GRANSKING O.A.	50
<hr/>		
6.1	FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	50
6.2	ALMENNAR VIÐMERKINGAR	54
6.3	FÓLKASKÚLIN (GL 1996/2 10 2-1)	55
6.4	FISKIVINNUSKÚLIN Í VESTMANNA (G.L. 2000/2 10 3-3)	56
6.5	UNDIRVÍSINGARSKYLD A HJÁ SKÚLASTJÓRUM	57
6.6	FRÓÐSKAPARSETUR FØROYA (G.L. 1996/2 10 4-1)	57
6.7	GRANSKINGARÆTLANIR (G.L. 1998/2 10 9-2)	58
6.8	YRKISSKÚLAR OG AÐRIR SKÚLAR	58
6.9	SKÚLABÓKAGRUNNURIN (G.L. 1997/2 10 6-2)	58
6.10	BÓKAMIDSØLAN	60
6.11	RATIONALISERINGAR OG SPARINGAR.	61
6.12	MENTUNARGRUNNUR FØROYA LØGTINGS (G.L. 1998/2 11 9-2)	61
6.13	ÚTBÚGVINGARSTUÐUL (G.L. 1997 / 2 10 1-1)/ (J.NR.:GL 2000/2 10 9-4)	61
6.13.1	STUÐUL TIL LESANDI, STUÐULSVEITINGAR	62
6.13.2	STUÐUL TIL LESANDI, ÚTLÁN	62
6.13.3	EDV-SKIPANIN	63
6.13.4	GRANNSKOÐAN AV EINSTØKUM MÁLUM	63
6.13.5	RØKT AV LÁNUM	64

7. ALMANNA- OG HEILSUMÁL	66
7.1 FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	66
7.2 EDV-SKIPANIN Á ALMANNASTOVUNI (GL 1996/2 07 1-1)	70
7.3 ALMANNAPENSJÓNIR (GL 2000/2 07 2 -3)	72
7.3.1 LÓGARGRUNDARLAG	72
7.3.2 HEIMILDAR-/TULKINGARSPURNINGAR	72
7.3.3 ÁÐUR UMRØDD IVAMÁL UM INNTØKUGRUNDARLAG O.A.	75
7.3.4 NÝGGJAR LÓGARÁSETINGAR UM INNTØKUGRUNDARLAG OG INNTØKUJAVNING	76
7.3.5 IVAMÁL UM INNTØKUJAVNING AV ALMANNAPENSJÓNUM	76
7.3.6 MÁLSGRANNSKOÐAN	78
7.4 FORSORGARÚTREIÐSLUR (GL 1998/2 07 3-2)	80
7.5 DAGPENINGAÚTREIÐSLUR (GL 2008/2 07 3-6)	81
7.6 HEIMARØKTIN (GL 1998/2 07 4 - 5)	83
7.6.1 HEIMAHJÁLPARASKIPANIN OG HEIMASJÚKRASYSTRATÆNASTAN	85
7.6.2 HEILSUSYSTRATÆNASTAN	86
7.6.3 ELDRARØKTIN Í SANDOYNNI	86
7.7 STOVNAR UNDIR SERFORSORGINI (GL 1998/2 07 4 - 6)	87
7.8 SERFORSORGARSTOVNAR OG STUÐLAR, LÓNARGRANNSKOÐAN (J.NR. GL 1998/2 07 4-7)	88
7.9 ELLIS- OG RØKTARHEIM, DAGSTOVNAR O.A. (J.NR. GL 1998/2 07 4 - 9)	90
7.10 ROKNSKAPARVIÐURSKIFTI Á ALMANNASTOVUNI (GL 1996/2 07 1-1)	91
7.11 HJÁLPARTÓLAMIDSTØÐIN (J.NR. GL 2000/2 07 4-8)	92
7.12 DØGNSTOVNURIN ”RÓKIN” (GL 1998/2 07 3-5)	95
7.13 HEILBRIGDIÐ (GL 1996/2 08 4-1)	95
7.14 BLÁKROSSHEIMIÐ (GL 1996/2 08 4 - 1)	96
7.15 SJÚKRAHÚSVERK FØROYA	97
7.16 HOTEL TÓRSHAVN	99
8. OLJUMÁL O.A.	100
8.1 FRÁVIK ÍMILLUM JÁTTANAR- OG ROKNSKAPARTØL	100
8.2 OLJUMÁLASTÝRIÐ (GL 1997/12 1-1)	100
1.	

INNGANGUR

Henda frágreiðing verður latin lögtingsgrannskoðarunum vísandi til § 12 í lögtingslóg nr. 25 frá 21. apríl 1999 "um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.". Í lógini er ásett, at áðrenn frágreiðingin verður latin lögtingsgrannskoðarunum, skal hon leggjast fyrri landsstýrismannin til viðmerkingar, uttan so at brævaskifti áður hefur verið um tey mál, sum umrødd eru í frágreiðingini. Møguligar viðmerkingar og fráboðanir frá landsstýrismanninum um tiltøk og ætl-anir, sum frágreiðingin hefur elvt til, skulu takast við í frágreiðingina.

Sambært lógini er endamálið við grannskoðanini at ansa eftir,

- at* allar inntøkur landsins eru settar í roknskapin,
- at* ongin útreiðsla er goldin uttan heimild í figgjarlóg ella aðrari játtanarlóg,
- at* roknskapurin er rættur, og at tær avgerðir, roknskapurin fevnir um, eru samsvarandi veittum játtanum, verandi avtalum og vanligum siði,
- at* hóskaði er atborið figgjarlíga í sambandi við at umsita ognir og viðvíkjandi rakstri av teimum stovnum og tí virksemin, roknskapurin fevnir um. Harumframt skal roknskapar-grannskoðanin regluliga gjøgnumganga roknskapar- og eftirlitsskipanir fyrri at kann, um tær eru tryggjar.

Fyri hvørt málsøki verður í frágreiðingini víst á stovnar/høvuðskontur, har talan er um frá-vík/meirnýtlu, og vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum. Vit hava eisini víst á, har farið er uppum ásetta lönarkarmin.

Í frágreiðingini verður eisini tikið samanum úrslitið av grannskoðanini á stovnum og skipan-um innan tey einstøku málsøkini. Seinasta frágreiðing, ið latin varð lögtingsgrannskoðarun-um, er frá mars 2000. Í frágreiðingini verður eisini víst á, í hvønn mun viðurskifti, ið tá vórðu umrødd, síðani eru komin í rættlag.

Tórshavn, 14. mars 2001

Leivur Harryson

2. LØGMANSFYRISITINGIN OG SJÁLVSTÝRISMÁL

2.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. nr. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.”, letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir fíggjarárslok lögtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl. Niðanfyrir verður víst á stovnar/høvuðskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum.

2.1.1 §2 Løgmansfyrisingin v.m.

2.11.1.12 Viðlíkahald (rakstrarjáttan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 975 t.kr. Minninýtlan er 376 t.kr.

2.11.1.21 Umbygging í Tinganesi (løgújáttan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 2 mió.kr. Meirnýtlan er 57 t.kr. Løgmaður ger vart við, at í sambandi við umbyggingar- og viðlíkahaldsarbeiðið, sum verið hevur í Tinganesi, ber ikki altíð so væl til at skilja ímillum, hvat er umbygging, og hvat er viðlíkahald. Tí kann verða grundgivið fyri, at hugt verður eftir kontu 2.11.1.12. “Viðlíkahald” og kontu 2.11.1.21. “Umbygging í Tinganesi”, undir einum.

2.1.2 §10 Sjálvstýrismál o.a.

10.14.1.01. Ymsar útreiðslur (rakstrarjáttan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 1,94 mió.kr. Meirnýtlan er 354 t.kr. Farið er uppum lönarkarmin við 279 t.kr. Sambært landsstýrismanninum kemst meirnýtlan av, at arbeiðið við at gera lógardátubasu var meira torført enn roknað varð við, og at í sambandi við prentanina av lógbókunum varð ikki hædd tikin fyri øllum teimum útreiðslum, sum vístu seg at standast av arbeiðinum. Harafturat hevur játtanin til kunngerðarblað verið mett ov lágt, tí tað kann vera torført at ætla um hesa játtan, tá tað er ymiskt, hvussu nógvar lógir verða samtyktar, sum síðani skulu verða kunngjördar.

10.14.3.01. Hin Føroyski Happadrátturin (lógarbundin játtan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 477 t.kr. Meirnýtlan er 108 t.kr.

2.2 Løgmansskrivstovan

Vit hava í 2000 grannskoðað roknskaparviðurskiftini á Løgmansskrivstovuni. Í 1999 vórðu roknskaparviðurskiftini broytt, so Løgmansskrivstovan ikki longur sendir Gjaldstovuni øll skjøl at bóka. Lönarútreiðslur verða tó framvegis bókaðar á Gjaldstovuni.

Løgmansskrivstovan hevur síðani 1999 arbeitt við pørtum av roknskaparreglugerðini eftir leisti frá Gjaldstovuni, men reglugerðin eru ikki fullfíggjað. Sambært rundskrivinum frá Fíggjarmálastýrinum frá 6. februar 2001, skal roknskaparreglugerðin á øllum stovnum verða góðkend í seinasta lagi 1. september 2001.

Sambært § 9 í roknskaparkunngerðini skal roknskapurin verða góðkendur av stovnsleiðaranum. Umsitingarleiðarin váttaar, at mánaðarroknskapurin er kannaður, og løgmansstjórin góðkennir hann.

Nøkur skjøl vórðu vald út at grannskoða gjøllari, og kannað varð m.a., um kontering, upphædd, veitingarslag, ávísing og skráseting var í lagi. Onki var at finnast at.

Tænastuavtalur

Vit komu fram á 3 tænastuavtalur millum Løgmannsskrivstovuna og einstaklingar. Sum dømi kann verða víst á tænastuavtalu, har m.a. er ásett, at viðkomandi fær eitt fast mánaðargjald, umframt mvgr, skal arbeiða á Løgmannsskrivstovuni fulla arbeiðstíð hvønn arbeiðsdag, og meirtímar koma undir flex-skipanina. Løgmannsskrivstovan letur alla neyðuga útgerð, ber allan kostnað av skeiðum o.ø., og ásett er eisini, at almennu reglurnar fyri koyripeningi og dag- og tímapeningi verða nýttar.

Vit hava víst á, at tílíkar ásetingar í eini tænastuavtalu benda á, at talan skattliga er um ein løntakara. Løgmannsskrivstovan hevur boðað frá, at spurningurin er lagdur fyri Toll- og Skattstovu Føroya til støðutakan, um talan er um A ella B-inntøku. Løgmannsskrivstovan fer at fylgja avgerðini hjá Toll- og Skattstovu Føroya.

Vit hava eisini víst á, at talan er um ein prinsippiellan spurning. Á fleiri økjum innan landsumsitingina, m.a. á edv-økinum, missir tað almenna fólk við royndum og førleika, ofta lykka-persónar, og tað er torført at fáa onnur í staðin, m.a. tí tey fáa boðið væl hægri løn í privatu vinnuni. Hesin trupulleiki tykist at vaksa, og hann krevur helst eina samskipaða loysn. At einstakir stovnar/deildir gera tílíkar tænastusáttmálar, har samsýningin liggur omanfyri galdandi lønarlag og uttanfyri lønarkarmin, er eitt nýtt fyrbrigdi innan landsumsitingina. Tað er eisini ein spurningur, um tað er rætt at loysa ein generellan lønartrupulleika á henda hátt.

Leasing

Løgmannsskrivstovan hevur sáttmálar um at leiga kopimaskinur. Sáttmálarnir lúka ikki ásetingarnar í játtanarskipanini um leasing. Løgmannsskrivstovan hevur boðað frá, at hon kannar, hvussu hon kann koma burturúr hesum sáttmálum, fyri síðani at keypa í staðin.

2.3 Viðskiftastovan í Keypmannahavn (J.nr. GL 1998/2 02 2–4)

Í november 2000 vóru vit á eftirliti á Viðskiftastovuni í Keypmannahavn. Viðskiftastovan virkar eftir kunngerð nr. 63/1979. Sambært kunngerðini eru endamál og starvsøki sera breitt orðað, og eisini er ásett, at Landstýrið altíð kann broyta starvsøkið, er tørvur á tí.

Í frágreiðing til løgmann í september 1998 varð m.a. víst á vantandi dagføring av endamáli og starvsøki, at ongar ítøkiligar ætlanir vórðu lagdar fyri virkseimið í einum ári, og at burtursæð frá brævaskifti, var ongin skipað skráseting av virkseminum. Tá varð kunnað um, at Løgmannsskrivstovan og Viðskiftastovan arbeiddu við at endurskoða endamál og starvsøki, og at raðfesta virkseimið hjá stovuni.

Leiðarin hevur í januar 2001 greitt frá, at hann í 1997 tók stig til at endurskoða og útbyggja virkseimi stovnsins, og arbeitt varð við málinum til á heysti 1999. Hóast fleiri áheitanir frá Viðskiftastovuni um at halda fram og finna eina haldgóða loysn, liggur málið hjá leiðsluni fyri uttanlandsdeildini, sum ikki tykist vera sinnað at gera meira við tað.

Vit hava spurt, hvørji stig lögmaður ætlar at taka fyri at fáa viðurskiftini í rættlag. Løgmannsskrivstovan hevur í mars 2001 boðað frá, at hon er í ferð við at gera almennar reglur fyri allar viðskiftastovurnar, sum hoyra undir Løgmannsskrivstovuna. Hugsað verður serstakliga um

endamáll og starvsøki. Harafturat fer Løgmannsskrivstovan at boða viðskiftastovunum frá serstøkum leiðreglum, ið fara at áseta nærri, hvussu virksemd eigur at verða raðfest á staðnum. Viðurskiptini verða væntandi fingin í rættlag seinni í ár.

Roknskaparviðurskipti

Ongin reglugerð finst fyri, hvussu roknskaparhaldið á stovninum er skipað. Leiðarin hevur greitt frá, at farið verður undir at gera reglugerðina, tá rundskrivið við vegleiðandi reglum kemur frá Fíggjarmálastýrinum í februar 2001.

Avrit verður tikið av skjølunum, sum verða send Føroya Gjaldstovu at bóka. Kannað verður, um bókingarnar og lønarútgjaldingarnar samsvara við undirliggjandi skjøl. Vit hava mælt til at vátta við átekning á mánaðarroknskapin mótvegis Løgmannsskrivstovuni. Leiðarin hevur kunnað um, at tað verður gjørt frá 1. januar 2001.

2.4 Samsýning o.a. til landsstýrismenn

Sambært § 32, stk. 2, í stýrisskipanarlógini verða neyvari reglur fyri setanarviðurskipti lögmanns og landsstýrismanna ásettar í lögtingslóg, og eru slíkar reglur ásettar í Ll. nr. 10/1993 “um samsýning og eftirløn landsstýrismanna v.m.” við seinni broytingum. Í lógini eru neyvari ásetingar um løn, eftirløn umframt skattafrítt borðfæ og kostnaðarendurgjöld.

Á figgjarlógini er ein serstøk høvuðskonta til hesar útreiðslur, 2.12.3.01 ”Løgmaður og landsstýrið”. Játanin er sundurliðað í lønarútreiðslur og kostnaðarendurgjald. Vit hava grannskoðað útreiðslurnar í 1999, og samsvara løn/samsýning, borðfæ og kostnaðargjöld við ásetingarnar í lógini.

Í 1998 vórðu bókaðar uml. 70 t.kr. sum telefonendurgjald á høvuðskontu 2.12.3.01 “Løgmaður og landsstýrið”. Í 1998 fingu 14 landsstýrismenn løn/samsýningar um lønarskipanina á Gjaldstovuni, av hesum fingu 7 telefonendurgjald.

Fyrst í 1999 fingu løgmaður og 3 landsstýrismenn samanlagt goldið út góðar 8.000 kr. í telefonendurgjaldi, sum varð bókað á høvuðskontu 2.12.3.01 “Løgmaður og landsstýrið”. Restina av árinum varð telefonendurgjaldið bókað sum útreiðsla undir viðkomandi aðalstýri.

Í 2000 verður telefonendurgjald til lögmann og landsstýrismenn ikki longur bókað á høvuðskontu 2.12.3.01 “Løgmaður og landsstýrið”, men undir tey einstøku aðalstýri.

Ongar ásetingar um kostnaðarendurgjald fyri heimatelefon/fría telefon eru í lógini um samsýning og eftirløn landsstýrismanna. Seinastu nógvu árin hevur tó verið siðvenja at veita kostnaðarendurgjald, og nevast kann, at Fíggjarnevndin á fundi 20. mars 1981 góðkendi, ”at landsstýrismenn fáa fría heimatelefon, tó soleiðis at teir fyri privatar samtalar gjalda 1.000 kr. um árið”. Okkum kunnugt, verður hetta gjald ikki rindað.

Telefonendurgjaldið verður í lønarskipanini á Gjaldstovuni skrásett sum ikki skattskyldug veiting sambært § 29, nr. 7, í skattalógini. Sambært hesi grein er talan um ”gjöld, sum hitt almenna hevur fyriskipað einans til at gjalda kostnað av almennum ella embætisligum starvi, tá tey ikki innihalda nakra samsýning fyri vinnu....”

Í rundskrivi nr. 9 frá 21. desember 1998 hevur Toll- og Skattstova Føroya ásett neyvari reglur fyri skattafríu veitingunum sambært § 29, nr. 7, herímillum nýtslu av egnari telefon í tænnastu

fyri arbeiðsgevaran. Sambært hesum ásetingum kann arbeiðsgevarin skattafrítt rinda eitt árligt endurgjald kr. 2.068 fyri vinnuliga nýtslu, svarandi til fasta gjaldið og kr. 1.000 fyri samrøður. Ásett er eisini, at telefonendurgjald størri enn nevnda upphædd, tó hægst ájavnt við samlaðu telefonrokningina, er at rokna sum frí telefon, og skal skattast sum B-inntøka við í minsta lagi kr. 3.900 í 1999 (kr. 4.200 í 2000).

Ymiskt er, hvussu endurrindað verður:

- Fleiri landsstýrismenn hava farteleson, sum landið hevur keypt og rindar fyri beinleiðis.
- Aðrir fáa endurrindað útreiðslur av egnari farteleson í egnum navni, umframt útreiðslur av vanligu heimatelesonini.
- Ein landsstýrismaður fær ikki endurrindað útreiðslur av vanligu heimatelesonini.
- Ein landsstýrismaður hevur fingið árligt telefonendurgjald kr. 2.068
- Ein landsstýrismaður, ið hevur fingið farteleson frá stýrinum til nýtslu, letur telefonrokningarnar fyri privata heimateleson til viðkomandi aðalstýri, sum bókar tær sum vanligar telefonútreiðslur hjá stýrinum.

Telefonendurgjald til lögmann og landsstýrismenn er ikki nakar fíggjarliga tyngjandi postur í landsroknskapinum, men eftir okkara tykki er talan um eitt prinsippielt mál, sum mælt er lögmanni til at greiða:

- Sambært § 27, stk. 2, í stýrisskipanarlógini tilnevnið lögmaður landsstýrismenn, og sambært § 32, stk. 2, skulu neyvri reglur fyri setanarviðurskifti lögmanns og landsstýrismanna ásetast í lögtingslóg,
- neyvri reglur eru í dag ásettar í Ll. nr. 10/1993 “um samsýning og eftirløn landsstýrismanna” v.s.b., har ásetingar eru um m.a. skattafrí kostnaðarendurgjald,
- er heimild er at veita onnur kostnaðarendurgjald enn tey lógarásettu?
- Er rætt, at telefonendurgjald til landsstýrismenn ikki longur verður bókað á somu høvuðskontu, sum onnur kostnaðarendurgjald?
- Farteleson er eitt nýtt fyrbrigdi, sum hevur broytt mynstrið viðvíkjandi spurninginum um m.a., hvat ein heimateleson er, og hvat telefonendurgjald skal vera, alt eftir hvør eigur og rindar fyri møguliga farteleson.
- Gjaldstovan og fleiri aðalstýri hava sett spurningar um m.a. heimildina at rinda telefonendurgjald, hvussu nógv skal verða rindað, hvør er rætta mannagongdin, hvørji rættindi hevur ein landsstýrismaður, hvat skal gevast upp skattliga o.a.

Sambært § 25 í stýrisskipanarlógini verður samsýning lögtingsmanna ásett við lögtingslóg, og vanligt hevur verið, at lögtingslóg um samsýning landsstýrismanna og lógin um samsýning lögtingsmanna hava verið broyttar/dagfórdar um somu tíð. Tað varð ikki gjørt, tá lógin um samsýning til lögtingsmenn seinast varð broytt/dagfórd.

Sjálvt um arbeiðið hjá einum lögtingsmanni ikki kann samanberast við arbeiðið hjá einum landsstýrismanni, kann verða nevnt, at skattafrítt telefonendurgjald til lögtingsmenn óbeinleiðis er heimilað í § 1, stk. 4, í Ll. nr. 12/1999 “um samsýning og eftirløn lögtingsmanna”, har tað er ásett, at sum endurgjald fyri útreiðslur, ið standast av arbeiðinum sum lögtingsmaður, verður veitt hvørjum tingmanni eitt skattafrítt kostnaðariskoyti kr. 2.000 um mánaðin. Av viðmerkingunum til lógina gongur fram, at talan er um telefon, brúk av egnari teldu o.a.

Løgmannsskrivstovan hevur í februar 2001 boðað frá, at frágreiðingin frá Landsgrannskoðanini hevur elvt til tvey tiltøk:

1. Ætlanin er at leggja fram uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um samsýning og eftirløn landsstýrismanna o.a. Her verður skotið upp, at lögmaður ella landsstýrismaður, fær endurgjald fyri samskiftisútreiðslur kr. 2.000 um mánaðin.
2. Harafturat verður arbeitt við at gera leiðreglur fyri nýtslu av fartelefonom í fyrisingini. Hesar leiðreglur verða settar í gildi við rundskrivi.

3. FÍGGJARMÁL

3.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.,” letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir fíggjarárslok lögtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl. Niðanfyri verður víst á stovnar/høvuðskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum.

3.1.1 § 3 Fíggjarmál

3.18.2.01 Eftirlønir (lógarbundin játtan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 600 t.kr. Meirnýtlan er 64 t.kr. Sambært landsstýrismanninum hevur verið torført at mett um nýtsluna, tí roknskapartøl frá árunum frammanundan hava ikki kunna verið nýtt til framskrivingar, m.a. tí trupulleikar hava verið við tíðaravmarking. Fíggjarmálastýrið arbeiðir við at betra um framskrivingarnar, m.a. við at seta seg betur inn í lógargrundarlagið, og við at fáa til vega betri hagfrøðiligt grundarlag at byggja framskrivingarnar á.

3.18.2.04 Danskar eftirlønir (lógarbundin játtan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 300 t.kr. Meirnýtlan er 761 t.kr. Sambært landsstýrismanninum hevur tað verið torført at mett um nýtsluna, tí roknskapartøl frá árunum frammanundan hava ikki kunna verið nýtt til framskrivingar, m.a. tí trupulleikar hava verið við tíðaravmarking. T.d. er ein rokning 449 t.kr. fyri 1998 goldin í 1999. Fíggjarmálastýrið arbeiðir við at betra um framskrivingarnar, m.a. við at seta seg betur inn í lógargrundarlagið, og við at fáa til vega betri hagfrøðiligt grundarlag at byggja framskrivingarnar á.

3.18.3.01 Burðarfarloyvi (rakstrarjáttan)

Á fíggjarlógini vóru játtaðar 8.271 t.kr. Meirnýtlan er 1.422 t.kr. Sambært landsstýrismanninum hava trupulleikar verið við tíðaravmarking, men tann trupulleikin er ikki longur. Nýtlan er torfør at meta um, tí hon er tegnd at, hvussu nógvar kvinnur fara í barnsburðarfarloyvi, og tað er sjálvandi skiftandi. Harafturat verður størsti parturin ikki gjørdur upp fyrr enn síðst á árinum, og tí er rættiliga torført at fylgja við nýtsluni í fíggjarárinum. Fíggjarmálastýrið arbeiðir við at betra um framskrivingarnar, m.a. við at seta seg betur inn í lógargrundarlagið, og fáa til vega betri hagfrøðiligt grundarlag at byggja framskrivingarnar á.

3.1.2 § 20 Inntøkur

Talvurnar niðanfyri vísa játtan á fíggjarlóg og roknskapartøl fyri inntøkur í 1999.

	20.52.1 Skattainntøkur (mió.kr.)	Játtanin	Roknskapur	Meir-/minni
01	Vanligur landsskattur	880,0	995,2	115,2
02	Avseting móti tapi av eftirstøðum í skatti	-10,0	0	10,0
07	Felagsskattur	120,0	121,0	1,0
10	Vinningsbýtisskattur	22,5	74,9	52,4
13	Avgjald av kapitaleftirlønnum	6,0	5,2	-0,8
19	Rentuskattur	30,0	31,4	1,4
22	Fíggjarognavgjald	-	3,0	3,0
25	Arvaavgjöld	2,5	3,8	1,3

Tilsamans	1.051,0	1.234,5	183,5
------------------	----------------	----------------	--------------

Størstu frávikini eru “vanligur landsskattur” og “vinningsbýtisskattur”, sum eru ávikavist 115,2 og 52,4 mió.kr. hægri enn mett.

	<u>20.52.2 Avgjöld og tollur (mió.kr.)</u>	<u>Játtan</u>	<u>Roknskapur</u>	<u>Meir-/minni</u>
01	Meirvirðisgjald	640,0	707,5	67,5
04	Tollavgjöld	22,0	29,1	7,1
07	Punktgjöld	155,0	153,4	-1,6
10	Lønhæddargjald	11,0	9,6	-1,4
13	Brennioljugjald	65,0	71,5	6,5
16	Framleiðsluavgjald	16,0	16,1	0,1
19	Skrásetingargjald	55,0	73,0	18,0
22	Vegskattur (vektgjald)	33,5	36,2	2,7
25	Ferðaavgjald	7,5	8,7	1,2
28	Umhøvrisavgjald á smyrjiolju	2,0	2,0	0,0
	Tilsamans	1.007,0	1.107,1	100,1

Størstu frávikini eru “meirvirðisgjald” og “skrásetingargjald”, sum eru ávikavist 67,5 og 18 mió.kr. hægri enn mett.

	<u>20.52.3 Ymsar inntøkur (mió.kr.)</u>	<u>Játtan</u>	<u>Roknskapur</u>	<u>Meir-/minni</u>
01	Útluting frá Fíggjargrunninum frá 1992	32,5	111,4	78,9
10	Aðrar inntøkur	2,7	5,6	2,9
	Tilsamans	35,2	117,0	81,8

Á figgjarlógini varð inntøkan frá útluting úr Fíggjargrunninum mett til 32,5 mió.kr. Sambært viðmerkingunum til figgjarlógaruppskotið hevur Føroya Banki seinastu árin inntøkuført stórar upphæddir, ið áður hava verið settar av móti tapi av skuldarum, og tí kann ikki roknaast við tilílikum inntøkuføringum í framtíðini.

Sambært landsroknskapinum eru inntøkurnar 111,4 mió.kr. í 1999, t.v.s. 78,9 mió.kr. hægri enn mett á figgjarlógini.

	<u>20.52.3.10 Aðrar inntøkur (t.kr.)</u>	<u>Játtan</u>	<u>Roknskapur</u>	<u>meir-/minni</u>
01	Loyvisgjöld	50	48	-2
02	Skeinkiloyvi, avgjöld	50	65	15
04	Navnaprógv	20	9	-11
05	Bøtur	1.000	184	-816
06	Happadrátturin, avgjöld	400	196	-204
07	Burturlutingargjöld	600	936	336
09	Løggilding av el-innleggjarum, avgjöld	60	67	7
10	Avgjald av vinningi v/sølu av virðisbrøvum	550	3.568	3.018
60	Óvanligar inntøkur	-	559	559
	Tilsamans	2.730	5.632	2.902

Samanumtikið eru inntökurnar uml. 368 mió.kr. hægri enn mett á figgjarlógini. Talan er um lutfalsliga stór frávik. Landsgrannskoðanin heldur tað hevði verið rættast, um inntøku-metingarnar vórðu dagfórdar á eykajáttanarlóg í figgjarárinum, so Løgtingið varð kunnað um og fekk innlit í gongdina.

3.1.3 § 25 Gjaldføri

25.64.1.01 Útvegan av gjaldføri

Á figgjarlógini varð bruttolánitørvurin mettur til 270 mió.kr. Sambært landsroknskapinum var bruttolánitørvurin 300 mió.kr.

3.2 Fíggjarlógarmannagongd

Síðani 1995 eru royndir gjørdar at bøta um figgjarlógarmannagongdina. Roknskaparliga eru stór framstig hend í figgjarlógararbeiðinum, og í mun til 1995 eru viðmerkingarnar til figgjarlógaruppskot nú meira einsháttaðar og kunnandi.

Síðani fyrst í nítíárunum er ofta umrødd tann misjavna figgjarlógarviðgerð, almennir stovnar fáa, herímillum hvørjir stovnar skulu verða tiknir við á figgjarlógina og/ella í landsroknskapin. Víst kann verða á m.a. lögtingsmál nr. 162/1992 og lögtingsmál nr. 85/1993.

Løgtingsgrannskoðararnir og Landsgrannskoðanin hava í árávís víst á hesi ógreiðu figgjarlógar- og roknskaparviðurskifti, og í grannskoðanarfrágreiðingunum frá desember 1997 og mars 2000 fingtu tey drúgva umrøðu. Flest øll aðalstýri hava víst á, at tað er av alstórum týdningi at fáa fulla greiði á ognarrætti og tilknýti til figgjarlóg og landsroknskap annars, bæði viðvíkjandi umsitingarútreiðslum og figgjarligum virksesemi hjá fleiri stovnum/grunnum.

Umsitingarútreiðslurnar hjá fleiri av hesum stovnum t.d. Landsbankanum verða figgjaðar av einum rentumarginali, og tilíkir stovnar hava tí “óavmarkaðar” móguleikar at økja um sínar umsitingarútreiðslur.

Í 1998 tók eisini lögmaður málið upp fyri at fáa staðfest, hvørjir roknskapir koma undir § 45, stk. 4, í stýrisskipanarlógini. Í sambandi við, at lögmaður í november 1998 fekk uppskot til lögtingslóg um grannskoðan av landsroknskapinum til ummælis, har nógv grundleggjandi ógreið viðurskifti vórðu umrødd í almennu viðmerkingunum, boðaði lögmaður frá, at hann fór at taka stig til at seta ein arbeidssból at gjøgnumganga viðurskiftini hjá stovnum og grunnum, sum ikki eru við á figgjarlóg/í landsroknskapinum, fyri at meta um:

- hvør eigur stovnin/grunnin, herímillum hvør eigur ognirnar, um stovnurin/grunnurin verður tikin av,
- tilknýtið til figgjarlóg, hvat skal við og á hvønn hátt,
- tilknýtið til landsroknskap, landsbókhald og landsgjaldføri.

Í mars 1999 heitti lögmaður á landsstýrismannin við figgjarmálum um at seta ein arbeidssból at greiða ivasurningarnar innan árslok 1999.

Í februar 2000 boðaði landsstýrismaðurin frá, at tað hevði ikki eydnast honum at manna ein arbeidssból. Í samráð við lögmann hevði landsstýrismaðurin tí gjørt av at biðja fólk í umsitingini gera arbeidðið. 5 stjórar/deildarstjórar umboðandi Fíggjarmálastýrið, Lógardeildina, Vinnumálastýrið og Almanna- og Heilsumálastýrið skuldu geva ráð í arbeidinum.

Í febrúar 2001 boðaði landsstýrismaðurinn frá, at arbeiðið var ikki liðugt, m.a. tí fulltrúar vóru farnir úr starvi í Fíggjarmálastýrinum, uttan at tað hevði eydnast at manna stórvini aftur, og tað hevði havt við sær nógva eyka arbeiðsbyrðu í mun til arbeiðsorkuna.

Eisini hevði verið sera torført at finna røttu fólkinum at loysa uppgávnar, tí tey vóru frammanundan í leiðarastórvum. Landsstýrismaðurinn ætlar nú at raðfesta arbeiðið ovast. Ein arbeiðs- og tíðarætlan er gjørd, og skal arbeiðið verða liðugt áðrenn summarfrítíðina í ár, og teir grunnar/stovnar, ið eiga at standa á fíggjarlógini, verða settir á fíggjarlógina í 2002.

Tá ið fyrsta fíggjarlógaruppskotið eftir nýggju skipanini, fíggjarlógaruppskotið fyri 1996, varð tilevnað, varð so at siga farið fram eftir fummum, og Løgtingið og Fíggjarnevndin fingur ongantíð veruliga høvi at taka støðu til broyttu fíggjarlógaruppsetingina og til meginreglurnar í nýggju skipanini. Arbeiðið við at gera eina fullfíggjaða “budgetleiðbeining” varð heldur ongantíð fullført.

Á heysti 1999 var nógva samskipti millum Landsgrannskoðanina, umsitingina hjá Løgtinginum og Fíggjarmálastýrið um fleiri grundleggjandi ivamál við verandi játtanarskipan. Semja var um, at tað var bráðneyðugt at broyta játtanarskipanina á ávísum økjum, soleiðis at endurskoðaðar reglur kundu koma í gildi frá ársbyrjan 2000. Landsstýrismaðurinn við fíggjarmálum handaði síðani Fíggjarnevndini bráðfeingis endurskoðaðu reglurnar til viðgerðar. Fíggjarnevndin tók undir við reglunum, og tók tær við í álitid, og tær vórðu eisini tiknar við í “dagførdur” lögtingsfíggjarlógina.

Vit mæltu Fíggjarmálastýrinum til miðvíst at fara undir at loysa allar teir mongu ivasurningarnar, so fíggjarlógarmannagongdin í framtíðini kemur í eina tryggja legu.

Í janúar 2000 boðaði landsstýrismaðurinn frá, at við broytingini í desember 1999 vórðu nakrir spurningar í játtanarskipanini loystir, og í 2000 ætlar Fíggjarmálastýrið aftur at ganga ígjøgnum skipanina, og gera sítt til, at semja fæst um eina loysn á játtanarligu ivasurningunum, sum Landsgrannskoðanin og umsiting Løgtingsins hava sett.

Í febrúar 2001 boðaði landsstýrismaðurinn frá, at í 2000 hevur Fíggjarmálastýrið ikki gjøgnumgingið játtanarskipanina frá enda í annan, men hevur á fundi við lögfrøðingarnar á Løgtingsskrivstovuni viðgjørt, um rættari hevði verið at gera játtanarskipanina til lóg. Á fundinum varð ikki komið til eina greiða niðurstøðu. Lögfrøðingarnir vóru heldur ikki á einum máli um, hvat var rættari, men vístu á, at tað var upp til landsumsitingina at gera av.

Landsstýrismaðurinn hevur eisini kunnað um, at spurningurin um at broyta játtanarskipanina er umrøddur við stjóran á lögdeildini á Løgmannsskrivstovuni, sum vísir á, at ein undirbólkur undir Grundlógarnevndini arbeiðir við játtanarrættarligum spurningum. Tí heldur landsstýrismaðurinn tað ikki vera rætt at nýta nógva arbeiðsorku at gjøgnumganga játtanarskipanina, fyrr enn Grundlógarnevndin er liðug við arbeiði sítt, eftir ætlan í juni 2001.

Í 1995 varð víst á, at fyri at fáa nýggju játtanarskipanina at virka til fulnar, var ein avgerandi treyt, at fíggjarlógararbeiðið skuldi verða samskipað í Fíggjarmálastýrinum av royndum fólki, sum burturav skuldu taka sær av fíggjarlógartilfarinum, og kritiskt gjøgnumganga og hava umsjón við, at reglurnar í budgetvegleiðingum o.ø. vórðu hildnar, veita ráðgeving og vegleiðing til stovnar o.o. og greiða ivasurningar í sambandi við, at farið varð yvir til nýggjar skipanir og reglur.

Fyritreytin helt ikki. Fíggjarmálastýrið hevur ikki fólkinum, ið megna at greiða og loysa ivamál um grundleggjandi fíggjarlógar- og roknskaparviðurskipti, sum verða sett fram, m.a. tí stór starvsfólkaútskipting hevur verið. Støðan er óheppin, tí talan er um eitt øki, har Fíggjarmálastýrið átti at havt ein virknan, leiðandi og samskipandi leiklut.

Landsstýrismaðurin við fíggjarmálum hevur í februar 2001 víst á, at tað er ein stórir trupulleiki, at fleiri stórv, bæði hjá Fíggjarmálastýrinum og stovnum tess, bæði standa og hava staðið ósett seinastu 2 árinum. Sambært landsstýrismanninum kemst hetta fyrst og fremst av, at sera nógv nýggj stórv eru sett á stovn ymsa staðni í miðfyrisingini, og hákonjunkturarnir hava økt munandi um eftirspurningin í privatu vinnuni eftir fólki við hægri útbúgving.

Vit hava áður víst á, at ein annar trupulleiki er, at fíggjarlógarruppskotini sum oftast verða gjørd liðug og prentað í síðstu løtu. Umsitingin hevur sostatt ongan reellan móguleika kritiskt at gjøgnumganga fíggjarlógarruppskotið, áðrenn tað verður lagt fyri tingið.

3.3 Roknskaparviðurskipti (GL 1996/1 01-2)

3.3.1 Framløga av landsroknskapinum

Sambært stýrisskipanarlógini og sambært løgtingslóg “um landsins almenna roknskaparhald v.m.” skal landsstýrið, innan juni mánaður er liðin, leggja fyri Løgtingið samlaða landsroknskapin fyri undanfarna fíggjarár. Landsroknskapurin fyri fíggjarárið 1999 varð lagdur fyri tingið 30. juni 2000.

3.3.2 Lønarumsiting á Gjaldstovuni (GL 1998/2 03 1-10)

Gjaldstovan hevur seinnu árinum sent út rundskriv um ávísing av lønum, samsýningum, veitingum o.ø., og bert góðkend oyðubløð verða nýtt. Í mars mánaði í 1999 og í apríl 2000 sendi Gjaldstovan stovnunum, ið avgreiða lønir um lønarskipanina á Gjaldstovuni, til góðkenningar lønargrundarkort fyri øll starvsfólk í føstum starvi. Flest allir stovnar hava góðkent kortini, og sent tey aftur við móguligum rættingum. Hesi tiltøk hava styrkt um umsitingina, og lønargrannskoðan á ymskum stovnunum hevur eisini givið ábending um, at útgoldnu lønirnar eru rættar og eru samsvarandi galdandi sáttmála, flokking, stig o.a.

Samsvar er millum útgoldnu lønina og skrásetingina í skattaskipanini. Føroya Gjaldstova tekur nýggja lønarskipan í nýtslu 1. mai í ár. Henda lønarskipan er ætlað at vera ein felags lønarskipan fyri allar landsstovnar, og sum frá líður eisini fyri teir landsstovnar, sum í dag ikki brúka lønarskipanina á Gjaldstovuni.

3.3.3 Edv-trygd (GL 1997/2 03 1-6)

Edv-trygd er ein týðandi partur í fíggjarstýringarskipanini, og í 1997 fóru Landsgrannskoðanin og Gjaldstovan, saman við serkønari grannskoðarahjálpi, undir at gjøgnumganga edv-trygdina, við stóði í krøvum og grannskoðanarvegleiðingum á hesum øki.

Í eini frágreiðing frá juli 1998 varð víst á, at edv-trygdin á fleiri týðandi økjum var ikki nøktandi, og mælt varð til at seta í verk tiltøk fyri at bøta um trygdina, og at seta í verk ein skjálprógvaðan trygdarpolitikk, sum skuldi verða útgreinaður og skipaður við nágreiniligum trygdarreglugerðum.

Á fíggjarlógini fyri 1999 fekk Gjaldstovan eina markaða játtan 250 t.kr. til arbeiðið við edv-trygdarspurninginum. Gjaldstovan hevur síðani loyst teir mest átrokandi vandarnar, sum nevndir eru í frágreiðingini. Í frágreiðing til lögtingsgrannskoðararnar í mars 2000 vístu vit á, at komið er ikki á mál við at seta í verk ein skjalprógvaðan trygdarpolitik í tann mun, frágreiðingin mælti til. Leiðslan á Gjaldstovuni helt tå, at trygðin á telduøkinum er á høgum stigi, og kunnaði um, at uppgávan verður raðfest høgt innan teir fíggjarligu karmar, stovnurin hevur. Í 2001 er ætlanin at gjøgnumganga edv-trygdina aftur saman við serkønari grannskoðarahjálp.

Á fleiri økjum innan landsumsitingina missir tað almenna fólk við royndum og førleika, ofta lykklapersónar, m.a. tí tey fáa boðið væl hægri løn í privatu vinnuni, og tað er torført at fáa onnur í staðin. Hesin trupulleiki hevur eisini rakt edv-deildina á Gjaldstovuni, og kann eisini gerast eitt vandamál.

3.3.4 Roknskaparreglugerðir (GL 1997/1 01-5)

Við heimild í § 3 í Ll. nr. 33/1994 “um landsins almenna roknskaparhald v.m.” ásetti landsstýrið neyvari reglur fyri roknskaparhaldi landsins í kunngerð nr. 114/1996. Kunngerðin kom í gildi 1. januar 1997.

Í roknskaparkunngerðini eru ásett roknskaparkrøv til almennar stovnar o.a. Harafturat er ásett í kunngerðini, hvørjar uppgávur, skyldur og heimildir landsstýrisdeildir, Gjaldstovan og stovnsleiðarar hava í sambandi við at skipa fyri roknskaparhaldinum, roknskaparframløguni, roknskapargóðkenningini o.ø. Í grannskoðanarfrágreiðingini frá desember 1997 varð víst á, at nú umsitingin í landsstýrinum er umskipað, er neyðugt at dagføra/broyta kunngerðina, og í hesum sambandi áttu ávísar ásetingar at verið endurskoðaðar. Kunngerðin er ikki broytt.

Í § 5, stk. 1, í Ll nr. 33/1994 og í § 4, stk. 2, í kunngerð nr. 114/1996 er álagt landsumsitingini og landsstovnum at gera eina reglugerð fyri roknskaparhaldi sínum, herimillum ábyrgdar- og heimildarreglur.

Í dagligu grannskoðanini á stovnum og fyrisitingum mega vit framhaldandi staðfesta, at so at siga ongin stovnur enn hevur gjørt hesa reglugerð, hóast tað er eitt lógarkrav.

Aðalstýri og stovnar hava í hesum sambandi víst á, at sambært § 5, stk. 2, í lógini skal reglugerðin verða gjørd eftir reglum frá Fíggjarmálastýrinum, og at tað er torført at gera reglur fyri mannagongdum á roknskaparøkinum, tá Fíggjarmálastýrið ikki hevur gjørt ásettu vegleiðandi reglurnar.

Hesar reglur eru nú gjørdar, og 6. februar 2001 sendi Fíggjarmálastýrið út rundskriv við vegleiðing um roknskaparreglugerðir. Sambært rundskrivinum skal roknskaparreglugerðin á øllum stovnum verða góðkend í seinasta lagi 1. september 2001.

3.3.5 Góðkenningarmannagongdir

Sambært § 9 í roknskaparkunngerðini skal mánaðarroknskapurin hjá einum stovni verða góðkendur av stovnsleiðaranum mótvegis hægri myndugleika. Vit hava í árávis víst á, at hesar ásetingar verða ikki fylgdar. Ikki øll stýri hava eina skipaða góðkenningarmannagongd, har stovnar undir stýrinum senda avrit av játtanarroknskapinum við átekning um, at roknskapurin er í samsvari við bókingarskjøl. Hesi stýri hava boðað frá, at viðurskiftini koma í rættlag í

2001. Føroya Gjaldstova hevur í skrivi 20. februar 2001 boðað frá, at aðalstýrini skulu góðkenna játtanarroknskapin fyri januar í seinasta lagi 12. mars.

Í sambandi við at landsroknskapurin fyri 1999 varð liðugt gjørdur, ásetti Gjaldstovan, í samráð við aðalstýrini, greiðari reglur fyri at stemma av og góðkenna roknskapirnar hjá teimum einstøku stovnunum. Stovnarnir skuldu vátta mótvegis sínum stýri, at teir høvdu kannað og góðkent stovnsroknskapin. Stýrini skuldu síðani senda vátanina til Gjaldstovuna. Gjaldstovan hevur fingið vátanirnar frá nógvum stovnum, men enn eru stovnar, sum ikki hava váttað roknskapin. Gjaldstovan hevur einki yvirlit yvir stovnarnar, sum ikki hava góðkent roknskapin fyri 1999. Aðalstýrini hava ikki góðkent roknskapin fyri síni málsøki.

Nú landsroknskapurin fyri 2000 verður gjørdur liðugur, er roynt at bøta um góðkenningar-mannagongdina. Gjørd eru serstøk góðkenningaroyðibløð, sum eru talmerkt. Gjaldstovan skal hava avrit av øllum góðkenningarskrivum og skrásetir, so hvørt stovnarnir svara, og fer at krevja svar frá teimum, sum ikki svara. Fyri roknskaparárið 2000 eru sostatt útlit fyri, at øll stovnsnummur og allar kontur í landsroknskapinum verða góðkendar av tí, sum hevur ábyrgdina.

3.3.6 Samskipan av roknskaparreglum

Sambært § 3, stk. 2, í kunngerð nr. 114/1996 “um roknskaparverk landsins o.a.” skulu øll uppskot til lógir, kunngerðir og rundskriv, sum viðvíkja landsins roknskaparverki, verða lögð fyri Fíggjar- og búskapardeildina, Føroya Gjaldstovu, at góðkenna.

Endamálið er, at landið við hesi áseting á roknskaparøkinum skal hava ein ovasta myndugleika, sum skal tryggja, at allar broytingar og nýskipanir verða framdar innan nakrar yvirskipaðar karmar.

Ásetingin verður ikki fylgd, og Gjaldstovan vísir á, at tað førir til óskil á roknskaparøkinum, og er við til at bróta niður tað, sum er bygt upp.

3.3.7 Góðkenning av ”egnum” búskaparskipanum o.l.

Sambært roknskaparkunngerðini hava allir stovnar skyldu at nýta búskaparskipan landsins. Sambært § 4, stk. 5, kann Fíggjar- og búskapardeildin, eftir umsókn, loyva stovnum við serligum tørvi at nýta sína egnu búskaparskipan heilt ella lutvíst. Eitt loyvi er treytað av, at skipanin lýkur tey:

1. kunningar-
3. trygdar-
4. eftirlits-
5. og tíðarkrøv

sum til eina og hvørja tíð eru galdandi fyri búskaparskipan landsins, og harafturat skal ein skrivlig rakstraravtala verða gjørd millum Føroya Gjaldstovu og stovnin, sum útgreinir neyvari treytirnar fyri datasamskifti o.ø.

Í fleiri førum verður ásetingin ikki hildin, hóast talan er um stórar og umfatandi skipanir, t.d. nýggja edv-skipanin á Almanastovuni og nýggja innkrevjingarskipanin.

3.3.8 Ognaryvirlit

Sambært § 20 í roknskaparkunngerðini skal á stovninum vera eitt yvirlit yvir ognir og útbúnað. Bert fáir av landsins stovnum hava dagförd yvirlit. Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at tað hevði verið ein fyrimunur, um ein vegleiðing varð gjørd um, hvat skal verða skrásett, og á hvønn hátt tað skal verða gjørt. Í rundskrivinum frá Fíggjarmálastýrinum frá 6. februar 2001 um roknskaparreglugerðir, eru nakrar ásetingar.

3.3.9 Tryggingarviðurskipti

Í 1992 heittu vit á landsstýrið um at kunna um, hvørjar tryggingarreglur vóru ásettar fyri stovnar landsins, tað verið seg viðvíkjandi føstum ognum, innbúgvum, maskinum, akførum, starvsfólki o.ø. Vit vístu á, at tryggingarviðurskiptini hjá almennum stovnum eru ógreið, og at tað er sera ymiskt, hvat verður tryggjað, hvat tryggjað verður ímóti, tryggingarupphæddir o.t., og at landið kundi óivað spart pening á hesum øki.

Ongar reglur vóru ásettar, og fyri at kunna seg um støðuna sendi landsstýrið út spurnarbløð, við svarfreist 1. desember 1992, til allar almennar stovnar um tryggingarviðurskiptini. Vit hava fleiri ferðir spurt landsstýrið, hvat hent er í málinum. Vísandi til vantandi reglur, mæla vit tí vanligu stovnum til, at tryggingarviðurskiptini regluliga verða gjøgnumgingin saman við serkønum.

Í juli 1999 boðaði landsstýrismaðurin við fíggjarmálum frá, at hann er samdur í, at tryggingarviðurskiptini hjá almennum stovnum eru ógreið og móguliga ov kostnaðarmikil, og at ítøkiligar ætlanir eru um at loysa henda trupulleika.

Landsstýrismaðurin hevur í mars 2001 boðað frá, at málið hevur ligið stilt, tí aðrar uppgávur hava trokað á, men at málið verður tikið upp aftur á heysti 2001.

3.3.10 Skipanin við ferðakarmi til uttanlandsferðir

Viðvíkjandi ásetan av ferðakarmi kann ”søguliga” vísast á, at Fíggjarnevndin í álitinum til fíggjarlógaruppskotið fyri 1997 m.a. vísti á, at á Ólavssøku 1996 fingur lögmaður og landsstýrismenn fulla ábyrgd av sínum málsøkjum, og greinarnar á fíggjarlógaruppskotið vórðu settar upp eftir, hvørji málsøki lögmaður og landsstýrismenninir umsótu. Landsstýrisumsitingin varð nú býtt upp í sjei deildir, og rakstrarútreiðslurnar til fyrising, sum á undanfarnum fíggjarlógum allar vóru undir meginfyrisingini, vórðu nú fluttar út á hvørja deild sær.

Hesar broytingar høvdu m.a. við sær, at útreiðslur til ferðapening, sum høvdu verið á eini felagskontu undir meginfyrisingini, nú vórðu býttar út á rakstrarstøðini á standardkontu 14. Fíggjarnevndin roknaði við, at landsstýrismaðurin, sum hevði ábyrgd á farloyvisskipanini, sá til, at ferðapeningurin varð innanfyri givna játtan. Fíggjarnevndin mælti til, at ferðaútreiðslurnar skuldu verða útgreinaðar á virksemisvirlitinum fyri stovnar.

Sambært rundskrivi frá Fíggjarmálastýrinum skulu øll aðalstýri seinast í januar áseta karm fyri ferðing. Er eingin tilíkur karmur ásettur fyri aðalstýri ella stovn, er ikki loyvt at fara tænastruferð.

Í apríl 1999 sendi Gjaldstovan oyðubløð út til øll aðalstýri at fylla út, og senda aftur. Gjaldstovan skrásetti síðani ein ferðakarm fyri hvønn stovn. Í 1999 høvdu fleiri stovnar ongan ferðakarm, t.d. varð eingin ferðakarmur ásettur undir fiskivinnumálum og undir almanna- og

heilsumálum. Sambært einum yvirliti úr roknskaparskipanini vórðu ferðakarmar ásettir svarandi til 6,8 mió.kr., sammett við ferðaútreiðslur 17,1 mió.kr.

Landsstýrismaðurin hevur í mars 2001 boðað frá, at hann fer at taka skipanina við ferðakarmi upp til politiska viðgerð í landsstýrinum.

3.4 Fíggjarstøða 1999

Sambært § 1, stk. 2, í Ll. nr. 33/1994 “um landsins almenna roknskaparhald v.m.” skal landsroknskapurin fevna um allar inntøkur og allar útreiðslur landsins fyri farna fíggjarár, aktiv og passiv landsins og av broytingum í árinum.

Ikki alt landsvirksemi er tikið við á fíggjarstøðuni. Fleiri stovnar og grunnar, sum landið eigur, eru ikki við í landsroknskapinum, hvørki sum landsfyrítøkur, internir- ella eksternir grunnar. Talan er um m.a. Landsbankan, Menningargrunnin, Føroya Ídnaðargrunn, Húsalánsgrunnin, Íbúðagrunnin, Bjálvingarstuðulslánsgrunnin, Sjálvsognarstovnin Sambýlir, Kirkjugrunnin, Jarðargrunnin og Grunnin til Vakstrar- og Grønmetisframleiðslu.

Landsstýrismaðurin við fíggjarmálum hevur boðað frá, at Fíggjarmálastýrið er farið undir at gera neyðugar lögfrøðiligar og búskaparligar útgreiningar um, hvørjir stovnar skulu verða tiknir við í landsroknskapin, og at arbeiðið væntandi verður liðugt áðrenn summarfrítíðina í 2001.

3.4.1 *Fíggjarligur útbúnaður* (GL 2000/3 01 1-1)

Kapitalogn í landsfyrítøkum

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	1.196.858.429	1.100.890.463	1.071.522.481

3 grunnar koma undir henda roknskaparpost; Fíggjargrunnurin frá 1992, Byggi- og rakstrargrunnur Postverksins og Apoteksgrunnurin. Kapitalognin svarar til “eginognina” hjá hesum grunnum. Bókaða virðið á Fíggjargrunninum frá 1992 er 1.094.958 t.kr. og samsvarar við ársroknskapin hjá grunninum. Bókaða virðið á Byggi- og rakstrargrunni Postverksins kr. 28.630.350 er uml. 2 mió.kr. hægri enn ársroknskapurin vísir, og svarar upphæddin til avskrivningarnar í 1999.

Vit hava áður víst á, at tað er torført at staðfesta, um kapitalognin hjá øllum landsfyrítøkum er við í hesum roknskaparpostinum. Ongin allýsing finst av hugtakinum “landsfyrítøka”, og at júst hesir 3 grunnar eru við í 1999, er helst av tilvild. Apoteksgrunnurin og Byggi- og rakstrargrunnur Postverksins eru eisini skrásettir sum ”internir grunnar”, og Fíggjargrunnurin frá 1992 er mest líkur einum vinnurekandi grunni.

Til 1999 var eginognin hjá Útvarpi Føroya og Sjónvarpi Føroya við í hesum roknskaparposti, men nú eru aktiv og passiv hjá hesum stovnum skrásett millum aðrar landsstovnar. Telefonverkið var eisini við í hesum roknskaparposti. Telefonverkið varð umskipað til partafelag í 1998, og er nú skrásett undir roknskaparpostinum ”virðisbrøv”.

Virðisbrøv

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	201.201.133	181.687.009	83.431.645

Hækkingin frá 1997 til 1998 stavar í høvuðsheitum frá partabrøvunum í P/F Føroya Tele uml. 78 mió.kr. og P/F Vágatunlinum 20,3 mió.kr.

Hækkingin frá 1998 til 1999 stavar frá partabrøvum í P/F Vágatunlinum 20 mió.kr. og P/F Føroya Dátusavn 200 t.kr. Smærri lækkingar stava frá sølu av keypsskála-skrásettum virðisbrøvum og avskrivning av partabrøvum.

Landið eigur allan partapeningin í 4 feløgum: Atlantic Airways, Føroya Tele, Vágatunlinum og Fiskaaling. Partapeningurin er í landsroknskapinum skrásettur til keypsvirðið, og gevur sostatt onga ábending um aktuella virðið á hesum feløgum.

Yvirlit yvir partabrøv, sum eru skrásett í landsroknskapinum:

<u>Skrásett í landsroknskapinum.</u> (kr.)	1999	1998	1997	Til skjals á Gjaldst.	Ikki til skjals
	<u>Upphædd</u>	<u>Upphædd</u>	<u>Upphædd</u>		
P/F Skipafelagið Føroyar	70.000	70.000	70.000	x	
P/F Føroya Banki	433	433	3.069	x	
P/F Flogsamband	1.511.000	1.511.000	1.511.000	x	
P/F Fiskaaling	175.000	175.000	175.000	x	
P/F Tvøroyrar Flakavirki	820.000	820.000	820.000	x	
P/F Nykur	0	500.000	500.000	x	
P/F Vedding	20.000	20.000	10.000		x
L/F Skopunar Útróðrarfelag	50.000	50.000	50.000		x
P/F Føroya Dátusavn	200.000	0	0	x	
P/F Smyril Line	2.760.000	2.760.000	2.760.000	x	
P/F Elektron	2.346.700	2.346.700	2.346.700	x	
P/F Atlantic Airways	75.000.000	75.000.000	75.000.000	x	
P/F Føroya Tele	77.948.000	77.948.000	0	x	
P/F Vágatunnilin	<u>40.300.000</u>	<u>20.300.000</u>	<u>0</u>	x	
Partabrøv tilsamans	201.201.133	181.501.133	83.245.769		
Keypsskála-skrásett virðisbrøv	0	185.876	185.876	x	
Virðisbrøv tilsamans	201.201.133	181.687.009	83.431.645		

Gjaldstovan hevur ásett reglur fyri, hvussu partabrøv skulu verða goymd. Tey skulu verða handað Gjaldstovuni, tá tey eru keypt. Sama er galdandi fyri onnur virðisbrøv. Reglurnar viðgera tó ikki upp- og niðurskrivingar av partapeningi.

Sambært landsroknskapinum átti landsstýrið ultimo 1999 175 t.kr. í partabrøvum í P/F Fiskaaling. Sambært roknskapinum hjá P/F Fiskaaling er partapeningurin 500 t.kr. Vit hava fleiri ferðir heitt á Vinnumálastýrið um at greina hesi viðurskifti.

Rentu- og avdráttarfrí lán

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	172.463.060	188.472.403	164.559.208

Talan er um lán til Framtaksgrunnin, til sjálvsognarstovnar og studningslán sambært lóg nr. 34/1993, nr. 48/1964, nr. 42/1976 og lóg nr. 26/1997.

Økingin frá 1997 til 1998 stavar frá umlegging av lánnum hjá fjarfiski flotanum sambært Ll. nr. 26/1997. Talan er um eitt umlagt lán til P/R Ocean Castle 41,4 mió.kr., sum er niðurskrivað/eftirgivið í árinum við 17,2 mió.kr.

Lækkingin frá 1998 til 1999 stavar frá, at studningslán til fjarfiskiflotan eru niðurskrivað/eftirgívin uml. 10 mió.kr.

Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at sambært landsroknsskapinum fyri 1998 var lánið til Framtaksgrunnin 99 mió.kr., 6 mió.kr. hægri enn roknskapurin hjá grunninum vísti. Í juni 1998 strikaði landsstýrið 6 mió.kr. av skuldini. Tað varð ikki bókað í 1998, men er bókað í 1999.

Útlán

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Áogn landskassans	584.406.780	1.010.081.020	1.242.385.236
Avsett	-378.068.816	-763.590.325	-1.006.350.191
Sambært roknskapinum	206.337.964	246.490.695	236.035.045

Talan er m.a. um veðhaldsútleigg, lán til lesandi, likviditetslán, sum verða umsitin av Realinum, lán til Húsálansgrunnin, ymisk lán innan vinnumál, serlán, kurslán og stuðulslán.

Virðið á veðhaldsútleiggum, serlánum, kurslánum og stuðulslánum er sambært roknskapinum sett til kr. 0, tí avsett er ímóti tapi. Í sambandi við at hesi lánini í 1999 eru lögð inn í eina nýggja lánskipan, hevur Gjaldstovan gjøgnumgingið tey av nýggjum, og hevur avskrivað uml. 400 mió.kr. Talan er um lán, har áður er avsett ímóti tapi, men har nú endaliga er staðfest, at ikki er møguligt at heinta peningin inn, m.a. vísandi til, at feløg eru strikað.

Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at bókaðu lestrarlánini í landsroknsskapinum ikki samsvaraðu við lánskipanina á Stuðulsstovninum, sum vísir, hvussu nógv hvør einstakur skyldar. Í sambandi við grannskoðan av hesum lánnum, hava vit staðfest, at sannlíkt er, at lánsupphæddirnar í lánskipanini uml. 60 mió.kr. eru rættar. Við árslok 2000 verða lánini stemmað av við landsroknsskapin, sum væntandi kemur at vísa røttu upphæddina í framtíðini.

3.4.2 Áogn (GL 2000/ 3 01 3-5)

Goymslur

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	7.252.755	9.701.429	7.569.244

Talan er um vørugoymsluna hjá Rúsdrekkasølu Landsins og Strandfaraskipum Landsins.

Skatta-, toll- o.t. skuldarar

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Áogn landskassans	293.318.472	324.053.693	403.075.739
Avsett	-120.285.454	-195.819.751	-259.325.373
Sambært roknskapinum	173.033.017	128.233.942	143.750.365

Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at munur framvegis er ímillum høvuðsbókhaldið og gamla skattabókhaldið, sum stavar frá einaferð í 80-árunum, og at arbeiðt verður við at “rudda upp” á hesum øki.

Á s. 302 í landsroknsskapinum er víst á, at arbeiðið er liðugt, og at virðisleys krøv 5,1 mió.kr. eru avskrivað yvir raksturin, og ein munur 12 mió.kr. er javnaður út yvir byrjanarfiggjarstøð-

una. Somuleiðis er ein gamal munur uml. 2 mió.kr. viðvíkjandi partafelagsskatti bókaður burtur.

Avstemman av partafelagsskatti og persónsskatti

Í frágreiðing okkara í mars 2000 vístu vit aftur á, at samsvar er ikki millum skattaeftirstøður sambært skattaskipanini/juraskránni og bókaðu eftirstøðurnar í landsroknskapinum, og at talan var um ein mun, sum ikki var støðugur, og sum lá um 1 mió.kr. Hóast eitt stórt arbeiði varð gjørt, helt Gjaldstovan, at hon ikki einsamøll kundi koma longur, men hildið varð, at við einum skipaðum samstarvi við Toll- og Skattstovu Føroya bar til at koma á mál.

Vit vístu eisini á, at samsvar var ikki millum skattaftirstøðurnar sambært persónsskattaskránni og bókaðu eftirstøðunum í landsroknskapinum. Talan var framvegis um ikki støðugar munir, og Gjaldstovan hevði víst á, at teir listar, ið higartil vóru nýttir at stemma bókaðu eftirstøðurnar av við, vóru ikki eitt nóg neyvt og haldgott grundarlag. Tí lá arbeiðið at stemma av stilt. Víst varð eisini á, at Toll- og Skattstova Føroya hevði sett fólk burturav at stemma persóns-partsskattaskrárnar av sínámillum. Tá hetta arbeiðið varð liðugt, varð mettt, at við einum væl skipaðum samstarvi millum Gjaldstovuna og Toll- og Skattstovu Føroya bar til at koma á mál. Vit vístu á, at tað kravdi, at Fíggjarmálastýrið raðfestir hesa uppgávu hægri.

Samsvar er framvegis ikki millum rørlurnar í skattabókhaldinum og rørlurnar í FSL. Ein trupulleiki hevur verið, at partarnir í skattaskráunum ikki stemmaðu sínámillum. Toll- og Skattstova Føroya heldur seg hava funnið fram til tað, sum skapar hesar munir, og at tað er møguligt at halda skil á hesum við manuelligum rættingum, men tað krevur dagligt eftirlit við skipanini. Framvegis krevst, at eitt arbeiði verður gjørt fyri at lýsa sambandið millum skattabókhaldið og FSL, fyri at fáa samsvar millum skipanirnar.

Í uppskoti til samtyktar frá 16. mars 2000 um at góðkenna landsroknskapin (løgtingsmál nr. 53/1999) átaladu lögtingsgrannskoðararnir, at ikki var komið á mál við arbeiðinum at stemma av á einum so týðandi øki, og heitt varð enn einaferð á landsstýrismannin um at raðfesta hesa uppgávu høgt, og at áseta eitt greitt ábyrgdarbýti.

Í november 2000 spurdu vit landsstýrismannin, hvørji tiltøk hann hevði sett í verk fyri at fáa viðurskiptini í rættlag. Landsstýrismaðurin hevur í mars 2001 boðað frá, at arbeitt verður við málinum, og at hann hevur biðið Toll- og Skattstovu Føroya seta neyðuga arbeiðsorku at loysa uppgávuna.

Tænastu-, vøru- og aðrir skuldarar

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	128.893.282	162.146.949	124.414.681

Talan er serliga um skuldarar hjá Landsverkfrøðinginum, Strandferðsluni, sjúkrahúsum og stovnum, sum veita tænastur, goldið skal vera fyri, ella skuldarar, sum skulu hava endurgjald fyri hildnar útreiðslur. “Aðrir skuldarar” er m.a. renta av inniogn í Landsbankanum, avlop frá danska tjóðbankanum, endalig uppgerð av ríkisstuðli umframt aðrar inntøkur og endurgjöld, sum vanliga verða tíðaravmarkað, fyri at ogn og skuld skulu geva eina so rættað mynd sum gjørligt.

Í 1999 eru skuldarar hjá Forskotsgrunni Fiskiflotans, Sjóntvarpi Føroya og Útvarpi Føroya eisini við í hesum roknskaparpost.

Í 1999 er einki avsett móti tapi. Í sambandi við, at farið var yvir til FSL-skipanina 1. januar 1997, varð mannagongdin broytt, soleiðis at meginparturin av smásølu nú er kontant, og mest sum øll krøv verða nú fakturerað um debitorskipanina á Gjaldstovuni. Broytingarnar hava ført við sær, at tapini eru vorðin minni.

Í seinastu frágreiðing vísu vit á, at trupulleikar, sum stavaðu frá 1997, hava verið at stemma av, serliga debitorar, og at eitt fólk burturav varð sett at greiða teir munir, ið eftir vóru. Hesir munir eru nú rættaðir. Sum heild má sigast, at arbeiðið í dag er miðvíst og væl skipað, og at leiðslan raðfestir tað høgt.

3.4.3 Tøkur peningur (GL 2000/ 3 01 9-1)

Inniogn í landsbankanum

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	1.489.898.950	1.103.618.740	954.071.217

Skrásettu upphæddirnar í landsroknskapinum samsvara við upplýsingar frá Landsbankanum. Sambært § 6 í Ll. nr. 57/1978 v.s.b. er Landsbanki Føroya bankasamband landskassans. Landsstovnar kunnu eisini nýta bankan sum bankasamband. Sambært § 1 í Ll. nr. 48/1992 “um innlán/lán úr Landsbankanum” verður álagt landsstýrinum, landsskassans vegna, at hava innlán í Landsbankanum, sum í minsta lagi svara til 15% av bruttotjóðarúrtøkuni árið fyri.

Vit hava fleiri ferðir víst á, at hugtøkini “landskassin” og “landsstovnar” ikki eru nóg greitt lýst, hvørki í lógunum ella í viðmerkingunum, og at nógvur peningur hjá teim størru “landsstovnunum/landsgrunnunum” standa ikki í Landsbankanum.

Banka-, giro- og kassapeningur

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	141.148.360	135.928.485	87.381.372

Tað, sum stendur inni á peningastovnskontum, hava vit stemmað av við ekstern kontuavrit. Helmingin umsitur Gjaldstovan sjálv. Fleiri landsstovnar hava egnar banka- og girokontur. Síðani roknskaparkunngerðin kom í gildi, er talið á banka- og girokontum, sum liggja uttanfyri bókhaldið, nógv minkað. Nakrir smáir stovnar stemma ikki sínar kassa- og peningastovnskontur regluliga av við landsbókhaldið, og fleiri kassa- og peningastovnskontur eru skrásettar við negativari saldu í landsroknskapinum. Roknskaparposturin vísir ikki, hvussu nógv “landið” tilsamans hevur standandi á banka- og girokontum. Fleiri landsstovnar/-grunnar, ofta við leysum tilknýti til figgjarlóg og/ella landsbókhaldið, hava fleiri hundrað milliónir krónur standandi á banka- og girokontum, sum ikki eru við í landsroknskapinum.

3.4.4 Skuld (GL 2000/ 3 02 1-2)

Innanlandsskuld, langfreistað

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	416.928.844	704.483.727	748.605.478

Størstu upphæddirnar í 1999 eru brævalán tilsamans nom. 300 mió.kr. og lán úr Íleggjargrunninum 99 mió.kr. Harafturat er talan um íløgugrunnar og bundna uppsparing.

Landsbanki Føroyar umsitur lánsskuld landskassans og ger á hvørjum ári upp tíðaravmarkaðu rentuna. Broytingin frá 1998 til 1999 stavar frá, at í 1999 vórðu brævalán frá 1997 570 mió.kr. goldin aftur, og nýggj brævalán 300 mió.kr. vórðu seld. Landsgrannskoðanin vil mæla til at viðgera spurningin, um tað er skilagott í verandi støðu at skriva út brævalán.

Vit hava stemmað bókhaldið av við lánsavtalur og onnur uttanhýsis skjøl. Feilirnir, sum vit umrøddu í seinastu frágreiðing, eru allir rættaðir í landsroknskapinum í 1999.

Uttanlandsskuld, langfreistað

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	4.512.120.708	4.646.204.237	5.800.453.686

Partur av langfreistaðu skuldini, ið fellur til gjaldingar í komandi ári

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	427.766.770	691.682.000	470.000.000

Talan er um 2 lán, sum stava frá avtaluni ímillum donsku stjórnina og landsstýrið 10. juni 1998. Annað lánið er 4.010 mió.kr. Hitt lánið er 500 mió.kr., og er sambært avtaluni rentu- og avdráttarfrítt við hesum treytum: *“Afviklingen af lånet aftales i takt med eventuelle indtægter fra fremtidig råstofudvinding. Dog afskrives gælden efter 20 år, såfremt der ikke på det tidspunkt er startet udvinding af råstoffer.”*

Harafurat er talan um eitt stuðulslán frá Hypotekbankanum til Spesialskúlan. Lánið kr. 1.865.561 er ikki niðurskrivað ella goldið aftur seinastu nógvu ári. Sambært landsroknskapinum er eingin renta tilskrivað. Gjaldstovan hevur sett seg í samband við Hypotekbankan og spurt, hvat lán talan er um, og hvørjar treytir eru galdandi, men okkum kunnugt er einki svar komið.

”Partur av langfreistaðu skuldini, sum fellur til gjaldingar í komandi ári”, er brævalánið 300 mió.kr. og árligi avdrátturin av láninum til donsku ríkisstjórnina.

Øll lánini í landsroknskapinum samsvara annars við lánsavtalur og onnur uttanhýsis skjøl.

Stuttfreistað skuld (onnur skuld)

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Sambært roknskapinum	366.095.787	258.673.691	245.710.540

Talan er í høvuðsheitum um vanligar kreditorar, millumrokningar við kommunur, tíðaravmarkingar og skuld, sum er greidd til útgjaldingar frá ymiskum skipanum. Skrásettu upphæddirnar í landsroknskapinum samsvara við sundurgreiningar, sum liggja aftanfyri.

Útjavningarkonta

Ár (kr.)	1999	1998	1997
Salda 1. januar	-2.354.158.280	-3.922.034.448	-4.335.816.304
RLÚ-úrslit	648.160.264	1.371.499.909	177.753.634
Ymsar broytingar	127.939.628	198.342.999	236.028.223

Salda 31. desember	-1.578.058.388	-2.352.191.540	-3.922.034.448
--------------------	----------------	----------------	----------------

“Ymsar broytingar” fevna um broytingar á fíggarstöðuni, sum ikki verða fýrdar yvir rakstur-in. Talan er m.a. um tøkniligar munir, sum standast av broytingum í roknskaparmeginreglum, rættingar av skeivum bókingum, sum viðvíkja undanfarnum árum, avtøka av grunnum, úrslit hjá internum grunnum, broytingar í avsetingum, mótbókingar til útlánsroknaskap og mótbókingar til kapitalinnskot. Vit hava gjøgnumgingið grundarlagið undir bókingunum.

Útjavningarkontan líkist ikki “Kontu fyri eginpening” í einum privatum virki. Aktivini í landsroknaskapinum verða t.d. virðismett øðrvísi, og materiell støðisogn, t.d. bygningar, skip, vegir o.t., verða ikki virðismett í roknskapinum. Javnvágarkontan hevur tí so at siga bert eitt tøkniligt endamál.

3.4.5 *Innkrevjing av vinnulánum* (GL 1996/ 2 03 1-3)

Vit hava áður víst á, at skrásetingin av vinnulánum hevur verið ófullfíggað, og talan hevur verið um eina tilvildarlíga og sera misjavna viðgerð av borgarum. Í 1997 var ábyrgdin av innkrevjingini flutt frá Fíggar- og Búskapardeildini til Gjaldstovuna, og nú er hon flutt til Toll- og Skattstovu Føroya. Í juli 1999 boðaði landsstýrismaðurin frá, at Toll- og Skattstova Føroya var í ferð við gjølla at gjøgnumganga vinnulánini við tí fyri eyga at krevja inn tað, sum ber til. Steðgur kom í, tá starvsfólk, sum sat við málinum, fóru úr starvi. Í lýtuni er eingin skipað mótrokning. Toll- og Skattstova Føroya ansar eftir, at lánini ikki fyrnast, men tað verður tó ikki gjørt á ein skipaðan hátt. Vandi er fyri, at mál detta burtur ímillum. Eitt fólk við royndum á økinum er nú sett at gjøgnumganga vinnulánini av nýggjum. Ætlanin er eisini, at vinnulánini, sum frálíður, skulu leggjast inn í nýggju innkrevjingarskipanina.

3.5 Umsiting av skatti, avgjöldum o.a.

3.5.1 *Roknskapar- og trygdarreglur* (GL 1996/2 04 0-2)

Í 1993 ásetti Stýrið fyri Toll- og Skattstovu Føroya nakrar yvirordnaðar trygdarreglur, her ímillum krøv til, hvussu økis- og deildarstjórar skulu leggja umsitingina á m.a. roknskaparøkini til rættis. Ein kanning vísti, at fleiri av ásetingunum vórðu ikki fylgdar, m.a. tí reglurnar vóru ikki nóg greiðar, og á fleiri økjum var tørvur á at endurskoða reglurnar.

Eftirsíðan hava Stýrið og økisstjórnir lagt nógva arbeiði í at endurskoða og bøta um trygdarreglurnar. Økisstjórnir gjørdu uppskot til nýggja reglugerð við ábyrgdar- og heimildarreglum viðvíkjandi edv-trygd og uppskot til roknskaparligu mannagongdina. Hesi uppskot vórðu í juni/juli 1997 send Stýrinum. 1. november 1998 góðkendi Stýrið trygdarreglugerðirnar fyri Norðoya-, Eysturoyar-, Vága- og Suðuroyar Øki.

Ásetingarnar í reglugerðunum eru sum heild tær somu, men hvørt øki hevur tillagað tær ymiskt. Trygdarreglugerðirnar eru uml. 50 blaðsíður, og fevna um flest øll viðurskifti, økini umsita.

Vit hava vitjað økini og tosað við økisleiðararnar fyri at kanna, hvussu trygdarreglurnar rigga. Økini hava lagt seg eftir at fylgja reglugerðini.

Samanumtikið er okkara niðurstøða, at:

- reglurnar kundu verið betur skipaðar,
- almennar og serligar reglur standa hvørt um annað,

- økini fata ikki í øllum førum trygdarreglugerðina eins,
- nøkur hugtøk eru ógreið. Somu orð verða nýtt um ymisk hugtøk, og sama hugtak verður lýst við ymiskum orðum,
- eftirlitslistarnir, sum skulu skrivast út, verða ikki allir skrivaðir út. Tað er ikki greitt í øllum førum, hvørjir teir eru,
- atgongd til og ábyrgd av edv er ikki nóg væl skipað,
- fleiri arbeiðsøki eru ikki nóg væl lýst.

Stjórnin var sum heild samd við okkum, og setti tí í januar 2000 eitt fólk burturav at arbeiða við at bøta um trygdarreglugerðina. Ætlanin var at endurskoða reglugerðirnar innan árslok 2000. Vit mæltu til eisini at gera roknskapar- og trygdarreglurnar fyri Streymoyar Øki, Sandoyar Øki og fyri Stýrið.

Í uppskoti til samtyktar 16. mars 2000 um at góðkenna landsroknskapin (løgtingsmál nr. 53/1999) umrøddu lögtingsgrannskoðararnir arbeiðið við roknskapar- og trygdarreglunum og heittu á landsstýrismannin um at raðfesta arbeiðið høgt.

Í mai 2000 setti Stýrið ein arbeiðsbólk at endurskoða roknskapar- og trygdarreglurnar. Arbeiðsbólkurin hevði henda fyribils arbeiðssetning:

1. at gera uppskot til, hvussu ein bókhaldsfunktiún innan Toll- og Skattstovu Føroya eigur at vera skipað,
6. at gera uppskot til, hvussu funktiúnin skal mannast, og skráseta allar bókingaruppgávur hjá Toll- og Skattstovu Føroya,
7. at gera uppskot til reglugerðir fyri mannagongdum,
8. at hava í huga, at Toll- og Skattstova Føroya skal taka yvir skattabókhaldið,
9. at skipa bókingararbeiðið – her og nú – innan Toll- og Skattstovu Føroya, serliga við atliti at tí neyðstøðu, vit eru í viðvíkjandi innheintan.

Bólkurin kann broyta arbeiðssetningin, heldur hann tað vera neyðugt. Á fyrsta fundi varð álagt bólkinum at raðfesta punkt 5 í arbeiðssetninginum ovast. Tað hevur bundið nógva arbeiðsmegi, og arbeiðsbólkurin hevur tí ikki arbeitt miðvíst við punktunum 1-4. Fyri summarfrítíðina varð arbeiðið í arbeiðsbólkinum í aðrar mátar nógv merkt av, at flestu limir í bólkinum høvdu úr at gera í sínum dagliga arbeiði.

Eftir summarfrítíðina vórðu fleiri limir í arbeiðsbólkinum loystir frá sínum vanliga arbeiði, og hava arbeitt víðari við at lýsa og loysa nógvu trupulleikarnar, sum stóðust av, at Toll- og Skattstova Føroya tók yvir innheintingina. Arbeiðsbólkurin hevur havt nakrar felags fundir eftir summarfrítíðina, men ongar formligar fundarfrágreiðingar eru skrivaðar. Formaðurin í bólkinum hevur arbeitt víðari við tí yvirordnaðu reglugerðini o.ø. Hann hevur tó havt nógv um at vera av øðrum arbeiði, og 1. januar 2001 fór hann í annað starv í Stýrinum. Annað fólk er sett í hansara stað.

Niðurstøða

Stjórnin á Toll- og Skattstovu Føroya hevði ætlanir um, at arbeiðið við at endurskoða og bøta um trygdarreglugerðirnar fyri Norðoya-, Eysturoyar-, Vága- og Suðuroyar øki skuldi vera liðugt innan árslok 2000. Við árslok 2000 eru ongar ábøtur gjørdar, og roknskapar- og trygdarreglugerðir fyri Streymoyar øki, Sandoyar øki og Stýrið eru heldur ikki gjørdar.

Toll- og Skattstova Føroya er størsti umsitingarligi stovnur í landinum. Stovnurin krevur inn skatt og avgjöld, umframt aðrar eftirstøður, og stovnurin hevur soleiðis samskipti við allar borgarar í landinum. Verandi roknskapar- og eftirlitsskipanir eru ikki nóg tryggjar, og hjá einum so stórum og fjølbroyttum stovni er vandin fyri mistøkum og skeivleikum stórum. Serliga átrokandi er at gera reglur fyri atgongdum til teldurnar.

Stjórnin er greið yvir hesar trupulleikar og vísir á, at arbeiðið við roknskapar- og trygdarreglum fyri Streymoyar Øki er raðfest fram um arbeiðið við at endurskoða og bøta um verandi reglur. Streymoyar Øki er nógv tað størsta økið. Tí hevur Stýrið valt fyrst at arbeiða við at fáa roknskaparviðurskiptini í hesum øki í eina tryggari legu.

Stjórnin hevur ført fram, at arbeiðið við roknskapar- og trygdarreglunum er meira rúgvismikið, enn hildið varð. Eisini hava nógvu ivamálini og roknskapartrupulleikarnir við nýggju innkrevjingarskipanini, sum varð tikin í nýtslu fyrst í 2000, verið nógv størri og meira tíðarkrevjandi at loysa, enn roknað varð við. Stjórnin hevur eisini víst á, at tað er nærur ógjørlegt at fáa hendur á væl skikkaðum roknskaparfólki, ið megna at loysa hesar uppgávur.

Vísandi til trupulleikarnar á einum so týðandi øki hevur Landsgrannskoðanin mælt landsstýrismanninum til støðugt at kunna seg um gongdina fyri at tryggja sær, at arbeiðið verður raðfest høgt, og at ein tíðarætlan verður lögð fyri arbeiðið.

3.5.2 *Stovnsrakstur* (GL 2000/2 04 1-2)

Vit hava grannskoðað roknskaparviðurskiptini viðvíkjandi rakstrarútreiðslunum hjá Toll- og Skattstovu Føroya og hava í tí sambandinum vitjað Stýrið, Streymoyar-, Norðoya-, Eysturoyar-, Vága-, Sandoyar- og Suðuroyar Øki. Vit hava kunnað okkum um mannagongdirnar á roknskaparøkinum og m.a. kannað, um ásetingarnar í roknskaparkunngerðini verða hildnar. Vit hava eisini valt út og kannað nøkur lønarmál og útreiðsluskjøl.

Roknskaparviðurskipti

Kannað varð, um roknskaparhaldið var dagført, og um mánaðarroknskapir, skjøl o.a. vórðu sett uppá pláss. Við støði í mánaðarroknskapinum fyri august 2000 vórðu nøkur útreiðsluskjøl tilvildarliga vald út. Kannað varð, um skjølini vóru ávíst/góðkend, rætt konterað, rætt skrásett o.s.fr. Eisini varð kannað, um bókingar um árskiptið vóru farnar á rætt figgjarár. Einku var at finnast at.

Sum ásett í § 5 í roknskaparlógini skulu landsstovnar hava eina reglugerð fyri roknskaparhaldinum á stovninum. Sambært § 4, stk. 2, í roknskaparkunngerðini, áliggur tað stovnsleiðaranum at gera og dagføra reglugerðina, og ansa eftir, at hon, við ábyrgdar- og heimildarbyti, verður hildin. Ein tílík roknskaparreglugerð er ikki gjørd.

Í desember 1999 fingur Stýrið og Streymoyar Øki loyvi at bóka sjálvi í figgjarstýringarskipan landsins. Í hesum sambandi varð álagt Stýrinum saman við Streymoyar Øki at gera eina roknskaparreglugerð eftir leisti frá Føroya Gjaldstovu. Hon er ikki liðug, men arbeitt verður við at fáa viðurskiptini í rættlag.

Hinar økisskrivstovurnar senda skjølini til Føroya Gjaldstovu at bóka.

Deildarstjórnin á umsitingardeildini og økisstjórnarnir kanna, um bókingarnar samsvara við aftanfyriliggjandi skjøl, og váttu mótvegis Stýrinum við átekning á mánaðarliga “rakstrarrokns-

skapin”. Teir váttaðu ikki figgjarstöðuna. Kunnað er um, at síðani oktober 2000 er eisini figgjarstöðan váttað.

Lønar- og starvsfólkaviðurskipti

Við støði í lønarútgjaldingini í juli 2000 vórðu 17 tilvildarliga vald starvsfólkamál úr Stýrinum og øllum økjunum vald út til neyvri eftirlit. Kannað varð, um lønin var sambært lønaralvum, og um setanarskriv, próvskjøl og onnur skjálprógv vóru í málunum.

Ógreitt er, hvat skal verða í einum “lønar-/starvsfólkamáli”, og um málið skal liggja í Stýrinum ella á økisskrivstovunum. Vit hava mælt Stýrinum til at taka støðu til hesar spurningar. Stjórnin hevur tikið spurningarnar til viðgerðar.

Í Stýrinum og í øllum økjunum, uttan í Sandoyar Øki, verður skrásett í klokkuskipan, nær starvsfólk eru til arbeiðis. Tíðarnýtslan verður skrásett á uppgávur, soleiðis at hagtøl eru fyri virkseminum.

Atgongd til telduskipanina á Elektron

Í fleiri førum hava starvsfólk atgongd til økir í telduskipanini, har tey ikki skulu hava atgongd. Tí hava vit mælt til:

- at* Stýrið ger vegleiðing fyri, hvørjar edv-heimildir ikki eru sambærlicar sæð frá einum trygdarsjónarmiði,
- at* deildarstjórnir/økisstjórnir altíð hava yvirlit yvir, hvat hvør hevur heimild til,
- at* Stýrið (Menningardeildin) sendir deildunum/økjunum yvirlit yvir, hvat hvørt starvsfólk hevur heimild til í telduskipanini minst einaferð um árið, og annars tá deildarstjórnir/økisstjórnir biðja um tað,
- at* deildarstjórnir/økisstjórnir kanna yvirlitið og vátta, at heimildirnar lúka ásett trygdarkrøv.

Stjórnin hevur tikið undir við tilmælinum, og hevur heitt á Menningardeildina um at seta í verk eina slíka mannagongd.

3.5.3 Kassaeftirlit (GL 2000/2 04 0-7)

Eins og árinum frammanundan hava vit í 2000 verið á ófráboðaðum kassaftirliti á øllum økjunum á Toll- og Skattstovu Føroya. Eisini varð kannað, um samsvar var ímillum peningastovnskontur í bókhaldinum og kontuavrit frá peningastovnunum eftirlitsdagin. Samanumtikið var einki at finnast at. Peningastovnskonturnar skulu verða stemmaðar av minst eina ferð um mánaðin, men tað kemur fyri, at longri er í millum. Vit hava mælt Stýrinum til at umhuga, um reglan at stemma av eina ferð um mánaðin er nøktandi og nóg neyv fyri kontur, sum hava so nógvar og so stórar røslur. Henda mistøk, kann ov long tíð ganga, áðrenn tey verða rættað.

3.5.4 Edv-skráir (GL 2000/2 04 1-2)

Til fyrst í 1995 vórðu allar skráir hjá Toll- og Skattstovu Føroya góðkendar av Skrásetingareftirlitinum. Eftirsíðan hevur Toll- og Skattstova Føroya sent nýggjar skráir at góðkenna, og hevur mælt Skrásetingareftirlitinum til at gera eina samlaða góðkenning av øllum dagførdum skráum, men hevur onki svar fingið, og eru sostatt skráir tiknar í nýtslu hesa tíðina uttan at vera formliga góðkendar. Eisini kunnar Fíggjarmálastýrið í oktober 2000 um, at innkrevjing-

arskipanin ikki er ment liðug, men so skjótt, hon er klár, verður hon send Skrásetingareftirlitinum at góðkenna.

3.5.5 Innflutningsgjöld (GL 1996/2 04 0-3)

Vit hava gjørt ávísar teldukanningar av tollskrásetingum, sum vit av royndum vita, viðhvørt eru skeivar. Framvegis er neyðugt at gera hesar kanningar.

3.5.6 Tollkredittur (GL 1996/2 04 5-6)

Sambært § 13, stk. 2, í tolllógini hevur tollvaldið heimild at geva innflytarum undantaksloyvi frá høvuðsregluni um at gjalda toll kontant, áðrenn vøran verður flýggjað út. Neyvari reglur eru ásettar í kunngerð nr. 68/1999 fyri “undantaksloyvi at fáa toll- og avgjaldsskyldugar vøur útflyggjaðar móti veiting av peningatrygd (tollkreditt)”.

Eins og árin frammanundan hava vit í 2000 kannað, um treytirnar í kunngerðini verða hildnar.

Sambært § 1 í kunngerðini skal vøruinnflytari veita trygd svarandi til avgjöldini av móttiknum vørum ein meðal mánað, tó í minsta lagi 100 t.kr. 2. september 2000 luku 18 innflytarar ikki treytirnar um trygd. Til samanberingar luku 14 innflytarar ikki treytirnar í mars 1999.

Toll- og Skattstova Føroya kannar hvønn mánað trygdina og krevur, at hon verður hækkað, er hon ov lítil. Nú innflutningurin veksur, veksur eisini talið á teimum, sum ikki hava nóg stóra trygd. Tað tekur tíð at hækka trygdina.

Í juli 2000 vísti Fíggjarmálastýrið m.a. á, at arbeitt verður við at automatisera tollavgreiðsluna og at broyta tollkredittreglurnar soleiðis, at tapsvandin verður minni, t.d. at hækka trygdina til 2 meðal mánaðir og hækkað minstu upphæddina til 200 t.kr.

Gongdin árin frammanundan hevur víst, at tá staðfest verður, at innflytarar ikki kunnu gjalda, skylda teir sum oftast innflutningsgjöld o.a. fyri í minsta lagi 3 mánaðir, og peningartrygdin svarar tí bert til ein triðing av skuldini. Tí er vandi fyri, at landskassin altíð vil missa pening, um stórir innflytarar koma í fíggjarligar trupulleikar. At hækka minstaupphæddina kann tykjast órimiligt ímóti teimum smáu vøruinnflytarum.

Landsstýrismaðurin hevur í mars 2001 boðað frá, at hann, frá 1. januar 2002, ætlar at stytta kredittíðina við einum mánað.

Sambært § 3, stk. 2, í kunngerðini skal móttakari í seinasta lagi 14 dagar eftir, at vøran er komin, lata Toll- og Skattstova Føroya øll skjøl, sum eru neyðug fyri at avgreiða avgjöldini rætt. Úrslitið av kanningi vísti, at tilsamans vóru 1652 ótollaðar sendingar eldri enn 14 dagar, av teimum vóru 640 sendingar eldri enn 1 mánað. Til samanberingar vóru í februar/mars í 1999 1060 ótollaðar sendingar eldri enn 14 dagar, av teimum vóru 432 eldri enn 1 mánað. Í oktober 1997 vóru 1254 ótollaðar sendingar eldri enn 14 dagar, og av teimum 558 eldri enn ein mánað. Sostatt er talan um ein ávísan vøkstur. Í § 4, stk. 1, í kunngerðini er ásett, at Toll- og Skattstova Føroya kann taka aftur undantaksloyvið, um vøruinnflytari brýtur reglurnar. Seinasta árið hevur eingin innflytari mist undantaksloyvið.

Streymoyar Øki, ið stendur fyri størsta partinum av innflutninginum, hevur greitt frá, at tað verður ikki hildið at vera nøkur loysn at taka aftur undantaksloyvið, tí trupulleikin verður bara

fluttur. Streymoyar Øki heldur tað vera eina gongda leið, at áleggja gjald fyri ov seint innlatin skjøl.

Sum greitt frá frammanfyri er talið á ótollaðum sendingum eldri enn 14 dagar vaksandi, uttan at vøruinnflytarar missa undantaksloyvið. Eftir okkara tykki liggur her ein stórir tapsvandi, tí í veruleikanum er talan um ein vøkstur í ikki skrásettum eftirstøðum. Um innflytari hevur vaksandi innflutning, kann hann eisini seinka kravinum, um at trygdin skal hækka, við ikki at lata inn skjøluni til ásetta tíð. Á henda hátt veksur tapsvandin hjá landskassanum uppáftur meira. Spurdur, hevur landsstýrismaðurin í mars 2001 boðað frá, at hann fer at heita á Toll- og Skattstovu Føroya um at “stramma mannagongdina upp” á hesum øki.

4. FISKIVINNA

4.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartöl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. nr. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.” letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir figgjarárslok lögtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartöl. Niðanfyri verður víst á stovnar/høvudskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum.

5.11.1.05. Fiskimálastýrið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 7.921 t.kr. Minnínýtlan er 248 t.kr.

5.11.1.15. Viðlíkahald (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1.424 t.kr. Meirnýtlan er 144 t.kr. Landsstýrismaðurin vísir á, at Fiskimálastýrið er flutt í nýggj høli Yviri við Strond, har umbyggingar og umvælingar eru gjørdar. Sambært landsstýrismanninum eru hesar útreiðslur undirmettar, men verður hugt at kontu 5.11.1.05. “Fiskimálastýrið” og kontu 5.11.1.15. “Viðlíkahald” undir einum, eru útreiðslurnar samanlagt innanfyri játtanina.

5.34.3.01. Fiskirannsóknarstovan (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 7.581 t.kr. Meirnýtlan er 213 t.kr. Farið er uppum lönarkarmin við 31 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er eingin beinleiðis orsök til meirnýtlan. Fiskirannsóknarstovan hevur tó havt ávísar trupulleikar við at umsita inntøkufiggjað virkseml og verkætlanarvirkseml, og tað hevur ført við sær stórar millumrokningar síðst í árinum. Hesar millumrokningar hava virkað við til, at raksturin ikki rakar beint á játtanina.

5.34.3.04. Magnus Heinason (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 8.766 t.kr. Meirnýtlan er 170 t.kr. Farið er uppum lönarkarmin við 515 t.kr. Sambært landsstýrismanninum hevur raksturin hjá Magnusi Heinason verið heldur óvanligur, mest av íløgum, sum eru gjørdar. Munandi meirinntøkur hava eisini verið í 1999, men tó er samanlagt ein meirnýtla. Landsstýrismaðurin vísir á, at ein skiparakstur er torførur at skipa neyvt til eina játtan, tá inntøkugrundarlagið skiftir ár um ár.

5.34.4.04. Sjúkratrygd (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 6 mió.kr. Meirnýtlan er 541 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er ætlaða nýtlan undirmett.

5.34.4.22 Flutningsstuðul (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 3 mió.kr. Meirnýtlan er 561 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er ætlaða nýtlan undirmett. Landsstýrismaðurin vísir á, at í 2000 er lógin og kunngerðin broytt, m.a. er stuðulin fyri kg. settur niður, og freistin at lata inn umsóknina um stuðul er sett til í seinasta lagi 2 mðr. eftir, at farmurin er fluttur.

5.34.5.01 Útlán

Á figgjarlógini var játtanin til útlán 7,7 mió.kr., og játtanin at afturrinda lán var 6 mió.kr. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslurnar “Stuðul til vinnu” og “útlán v.m.” 40,6 mió.kr., og inntøkurnar “Afturgjald av útlánum v.m.” 69,6 mió.kr. Tey stóru frávikini standast av, at

avskrivningar av vinnulánum verða tiknar við bæði sum stuðul til vinnu og sum afturgjald av lánum. Sambært landsstýrismanninum er sera torført at ætla um hesi viðurskifti.

5.34.5.07 Effektivar veðhaldsútreiðslur

Á figgjarlógini var játtanin útlán 1 mió.kr., og játtanin til afturgjaldan av lánum 3 mió.kr. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslur “Stuðul til vinnu” 363,1 mió.kr., og inntøkur “Afturgjald av útlánum v.m.” 380,2 mió.kr. Stóru frávikini standast av, at í landsroknskapinum verða vinnulánsavskrivningar tiknar við bæði sum stuðul og sum lánsafturgjald, við ymiskum fortæknum. Sambært landsstýrismanninum hevur hann onga ávirkan á hesi viðurskifti.

5.35.1.05. FAS-endurgjald

Á figgjarlógini vóru játtaðar 10 mió.kr. Meirnýtlan er 3,1 mió.kr. Sambært landsstýrismanninum hevur Fiskimálastýrið onga beinleiðis ávirkan á hesa nýtlu, og Fiskimálastýrið hevur roynt at víst Fíggjarmálastýrinum á, at kontan eigur at vera flutt til annað málsøki.

Lønarkarmur

Høvuðskonturnar niðanfyri vísa roknskapir, har farið er uppum ásetta lønarkarmin.

Konta	Navn	Lønarkarmur	Roknskapur	Munur <i>(t.kr)</i>
5.34.3.01.	Fiskirannsóknarstovan (rakstrarjáttan)	6.599	6.630	31
5.34.3.04.	Magnus Heinason (rakstrarjáttan)	4.766	5.281	515
5.34.3.07.	Fiskivinnuroyndir (rakstrarjáttan)	0	2.770	2.770

4.2 Almennar viðmerkingar

Vit hava á heysti 2000 grannskoðað roknskapar- og játtanarviðurskiftini hjá nøkrum stovnum/deildum undir Fiskimálastýrinum:

- Fiskimálastýrið
- Lønjavningarstovan
- Fiskiveiðieftirlitið, Vaktar- og Bjargingartænastan
- Sjóvinnufyrisitingin og Skráseting Føroya
- Fiskirannsóknarstovan
- Magnus Heinason

Niðanfyri er í stuttum tikið saman um úrslitið av grannskoðanini, og vit hava eisini tikið í aftur viðmerkingar frá seinastu frágreiðing okkara í mars 2000 og greitt frá, í hvønn mun viðurskifti, ið tá vórðu umrødd, eru komin í rættlag.

Fyrst verður greitt frá almennu viðmerkingum okkara, sum fevna um viðurskifti, sum eru felags fyri fleiri stovnar, og síðani verður greitt frá grannskoðanini av ávísnum stovnum, har serlig viðurskifti verða umrødd.

Í 1999 vórðu roknskaparviðurskiftini broytt soleiðis, at stovnarnir ikki longur senda øll skjøl á Gjaldstovuna at bóka. Gjaldstovan bókar tó framvegis stuðulsjáttanir, lønar- og ferðaútreiðslur.

Í Fiskimálastýrinum er ein felags roknskapareind, sum bókar rakstrarútreiðslurnar fyri aðal-skrivstovuna, Fiskivinnustovuna, Fiskiveiðieftirlitið, Sjóvinnufyrisitingina og Lønjavningar-stovuna beinleiðis í figgjarstýringarskipan landsins. Fiskirannsóknarstovan bókar egnar rak-strarútreiðslur og raksturin hjá Magnusi Heinason beinleiðis í figgjarstýringarskipan landsins.

Vit hava kunnað, um roknskaparhaldið var dagført, og um mánaðarroknskapir, skjøl, avrit av ávísingum o.a. vórðu sett uppá pláss og goymd forsvarliga. Harafturat varð kunnað, um bókingar um ársskiftið vóru farnar á rætt figgjarár. Einki var at finnast at.

Vantandi roknskaparreglugerðir

Á flestu stovnum er framvegis ongin reglugerð um roknskaparhaldið, sum ásett í § 5, stk. 1, í roknskaparlógini, sum kom í gildi 1. januar 1995. Stýrið og stovnar vísa í hesum sambandi á, at sambært § 5, stk. 2, í lógini skal reglugerðin verða gjørd samsvarandi reglum frá Fíggjarmálastýrinum. Hesar reglur vórðu ikki gjørdar fyrr enn í februar 2001, tá Fíggjarmálastýrið sendi út eitt rundskriv um vegleiðing um roknskaparreglugerðir.

Stovnarnir hava tó síðani 1999 arbeitt við pørtum av roknskaparreglugerðini eftir leisti frá Føroya Gjaldstovu, men reglugerðin er ikki fullfiggjað. Sambært rundskrivinum frá Fíggjarmálastýrinum 6. februar 2001, skal roknskaparreglugerðin á øllum stovnum verða góðkend í seinasta lagi 1. september 2001. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 kunnað um, at eftir ætlan verður arbeiðið liðugt í juni 2001.

Roknskapargóðkenning og onnur viðurskifti

Sambært roknskaparkunngerðini og sambært skrivi frá Fíggjarmálastýrinum/Gjaldstovuni skal stovnsleiðarin kanna, um bókingarnar eru rættar og vátta við átekning á mánaðarrokn-skapin. Stovnsleiðarin skal, vísandi til § 9 í roknskaparkunngerðini, góðkenna roknskapin mótvegis hægri myndugleika. Vit hava fleiri ferðir víst á, at tað verður ikki gjørt á stovnum undir Fiskimálastýrinum. Í mars 2000 kunnaði landsstýrismaðurin um, at frá 1. januar 2000 varð miðað ímóti, at hvør stovnsleiðari undir stýrinum skuldi góðkenna mánaðarroknskapir-nar. Hóast hesa fráboðan, hava vit staðfest, at mánaðarroknskapirnir í 2000 eru ikki góð-kendir. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 boðað frá, at nú er álagt stovnsleiðarunum at góðkenna mánaðarroknskapirnar.

Yvirlit yvir ognir

Sambært § 20 í roknskaparkunngerðini skulu stovnar hava yvirlit yvir ognir, sum eru keyptar um lögjáltanina, og harafturat yvirlit yvir innbúgv, maskinur, bókur og annan meira virðis-miklan útbúnað, sum er keyptur um rakstrarjáltanina. Vit hava áður gjørt vart við, at bert fáir av landsins stovnum hava eitt dagført yvirlit. Tað er eisini galdandi fyri stovnarnar undir Fiskimálastýrinum. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 kunnað um, at eitt fullfiggjað yvirlit finst yvir edv-tólbúnað í aðalstýrinum, og at arbeitt verður við gera fullfiggjað yvirlit yvir allar ognir í Fiskimálastýrinum. Deildarstjórunum er álagt at gera ognaryvirlit á sínum økjum. Arbeiðið verður vantandi liðugt á heysti 2001.

4.3 Fiskimálastýrið (GL 2000/2 14 1-3)

Í sambandi við eftirlitið hava vit gjøgnumgingið ferðaforskotskontuna, sum ultimo september 2000 var uml. kr. 150.000. 22 ferðaforskot vóru eldri enn ein mánað. Sambært galdandi reglum skal ferðin gerast upp í seinasta lagi 3 vikur eftir heimkomu. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 kunnað um, at viðurskiftini verða fingin í rættlag.

4.4 Lönjavningarstovan (GL 2000 / 2 14 4 – 5)

Lönjavningarstovan er fyrisitingarlíga skipað í Fiskimálastýrinum og virkar undir ásetingum í Ll. nr. 73/1997 “um Lönjavningargrunn”, sum broytt við Ll. nr. 83/1998. Sambært § 2, stk. 3, ásetir landsstýrismaðurin í kunngerð neyvari reglur fyri mannagongdum í sambandi við útgjöld frá Lönjavningarstovuni. Hóast tað í lógini er álagt landsstýrismanninum í kunngerð at áseta neyvari reglur, eru tær ikki settar. Landsstýrismaðurin boðaði í mars 2000 frá, at arbeið verður við málinum. Vit hava spurt, hvat síðani er hent. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 greitt frá, at arbeiðið er drigið út, og at roynt verður skjótast gjørligt at fáa viðurskiptini í rættlag.

Stuðulsskipanir

Sambært § 2, stk. 1, í Ll. nr. 83/1998 um ”Lönjavningargrunn”, hevur stovnurin til endamáls at fyrisita skipanir viðvíkjandi minstuløn, dagstudningi, minstaforvinningi o.a. Í 1999 hevur Lönjavningarstovan umsitið niðanfyri standandi høvuðskontur:

(1.000 kr.)	Konta	Játtan 1999	Roknskapur 1999	Munur
Inntøku trygd hjá fiskimonnum	5.34.4.01	50.000	33.085	-16.915
Sjúkratrygd	5.34.4.04	6.000	6.541	541
Flutningsstuðul	5.34.4.22	3.000	3.561	561
Telefonstuðul	5.34.4.37	3.000	3.006	6

Hvønn mánað fær Lönjavningarstovan ein mánaðarrokskap fyri hvørja høvuðskontu. Stovnsleiðarin skal kanna, um bókingarnar eru rættar, og vátta við átekning á roknskapin. Í seinastu frágreiðing vísu vit á, at í 1997 og 1998 er henda mannagongd ikki fylgd, og vit mæltu til at fylgja henni í framtíðini, og eisini at góðkenna roknskapirnar móttvegis Fiskimálastýrinum, vísandi til § 9, stk. 2, í roknskaparkunngerðini. Hóast landsstýrismaðurin í mars 2000 boðaði frá, at mannagongdin skuldi vera í lagi frá 1. januar 2000, hava vit staðfest, at arbeiðið ikki verður gjørt. Spurdur, svarar landsstýrismaðurin í januar 2001, at tað hevur verið torført at seta eina slíka mannagongd í verk, eftir at stuðulsskipanirnar eru vorðnar partur av Fiskimálastýrinum, serliga tí tað ikki hevur verið vanlig mannagongd frammanundan. Uppgávan fer at verða raðfest hægri.

Vit mæltu eisini til, at útrokningarnar viðvíkjandi teimum ymisku stuðulsskipanunum, sum Lönjavningarstovan umsitur, á ein skipaðan hátt við stakroyndum verða eftirkannaðar. Landsstýrismaðurin boðaði í mars 2000 frá, at roynt verður at seta eitt innaneftirlit í verk sum skjótast. Undir vitjanini á Lönjavningarstovuni ultimo september 2000 fingur vit at vita, at einki er hent. Deildarstjórin greiddi frá, at stovnurin hevur ikki neyðugu arbeiðsorkuna at loysa uppgávuna. Spurdur, svarar landsstýrismaðurin í januar 2001, at hesi viðurskipti verða raðfest hægri í framtíðini.

Lönjavningarstovan umsitur ymiskar stuðulsskipanir til fiskivinnuna. Talan er um fleiri serstakar edv-skipanir, t.d. er ein skipan til dagstudning/minstuløn, ein til minstaforvinning og ein til telefonstuðul. Ongin vegleiðing ella dokumentation er til tær ymisku skipanirnar. Landsstýrismaðurin kunnaði í mars 2000 um, at arbeið verður við málinum. Í sambandi við eftirlitið í september 2000 staðfestu vit, at einki er hent. Spurdur, hevur landsstýrismaðurin í januar 2001 greitt frá, at øll KT-viðurskipti hjá Lönjavningarstovuni verða endurskoðað fyri tøkniliga at endurskipa økið.

- - - - -

Í seinastu frágreiðing okkara til lögtingsgrannskoðararnar 8. mars 2000 varð víst á ymsar veikleikar og ivamál, serliga viðvíkjandi umsitingini av mánaðarligum minstaforvinningi og sjúkratrygd:

Mánaðarligur minstaforvinningur

Í frágreiðingini varð m.a. víst á, at tørvur var á greiðari reglum á fleiri økjum, og mælt varð til ymiskar ábøtur:

1. Avrokningarblað: Vit mæltu til at broyta mannagongdina, so at avrokningarblaðið eisini verður váttað.
10. Maður ikki við allar túrar: Vit mæltu til, at neyvari reglur verða ásettar í kunngerð.
11. Bert A-inntøka verður roknað sum onnur inntøka: Útróðrarmaður kann hava stórar B-inntøkur, uttan at tað minkar um minstaforvinningin.
12. Inntøkutreytir: Í sambandi við grannskoðanina komu vit fram á fleiri dømi um bátar, sum ikki høvdu verið nakran tús í einum mánaði. Sostatt var manningarpurturin 0 kr, men manningin fekk fullan minstaforvinning. Tað kundi lata seg gera, tí báturin, 6 undanfarnu mánaðirnar, hevði avreitt fyri so mikið, at hann leyk treytirnar í § 2, stk. 1, í lógini um minstaforvinning. Nevnt varð sum dømi, at um einsamallur maður avreiddi fyri 54 t.kr. í einum mánaði, leyk hann treytirnar fyri at fáa minstaforvinning komandi 5 mánaðirnar uttan at fara á flot. Teoretiskt nýttist honum sostatt bert at rógva út 6. hvønn mánað fyri at fáa minstaforvinning. Fiskimálastýrið kunnaði um, at landsstýrismaðurin arbeiddi við einum broytingaruppskoti, sum skuldi fyrbyggja, at tað kundi koma fyri. Fiskimálastýrið kunnaði annars um, at teir vóru greiðir yvir trupulleikarnar viðvíkjandi skipanini við minstaforvinningi, men at ringt var at koma fram til eina skipan, sum virkaði nóg væl.
13. Skeivur frymil var í edv-skipanini: Tí vórðu allar útrokningar gjørdar manuelt. Vit mæltu til, at feilurin í edv-skipanini varð rættaður.
14. Minstaforvinning og arbeiðsloysisstuðul: Sambært § 3, stk. 3, kann fiskimaður ikki koma undir skipanina um minstaforvinning, um hann samstundis er undir aðrari inntøkutrygdarskipan. Vit komu fram á eitt dømi, har maður hevði fingið minstaforvinning í sama tíðarskeiði, sum hann hevði fingið arbeiðsloysisstuðul. Vit mæltu til at broyta mannagongdina, so tílíkt ikki kom fyri.

Sjúkratrygd

Í frágreiðingini vístu vit m.a. á, at:

1. Til ber at fáa sjúkratrygd og samstundis fáa dagpening frá Føroya Vanlukkutrygging
2. Eingin umsóknarfreist er ásett
3. Til ber at fáa sjúkratrygd og samstundis hava aðra inntøku
4. Fritíðarløn verður goldin út, hóast tað ikki er ásett í lógini
5. Lógin er ikki samskipað við lógirnar um dagpening frá Almannastovuni og frá Vanlukkutryggingini

Í uppskoti til samtyktar um at góðkenna landsroknskapin (løgtingsmál nr. 53/11 1999) varð mælt landsstýrismanninum við fiskivinnumálum til at skunda undir at fáa viðurskiftini í rættlag.

Í november 2000 vóru vit á Lønjavningarstovuni og kunnaðu okkum um, í hvønn mun viðurskiptini viðvíkjandi mánaðarligum minstaforvinningi og sjúkratrygd vóru broytt. Niðurstøðan var, at einki er broytt.

Fiskimálastýrið heldur, at skipanin við mánaðarligum minstaforvinningi er politiskt tilætlað av Løgtinginum. Landsstýrismaðurin hevur roynt at broytt løgtingslógina um mánaðarligan minstaforvinning og løgtingslógina um sjúkratrygd, men politisk undirtøka fekst ikki, og uppskotini vórðu tí tikin aftur. Ein arbeiðsbólkur við umboðum frá Fiskimálastýrinum og vinnuni hevur arbeitt við at tillaga lóggávuna, men eingin endalig niðurstøða er gjørd. Tí eru framvegis viðurskipti, sum gera, at lóggávan ikki kann verða umsitin til lítar. Landsstýrismaðurin fer støðugt at bøta um hesi viðurskipti.

4.5 Fiskiveiðieftirlitið, Vaktar- og bjargingartænastan (GL 2000/2 14 2-2)

Undir grannskoðanini komu vit fram á fleiri útgjöld, sum eftir galdandi reglum ikki skulu verða goldin úr kontantkassanum. Skulu frávik verða gjørd frá reglunum, er tað ein spurningur, sum Fiskimálastýrið má umrøða við Gjaldstovuna. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 svarað, at viðmerkingarnar verða tiknar til eftirtektar, og deildarstjóranum verður álagt at fylgja reglunum um stovnskassar.

Ferðaforskotskontan var ultimo september 2000 uml. kr. 38.000. 3 ferðaforskot vóru eldri enn ein mánað. Sambært galdandi reglum skal ferðin gerast upp í seinasta lagi 3 vikur eftir heimkomu. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 boðað frá, at galdandi reglur verða nú fylgdar.

4.6 Sjóvinnufyrisiting og Skráseting Føroya (GL 1997/2 14 1-2)

Ein stórur partur av játtanini eru inntøkur, sum seinastu árinu eru mettar nógv lægri enn veruligu inntøkurnar. Spurdur, greiðir deildarstjórin frá, at inntøkurnar eru mettar við støði í miðaltølum fyri inntøkur í sambandi við skráseting av feløgum. Frávikið kemst av, at stór feløg verða stovnað, lögð saman ella umskipa partapeningin.

Játtanin til Sjóvinnufyrisitingina/Skráseting Føroya er ein “rakstrarjáttan”, sum er ein nettojáttan. Vit hava áður umrøtt, at rættast hevði kanska verið at játtað inntøkur og útreiðslur hvør sær, tí flestu inntøkurnar eru gjöld, sum ikki beinleiðis eru tengd at virkseminum hjá stovninum. Spurdur, heldur deildarstjórin, at tað kundi verið eitt gott hugskot fyri tann partin, sum viðvíkur partafelagsskránni. Hesin parturin verður 1. januar 2001 fluttur Vinnumálastýrinum at umsita. Viðvíkjandi Trygdarmiðstøðini, sum er ein undirkonta á játtanini til Sjóvinnufyrisitingina, heldur deildarstjórin tað vera skilabest framvegis at hava eina nettojáttan, tí inntøkur og útreiðslur eru tengdar at virkseminum. Landsstýrismaðurin hevur somu áskoðan.

4.7 Fiskirannsóknarstovan (GL 1997/2 14 3-5)

Í frágreiðing okkara til løgtingsgrannskoðararnar 8. mars 2000, vístu vit á tær mongu verkætlanirnar, ið høvdu sína egnu peningastovnskøtu, sum ikki vóru skrásettar í landsbókhaldinum. Ultimo 1997 var talan um 30 verkætlanir og 17 peningastovnskøtur við eini samlaðari saldu uml. 1,8 mió.kr. Í november 2000 vóru 12 verkætlanir og 7 bankabøkur ikki gjørdar upp. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 greitt frá, at tær seinastu verkætlanirnar nú verða gjørdar upp, og allar virknar verkætlanir og bankabøkur í framtíðini verða skrásettar í landsbókhaldinum.

5. VINNUMÁL o.a.

5.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. nr. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.” letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir figgjarárslok løgtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl. Niðanfyri verður víst á stovnar/høvuðskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum.

6.33.2.01. Almennar royndir og ráðgeving (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 2 mió.kr. Meirnýtlan er 90 t.kr. Sambært landsstýrismanninum eru skuldarar avskrivaðir 74 t.kr., og er tað gjørt í samráð við Gjaldstovuna. Stovnurin hevur boðað Gjaldstovuni frá, at summir skuldarar fáa studning úr landskassanum. Henda skuld átti at verið mótroknað, so stovnurin henda vegin kundi fingið peningin innaftur.

6.36.1.10. Lívfiskastøðin í Skopun (løgújáttan)

Einki var játtað á figgjarlógini. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslur 1.834 t.kr. Landsstýrismaðurin vísir á, at nógv grót leyp av, tá Lívfiskastøðin í 1992 varð bygd. Tá stakk ósemja seg upp millum bygginevndina, sum stóð fyri byggingini, og Landsverkfrøðingin um gjald fyri grótið. Síðani hevur drúgvst samskipti verið millum bygginevndina, Landsverkfrøðingin, Gjaldstovuna og landsstýrið. Landsverkfrøðingurin hevur greitt Vinnumálastýrinum frá, at avlopsgrót vanliga er tvørleikin hjá byggiharranum, og ikki hjá tí, sum tekur ímóti, t.v.s. at hann, sum tekur ímóti, ger byggiharranum eina tænastu. Í august 1999 førir Gjaldstovnan kravið frá Lívfiskastøðini aftur.

Vinnumálastýrið sær seg ikki ført fyri at loysa málið øðrvísi, enn gjørt er. Samstundis ger landsstýrismaðurin vart við, at í dag verða útreiðslur og inntøkur av lögújáttanum hildnar hvørt sær, so tilík viðurskipti eiga ikki at koma fyri í framtíðini. Tað er óheppið, at málið ikki endar fyrr enn í 1999, tá staðfest verður, at byggingin í veruleikanum var 1,3 mió.kr. dýrari, enn byggiroknskapurin vísti.

6.37.3.01 Rúsdrékkasøla Landsins (landsfyrirøkka)

Á figgjarlógini varð mett, at Rúsdrékkasøla Landsins skuldi avrokna 12 mió.kr. til landskassan. Sambært landsroknskapinum er talan um 12,6 mió.kr., t.v.s. 600 t.kr. meira enn mett á figgjarlógini.

6.37.6.11. Partabrøv, ymisk viðurskipti

Høvuðskontan er ikki við á figgjarlógini. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslur “Stuðul til vinnu” 500 t.kr., og inntøkur “Søla av virðisbrøvum” 500 t.kr. Talan er um avskrivning av partabrøvum viðvíkjandi P/F Nykur.

6.37.6.15. Lán til Framtaksgrunn Føroya

Høvuðskontan er ikki við á figgjarlógini. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslur “Stuðul til vinnu” 6 mió.kr., og inntøkur “Afturgjaldan av útlánum v.m.” 6 mió.kr. Talan er um 6 mió.kr. av láninum til Framtaksgrunnin, sum landsstýrið strikaði í 1998.

6.38.1.13. Havnir (rakstrarjáttan)

Á figgjárlógini vóru játtaðar 6.035 t.kr. Meirnýtslan er 677 t.kr. Farið er uppum lønarkarmin við 617 t.kr. Í eini frágreiðing frá Landsverkfrøðingsstovninum til Vinnumálastýrið um meirnýtsluna verður m.a. greitt frá, at á fundi í mai 1999 við landsstýrismannin og løgmann vórðu greið boð givin stovninum um at fara undir at kanna samferðsluviðurskiftini á Tvøroyri. Arbeiðið hevur kostað stovninum 400 t.kr. eyka. Somuleiðis varð stovnurin biðin um at kanna havnaviðurskiftini á Syðradali í Kalsoynni, og kostaði arbeiðið stovninum 60 t.kr. eyka. Stovnurin førði fram, at ein munandi partur av tí virksemi, sum verður figgjaður av hesi kontu, fer til lögur. Samanumtikið heldur stovnurin tað vera torført at skilja ímillum virksemið á lögukontum og virksemið á rakstrarkontum, t.d. arbeiðir ein verkfrøðingur at kalla burturav við lögum, og lønin hjá honum verður bókað á raksturin.

Sambært landsstýrismanninum hevur Vinnumálastýrið við jøvnum millumbilum víst stovninum á ásetingarnar í stýrisskipanarlógini § 43, stk. 2, og á nýggju játtanarskipanina. Nógv bendir á, at stovnurin framvegis ikki hevur tikið skrivini til eftirtektar. 1. august 2000 fekk stovnurin nýggjan stjóra, og landsstýrismaðurin vónar, at viðurskiftini fara at koma í rættlag, og at figgjarstýringin á stovninum verður neyvari.

6.38.1.20. Havnagerð (løgújáttan)

Á figgjárlógini vóru játtaðar 3 mió.kr. Meirnýtslan er 821 t.kr. Á eykajáttanarlógini fyri desember 1998 er ein C-átekning, har heimilað verður at flyta ikki nýtta játtan til næsta figgjarár. Ikki nýtt játtan í 1998 var 821 t.kr.

6.38.2.01. Strandfaraskip Landsins (landsfyrítøka)

Á figgjárlógini vóru játtaðar 41,9 mió.kr. Á eykajáttanarlógini fyri september 1999 varð játtanin hækkað við 1,35 mió.kr. Peningurin var til farleiðina millum Tórshavn og Skálafjørðin. Farleiðin varð niðurløgd í 1998, men smb. Ll. 38/1999 varð álagt landsstýrinum at taka hana upp aftur. Á eykajáttanarlógini fyri november 1999-2 varð játtanin hækkað við 3,7 mió.kr. 880 t.kr. skuldu nýtast til at skifta ein part av tøkniliga útbúnaðinum út, til tess at tryggja at Strandferðslan ikki skuldi missa pening í sambandi við aldarskiftið. Í álitinum undrast Fíggjarnevndin á, at Strandferðslan so seint kemur við umsókn í sambandi við ár 2000 skiftið.

Meirnýtslan er 775 t.kr., svarandi til 1,65%. Sambært C-átekning á figgjárlógini fyri 1999 verður heimilað Strandfaraskipum Landsins at flyta avlop/hall millum ár, tó soleiðis at sveiggjað verður um játtanarstöðið við í mesta lagi 5% árliga. Sambært landsstýrismanninum er talan um eitt frávik uppá 0,6%, um meirnýtslan verður sæð í mun til bruttoútreiðslur stovnsins. Hjá einari fyrítøku sum Strandfaraskipum Landsins er sera torført at ætla um raksturin við 100% vissu, tí virksemið er so stórt í vavi, og ólíkur vanligum landsstovnum hevur hann eina inntøkusiðu, sum ikki beinleiðis kann verða stýrd.

6.38.3.01. Postverk Føroya (landsfyrítøka)

Á figgjárlógini var játtanin útreiðsluneutral. Sambært landsroknskapinum er eitt avlop 2,3 mió.kr. Sambært C-átekning á figgjárlógini fyri 1999 verður heimilað Postverki Føroya at flyta avlop/hall millum ár.

6.39.1.01. Semingsmannaskipanin (rakstrarjáttan)

Á figgjárlógini vóru játtaðar 150 t.kr. Meirnýtslan er 96 t.kr. Farið er uppum lønarkarmin við 12 t.kr. Sambært landsstýrismanninum førðu tær nógvu træturnar á arbeiðsmarknaðinum í

1999 við sær, at kontan varð yvirtrekt. Kontan er ring at stýra, tí illa ber til frammanundan at vita, hvussu nógv og hvussu langar semingsroyndir verða. Semingsroyndirnar fara vanliga fram á hotellum, og skipanin rindar hotelkostnaðin, mat o.a., samsvarandi lóg um seming.

6.39.1.07. Arbeiðseftirlitið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 3.020 t.kr. Meirnýtslan er 93 t.kr. Farið er uppum lønarkarmin við 198 t.kr. Sambært frágreiðing frá landsstýrismanninum hevur tað verið sera torført at fylgja við roknskapinum, tí skipanin við, at øll skjøl skulu á Gjaldstovuna at verða bókað, er sera stirvin. Harafturat hevur stovnurin av sjúku havt ávísar trupulleikar á roknskaparøkinum.

Lønarkarmur

Høvuðskonturnar niðanfyrir vísa roknskapir, har farið er uppum ásetta lønarkarmin.

Konta	Navn	Lønarkarmur	Roknskapur	(t.kr) Munur
6.37.1.07.	Sáttmálaeftirlit (rakstrarjáttan)	200	267	67
6.37.1.17.	Kappingarráðið (rakstrarjáttan)	497	540	43
6.37.4.01.	Útskipting og Matrikulstova (rakstrarjáttan)	4.339	4.367	28
6.38.1.01.	Landsverkfrøðingsskrivstovan (rakstrarjáttan)	4.996	5.610	614
6.38.1.04.	Hald av landsvegum (rakstrarjáttan)	30.535	31.442	907
6.38.1.07.	Nýggir landsvegir (løgújáttan)	-	5.598	5.598
6.38.1.13.	Havnir (rakstrarjáttan)	1.735	2.352	617
6.38.1.14.	Havnir (løgújáttan)	-	21	21
6.38.2.13.	Flogferðsla (løgújáttan)	-	245	245
6.38.5.01.	Ferðaráð Føroya (rakstrarjáttan)	2.723	2.829	106
6.39.1.01.	Semingsmannaskipanin (rakstrarjáttan)	100	112	12
6.39.1.07.	Arbeiðseftirlitið (rakstrarjáttan)	2.760	2.958	198

Í yvirlitinum eru 3 lögújáttanir, har bókað er á standardkontu 11 “Lønir v.m.” Sambært Gjaldstovuni fevnir skipanin við lønarkarmi ikki um lögújáttanir.

5.2 Almennar viðmerkingar

Vit hava á heysti 2000 grannskoðað roknskapar- og játtanarviðurskiptini hjá nøkrum stovnum/deildum undir Vinnumálastýrinum:

- Vinnumálastýrið
- Bileftirlit Føroya
- Matrikulstovan
- Ferðaráð Føroya

Niðanfyrir er í stuttum tikið saman um úrslitið, og vit hava eisini tikið í aftur viðmerkingar frá seinastu frágreiðing okkara í mars 2000 og greitt frá, í hvønn mun viðurskipti, ið tá vórðu umrødd, eru komin í rættlag.

Fyrst eru almennar viðmerkingar, sum eru felags fyri fleiri stovnar, og síðani verður greitt frá stovnum, har serlig viðurskipti verða umrødd.

Í 1999 vórðu roknskaparviðurskiftini broytt, soleiðis at Vinnumálastýrið, Bileftirlit Føroya, Matrikulstovan og Ferðaráð Føroya ikki longur senda øll skjøl til Gjaldstovuna at bóka, men bóka rakstrarinntøkurnar og -útreiðslurnar beinleiðis í figgjarstýringarskipan landsins. Stuðulsjáttanir, lønar- og ferðaútreiðslur verða tó framvegis bókaðar á Gjaldstovuni. Vinnumálastýrið bókar tó egnar ferðaútreiðslur.

Vit hava kannað, um roknskaparhaldið var dagført, og um mánaðarroknskapir, skjøl, avrit av ávisingum o.a. vórðu sett uppá pláss og goymd forsvarliga. Harafturat kannaðu vit, um bókingar um ársskiftið vóru farnar á rætt figgjarár. Einku var at finnast at.

Vantandi roknskaparreglugerðir

Á flestu stovnum er framvegis ongin reglugerð fyri roknskaparhaldinum, sum ásett í § 5, stk. 1, í roknskaparlógini, sum kom í gildi 1. januar 1995. Stýrið og stovnarnir vísa á, at sambært § 5, stk. 2, í lógini, skal reglugerðin verða gjørd samsvarandi reglum frá Fíggjarmálastýrinum. Reglurnar vórðu ikki gjørdar fyrr enn í februar 2001, tá Fíggjarmálastýrið sendi út rundskriv við vegleiðing um roknskaparreglugerðir.

Stovnarnir hava tó síðani 1999 arbeitt við pørtum av roknskaparreglugerðini eftir leisti frá Føroya Gjaldstovu. Reglugerðin er ikki fullfíggað. Sambært rundskrivinum frá Fíggjarmálastýrinum 6. februar 2001 skal roknskaparreglugerðin á øllum stovnum verða góðkend í seinasta lagi 1. september 2001.

Roknskapargóðkenning

Sambært roknskaparkunngerðini og sambært skrivi frá Fíggjarmálastýrinum/Gjaldstovuni skal stovnsleiðarin kanna, um bókingarnar eru rættar og váttar við átekning á mánaðarroknskapin. Stovnsleiðarin skal, vísandi til § 9 í roknskaparkunngerðini, góðkenna roknskapin mótvegis hægri myndugleika, og verður tað gjørt á stovnunum undir Vinnumálastýrinum.

Yvirlit yvir ognir

Sambært § 20 í roknskaparkunngerðini skal eitt yvirlit yvir ognir og útbúnað vera á stovnum. Vit hava áður gjørt vart við, at bert fáir av landsins stovnum hava eitt dagført yvirlit. Tað er eisini galdandi fyri nakrar stovnar undir Vinnumálastýrinum.

5.3 Matrikulstovan (GL 1998/2 05 9-2)

Til 1. januar 2000 hevur Matrikulstovan nýtt eina innanhýsis bókhaldsskipan at stýra sínum skuldarum. Eftir 1. januar 2000 nýtir Matrikulstovan eisini figgjarstýringarskipan landsins til fakturering/debitorar. Við figgjarárslok 2000 verða vøruskuldarar gjørdir upp í innanhýsis bókhaldsskipanini og fluttir yvir í FSL-debitor.

Ein týðandi partur av inntøkunum stava frá endurgjöldum fyri hildnar útreiðslur í sambandi við ognarumskifti, ognarstaðfesting, kortgerð o.a. Inntøkurnar verða faktureraðar, tá arbeiðið er liðugt, eisini um arbeiðið tekur fleiri ár. Útreiðslurnar verða útreiðsluførdar so hvørt. Tað er tí ikki samsvar hvørt figgjarár millum inntøkur og útreiðslur. Matrikulstovan hevur greitt frá, at talan er ikki um týðandi upphæddir.

5.4 Ferðaráð Føroya (GL 1997/2 15 2-1)

Játtanin til Ferðaráð Føroya er lutað sundur í 3 undirkontur. Roknskapartølini fyri 1999 kunnu sundurgreinast soleiðis:

(1.000 kr.)	Inntøkur	Útreiðslur	Nettóútreiðslur
20 Vanligt virksemi	206	7.383	7.173
22 FITUR samstarv Ísland-Føroyar	0	350	350
45 Inntøkufiggjað virksemi, verkætlanir	<u>843</u>	<u>843</u>	<u>0</u>
Tilsamans	<u>1.049</u>	<u>8.576</u>	<u>7.523</u>

Sambært viðmerkingunum til figgjarlógina fevnrir undirkonta 45 um verkætlanir, sum Ferðaráðið fremur, men sum verða rindaðar av øðrum enn Ferðaráðnum. Eins og undanfarin ár stava so at siga allar inntøkur á hesari undirkontu frá Grunni Ferðavinnunnar, men tað verður ikki umrøtt í viðmerkingunum til figgjarlógina.

Vit hava áður víst á, at hóast tað óivað kann vera lagaligt, at Ferðaráðið umsitur stuðulin úr grunninum, er tað neyvan í tráð við kunngerðina, sum ásetir, hvør skal umsita útgjaldingar úr grunninum. Stjórin á Ferðaráðnum er samdur og vísir á, at Ferðaráðið gjarna vil sleppa undan at umsita stuðul til triðja part.

Grunnurin og Ferðaráðið hava so at siga sama endamál, og vit hava áður umrøtt hesi viðurskifti. Í februar 1998 vísti Vinnumálastýrið á, at endamálið við grunninum og Ferðaráðnum er so líkt, at neyvan slepst undan ógreiðu um ymisk viðurskifti.

Landsstýrismaðurin hevur í februar 2001 boðað frá, at í uppskoti til lögtingslóg um Vinnuframagrund er ætlanin at taka Grunn Ferðavinnunnar og aðrar grunnar innan vinnumál av, og flyta ognina í nýggja grunnin.

Í skrivi til Ferðaráðið í februar 1998 vístu vit á fleiri ógreið MVG-viðurskifti. Ferðaráðið hevur verið á fleiri fundum við Toll- og Skattstovu Føroya fyri at greiða málið, og eftir áheitan lat Ferðaráðið 25. august 1998 Toll- og Skattstovu Føroya eina skrivliga frágreiðing um virkseimið. Síðani hevur Ferðaráðið rykt eftir svari, men hevur einki frætt aftur.

5.5 Endurgjaldsgrunnur alivinnunnar (GL 1998/ 2 15 3-2)

Sambært §§ 1 og 2 í Ll. nr. 87/1996 “um Endurgjaldsgrunn Alivinnunnar” er endamálið við grunninum at veita endurgjald, tá landsdjóralæknin gevur boð um at avliva fisk sambært § 7 í Ll. nr. 26/1987 “um sjúkur hjá fiski, skeljadyrum og krabbadyrum” v.s.b. Fíggjarliga grundarlagið hjá Endurgjaldsgrunni Alivinnunnar er sambært § 6 inngjöld frá landskassanum, 30 oyru fyri hvørt sjósett smolt figgjarárinum 1996, 1997 og 1998. Smoltstøðirnar og alibrúkini skulu hvør rinda 15 oyru fyri hvørt sjósett smolt sama tíðarskeið. Síðani skal grunnurin “hvíla í sær sjálvum”.

Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at stóri vøxsturin innan alivinnuna kann hava við sær, at grunnurin neyvan verður førur fyri at veita fult endurgjald, um álvarsom sjúka tekur seg upp. Stóri spurningurin er, hvat hendir, verður grunnurin tómur, og endurgjöldini verða størri enn eginognin. Vinnumálastýrið er komið til ta niðurstøðu, at sambært § 6 í lógini er gjørt endaliga upp við skyldum landskassans mótvegis grunninum, og Stýrið heldur ikki, at landskassin heftir fyri krøvum mótvegis grunninum.

Síðani er Ll. nr. 26/1987 “um sjúkur hjá fiski, skeljadyrum og krabbadyrum” tikin av sambært § 51, stk. 1, nr. 4, í Ll. nr. 16/2001, “Djórasjúkulógin”. Sambært § 40, stk. 1, í hesi lóg letur tað almenna endurgjald fyri djór, ið verða avlivað eftir boðum frá myndugleikunum, undantikið fisk á øllum menningarstigum. Sambært § 40, stk. 2, verður figgjarligt tap, ið stendst av tiltøkum, sum verða álögð eftir lógini, ikki endurgoldið av tí almenna.

Í landsroknskapinum er “Endurgjaldsgrunnur Alivinnunnar” við undir “Eksternir grunnar”, og niðanfyri hava vit gjørt ein samandrätt av roknskapartølunum fyri árinum 1998-2000 (1.000 kr.):

	2000	1999	1998
Rentuinntøkur v.m	410	-417	3.904
Landskassastudningur	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>5.631</u>
Inntøkur tilsamans	410	-417	9.581
Útreiðslur	<u>-106</u>	<u>-80</u>	<u>-47</u>
Úrslit frá rakstri	304	-497	9.534
Aktiv			
Inniogn í peningastovni	13.108	12.913	2.803
Onnur áogn	<u>3.500</u>	<u>3.392</u>	<u>13.999</u>
	16.608	16.305	16.802
Passiv			
Eginogn 1.1	16.304	16.802	7.268
Flutt frá rakstri	<u>304</u>	<u>-497</u>	<u>9.534</u>
Salda 31.12	<u>16.608</u>	<u>16.305</u>	<u>16.802</u>
	16.608	16.305	16.802

Við árslok 2000 var eginognin uml. 16,6 mió.kr. Eitt endurgjaldskrav er reist ímóti grunninum, í sambandi við at ILA-sjúkan í 2000 rakti eitt alibrúk. Sambært Vinnumálastýrinum er ógreitt, hvussu stórt kravið verður. Tá hetta málið er avgreitt, er ætlanin at taka av lógina og grunnin.

5.6 Vinnufremjandi grunnar

Í landsroknskapinum undir “eksternir grunnar” eru 3 grunnar, sum koma undir vinnumál:

- Grunnur Ferðavinnunnar
- Ábyrgdargrunnurin
- Grunnurin til Ídnaðarfremjandi Endamál

Landsstýrismaðurin hevur í februar 2001 kunnað um, at uppskot verður lagt fyri Løgtingið um Vinnuframagrunn. Sambært uppskotinum er ætlanin at taka av grunnarnar, og Vinnuframagrunnurin tekur yvir allar ognir og skyldur.

Í hesum sambandi hava vit gjøgnumgingið roknskapirnar til 31.12.2000 umframt tær skyldur, grunnarnir hava, herímillum játtaður, ikki útgöldin stuðul.

5.6.1 Grunnur Ferðavinnunnar (GL 1996/2 15 9-2)

Sambært § 3, nr. 3, í Ll. nr. 33/1992 “um avtøku av landskassagrunnum”, varð Gistingarhúsgrunnurin umskipaður til eksternan grunn. Við heimild í somu lógargrein lýsti landsstýrið kunngerð nr. 140/1992 um Grunn Ferðavinnunnar, sum yvirtók fæ Gistingarhúsgrunnsins.

Roknskapurin fyri Grunn Ferðavinnunnar sæst í landsroknskapinum undir “eksternir grunnar” Niðanfyri hava vit gjørt ein samandrätt av roknskapartølunum fyri árinum 1999-2000. Til samanberingar eru árinum 1995-1998 tikin við (1.000 kr.) :

	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Rentuinntøkur v.m	<u>596</u>	<u>466</u>	<u>570</u>	<u>592</u>	<u>1.047</u>	<u>870</u>
Ferðaráð Føroya	-503	-773	-198	-537	-	-
Stuðul til vinnu	-165	-205	-119	48	-388	-365
Aðrar útreiðslur	<u>-35</u>	<u>-42</u>	<u>-63</u>	<u>-31</u>	<u>-36</u>	<u>-37</u>
Úrslit frá rakstri	-107	-554	191	71	623	468
Aktiv						
Útlán	5.463	5.031	4.664	4.608	4.357	6.357
Avsett móti tapi	<u>-5.248</u>	<u>-4.792</u>	<u>-4.402</u>	<u>-3.982</u>	<u>-3.427</u>	<u>-5.606</u>
	215	239	262	626	930	751
Inniogn í peningastovni o.l.	<u>14.543</u>	<u>14.174</u>	<u>14.314</u>	<u>13.759</u>	<u>13.094</u>	<u>12.404</u>
	14.758	14.413	14.576	14.385	14.024	13.155
Passiv						
Eginogn 1.1	13.206	13.758	13.612	13.632	13.009	12.541
Flutt frá rakstri	-107	-554	191	71	623	468
Rætting primo	<u>240</u>	<u>0</u>	<u>-45</u>	<u>-91</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Eginogn 31.12	13.339	13.204	13.758	13.612	13.632	13.009
Millumrokning við landskassan	<u>1.419</u>	<u>1.209</u>	<u>818</u>	<u>773</u>	<u>392</u>	<u>146</u>
	14.758	14.413	14.576	14.385	14.024	13.155

Sambært uppperð frá Grunni Ferðavinnunnar er játtaður, ikki útgoldin, stuðul við árslok 2000 uml. 2,4 mió.kr.

5.6.2 Ábyrgdargrunnurin (J.nr. GL 1998 / 2 15 9-4)

Ábyrgdargrunnurin er stovnaður við heimild í Ll. nr. 69/1994 “um ábyrgdargrunn” v.s.b. Sambært § 2 er endamálið “at stuðla nýggjum tiltøkum og nýggjum framleiðslum innan vinnulívið”. Sambært § 4 kann landsstýrið veita ábyrgd fyri afturgjalding av nýggjum lánnum, ið figgjar- og peningarstovnar veita virkjum og einstaklingum. Borgast kann fyri í mesta lagi 50%, tó í mesta lagi 500.000 kr. av tí upphædd, figgjar- ella peningarstovnar missa, um lánið ikki verður goldið aftur, og trygdirnar ikki halda. Borganin er galdandi í upp í 8 ár, og verður niðurskrivað í mun til afturgjaldingina av láninum.

Figgjar- og peningarstovnamir rinda Ábyrgdargrunninum 1% av restskuldini av lánunum, landsstýrið borgar fyri. Roknskapurin hjá Ábyrgdargrunninum sæst í landsroknskapinum undir “eksternir grunnar”. Niðanfyri hava vit sett upp roknskapin hjá grunninum, síðani hann varð settur á stovn í 1994:

	(1.000 kr.)						
	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994
Rentuinntøkur o.a.	333	279	355	330	360	772	0
Landskassastudningur	=	=	=	=	=	=	<u>25.000</u>
Inntøkur tilsamans	333	279	355	330	360	772	25.000
Útreiðslur	-13	-10	-1	-9	-32	0	0
Flutt aftur til landskassan	=	=	=	=	=	<u>-15.000</u>	=
Úrslit frá rakstri	320	269	354	321	328	-14.228	25.000
Aktiv							
Inniogn í peningastovni	<u>12.376</u>	<u>12.050</u>	<u>11.785</u>	<u>11.430</u>	<u>11.100</u>	<u>10.772</u>	<u>25.000</u>
	12.376	12.050	11.785	11.430	11.100	10.772	25.000
Passiv							
Eginogn 1.1	12.044	11.775	11.421	11.100	10.772	25.000	0
Flutt frá rakstri	<u>320</u>	<u>269</u>	<u>354</u>	<u>321</u>	<u>328</u>	<u>-14.228</u>	<u>25.000</u>
Eginogn 31.12	12.364	12.044	11.775	11.421	11.100	10.772	25.000
Skuld	<u>12</u>	<u>6</u>	<u>10</u>	<u>9</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	12.376	12.050	11.785	11.430	11.100	10.772	25.000

Í 1995 varð lógin broytt. Við broytingini vórðu 15 mió.kr. fluttar aftur til landskassan.

Við árslok 2000 hevði grunnurin borgað fyri 6 lánum, tilsamans uml. 2,5 mió kr., síðani hann varð stovnaður. 5 av hesum borganum eru strikaðar, og tann 6. verður væntandi effektiv við uml. 213 t.kr., tí felagið er farið í sjálvbodna likvidatión. Grunnurin hevur í januar 2001 játtað 3 borganir, tilsamans 1.413 t.kr.

5.6.3 Grunnurin til Ídnaðarfremjandi endamál (J.nr. GL 1996 / 2 15 3-1)

Sambært § 3, nr. 7, í LI. nr. 33/1992 skal “Grunnurin til Ídnaðarfremjandi Endamál” umskipast til ein eksternan grunn. Í seinastu frágreiðing varð víst á, at tað ikki varð gjørt, tí í kunngerð nr. 14/1997 er ásett, at tað er landsstýrismaðurin, sum játtar stuðul úr grunninum. Grunnurin verður umsitin sambært kunngerðini nr. 14/1997 og sambært eini reglugerð, sum seinast er broytt í august 1996. Sambært § 3 í kunngerðini er tað landsstýrismaðurin við vinnumálum, sum játtar stuðul úr grunninum. Menningarstovan er ummælandi stovnur og hevur ábyrgd av, at neyðugt eftirlit við ætlanunum verður tryggjað.

Í reglugerðini eru 4 “høvuðsstuðulsskipanir”, sum grunnurin letur stuðul til:

1. Framleiðslumenning
15. Sølumenning
16. Leiðslumenning og útbúgvingar
17. Gransking, kanningar o.a.

Skipanirnar eru aftur býttar upp í 12 undirskipanir. Við støði í yvirliti frá Menningarstovuni er í prosentum býtið millum stuðulsskipanirnar fyri árinum 1996-2000:

Stuðulsskipan/heiti:	2000	1999	1998	1997	1996
Vörumenning	24,7	23,1	5,7	15,0	15,6
Menning av nýggjum framleiðslutólum og hættum	0,7	0	6,9	1,9	13,2
Umlegging av framleiðslu	0	0	0	0	0
Søluroyndir, sölufremjandi tiltök, marknaðarkanning	5,8	1,9	7,4	16,3	25,5
Tilvæning av sölutilfari	3,6	4,2	4,6	1,6	1,8
Vörumessur	60,4	54,2	48,3	49,4	28,7
Útbúgving innan sölu og leiðslu	0	0	0	0	0
Menning av dygdarstýring	2,9	16,5	17,5	15,0	1,9
Stuðul til serliga söluútbúgving fyrir ung fólk	0	0	0,4	0	0
Útbúgving í samband við nýstovnað virki	0	1,2	0	0,7	0
Granskingar- og kanningarætlanir	1,9	0	3,4	0	13,3
Patentumsóknir	0	0	5,9	0	0
Tilsamans	100	100	100	100	100

Sambært yvirlitinum verður umleið helvtin av játtaða stuðlinum nýttur til vörumessur. Vit hava áður víst á, at stuðul, veittur somu umsøkjarum til somu messur ár um ár, líkist rakstrarstuðli, og at ongin heimild er í reglugerðini at veita rakstrarstuðul.

Í landsroknskapinum eru avsetingarnar móti tapi og avskrivningar av lánnum ikki greitt bókaðar. Niðanfyrir hava vit gjørt ein samandrætt av roknskapartølunum fyri árinum 1999-2000, har avsetingarnar eru vístar. Til samanberingar eru árinum 1996-1998 tikin við (1.000 kr.):

	2000	1999	1998	1997	1996
Játtan á figgjarlógini	5.000	6.000	4.163	4.000	0
Rentuinntøkur v.m	<u>479</u>	<u>200</u>	<u>283</u>	<u>164</u>	<u>507</u>
Inntøkur tilsamans	5.479	6.200	4.446	4.164	507
Stuðul til vinnu	-6.212	-6.699	-4.288	-4.091	-3.084
Avsett móti tapi	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-989</u>	<u>0</u>
Úrslit frá rakstri	-733	-499	158	-916	-2.577
Aktiv					
Útlán	1.217	1.261	1.476	5.113	4.982
Avsett móti tapi	<u>-1.217</u>	<u>-1.207</u>	<u>-1.282</u>	<u>-4.730</u>	<u>-3.484</u>
	0	54	194	383	1.498
Inniogn í peningastovni	<u>12.507</u>	<u>9.022</u>	<u>3.498</u>	<u>3.959</u>	<u>3.208</u>
	12.507	9.076	3.692	4.342	4.706
Passiv					
Eiginogn 1.1	8.499	9.016	9.471	-9.767	12.344
Rætting primo	0	-19	-613	620	0
Flutt frá rakstri	<u>-733</u>	<u>-499</u>	<u>158</u>	<u>-916</u>	<u>-2.577</u>
Eiginogn 31.12	7.766	8.498	9.016	9.471	9.767
Millumrokning við landskassan	<u>4.741</u>	<u>578</u>	<u>-5.324</u>	<u>-5.129</u>	<u>-5.061</u>
	12.507	9.076	3.692	4.342	4.706

Roknskapurinn vísir eina eginogn við árslok 2000 uml. 7,8 mió.kr. Sambært uppgerð frá Menningarstovuni er játtaður, ekki útgöldin stuðul við árslok 2000 uml. 5,2 mió.kr. “Veruliga” eginognin/figgjarorkan við árslok 2000 er sostatt uml. 2,6 mió.kr.

5.7 Rúsdrekkasøla Landsins (GL 1997 / 2 03 9 - 6)

Vit hava grannskoðað ársroknskapin fyri 1999, og hava verið á ófráboðaðum kassa- og goymslueftirliti í árinum. Eftir árslok hava vit grannskoðað vørusølu, vørunýtslu, vørugoymslur, lönir, rakstrarkostnað, gjøgnumgingið avstemmanir viðvíkjandi banka- og girokontum, kreditorum o.a. Vit hava eisini kannað, um samsvar er ímillum bókhaldið hjá Rúsdrekkasøluni og skrásettu roknskapartølini í landsroknskapinum.

Rúsdrekkasølan er partur av landsroknskapinum. Harafturat verður árliga gjørdur ein roknskapur eftir vanligum rakstrarbúskaparligum grundreglum. Niðanfyrir er gjørdur ein saman-dráttur av roknskapunum árinum 1995 – 1999 (1.000 kr.):

	1999	1998	1997	1996	1995
Bruttovinningur	24.518	24.385	23.214	23.262	21.858
Starvsfólkakostnaður	-6.550	-5.716	-6.763	-6.113	-5.569
Avskrivningar	-1.631	-1.941	-2.382	-1.778	-1.509
Annar kostnaður	-4.024	-4.062	-4.338	-4.027	-3.276
Rentur, netto	97	68	4	119	139
Roknskaparligt avlop	12.411	12.734	9.735	11.463	11.643
Avskrivningar, førdar aftur	1.631	1.941	2.381	1.778	1.509
Íløgur	-1.445	-902	-4.068	-1.533	-1.148
Avroknað til landskassan	12.597	13.773	8.048	11.708	12.004
Aktiv:					
Støðisogn	5.013	5.199	6.239	4.553	4.798
Vørugoymsla	6.996	9.012	7.569	9.131	6.856
Inniogn í peningastovni	12.753	17.968	1.347	3.462	13.435
Áogn og tíðaravmarkingar	901	1.247	945	133	502
	25.663	33.426	16.100	17.279	25.591
Passiv:					
Vøru- og tænauskuld	14.943	12.843	12.737	13.364	13.505
Millumrokning við landskassan	4.057	13.960	-4.227	-939	6.153
Mvg og tíðaravmarkingar	1.650	1.423	1.351	302	1.135
Skuld, tilsamans	20.650	28.226	9.861	12.727	20.793
Eginogn	5.013	5.199	6.239	4.552	4.798
	25.663	33.426	16.100	17.279	25.591

5.8 Havbúnaðarroyndir (GL 1998/2 15 3-2)

Á figgjarlógunum 1998-2001 er árliga játtanin til havbúnaðarroyndir 14,6 mió.kr. Sambært viðmerkingunum til figgjarlógaruppskotið 1998 stendur fyrítøkum í boði at søkja stuðul til ávís endamál, sett upp í 8 punktum.

Viðmerkingarnar til fíggjarlógarruppskotið 1999 voru tær somu sum í 1998. Áðrenn uppskotið varð samtykt í Lögtinginum, heitti landsstýrið á Fíggjarnevndina um at broyta viðmerkingarnar, og játtanin varð lutað sundur í tveir partar:

Stuðul til arbeiði innan kynbøtur, royndir við nýggjum fiskasløgum, aliráðgeving og royndir við nýggjum aliøkjum	11,0 mió.kr.
Sjúkufyribyrging	<u>3,6 mió.kr.</u>
Tilsamans	<u>14,6 mió.kr.</u>

Um játtanina 11 mió.kr. verður greitt frá í viðmerkingunum, at endamálið er at veita stuðul til arbeiðið, sum Vinnumálastýrið fremur í samstarvi serliga við P/F Fiskaaling, og verður hetta samstarv ásett í sáttmála. 8. februar 1999 sendi P/F Fiskaaling umsókn um tær 11 mió.kr., og umsóknin er greinað út soleiðis:

Kynbøtur:	5,4 mió.kr.
Kalvaaling	4,2 mió.kr.
Aliráðgeving	0,4 mió.kr.
Royndir at finna nýggj aliøki	<u>1,0 mió.kr.</u>
Tilsamans	<u>11,0 mió.kr.</u>

Í umsóknini vísir felagið á, at í uppgerðini eru allar inntøkur frá kynbóta- og royndarvirkseminum innroknaðar, soleiðis at upphæddin, søkt verður um, má verða at rokna sum ein netto-upphædd. Kunnað verður um, at bókhaldið nú er lagt soleiðis til rættis, at skott er ímillum handilsliga virkseimið hjá Fiskaaling og tað virkseimið við verkætlanum, sum Fiskaaling rekur fyri landsstýrið. Allar inntøkur og allar útreiðslur frá verkætlanar virkseminum verða bókaðar á hvørja verkætlan sær. Gjört verður vart við, at tær verkætlanir, sum verða gjørdar í bygningum og við útgerð, sum Fiskaaling eigur, mugu gjalda leigu, og harafturat hevur felagið roknað sær pening (over-head) at fyrisita royndarvirkseimið.

18. mars 1999 var ein 3-ára sáttmáli, um árligan studning 11 mió.kr., undirskrivaður millum Fiskaaling og Vinnumálastýrið. Í sáttmálanum verður víst til umsóknina frá Fiskaaling 8. februar 1999, og er hon undirskjal til sáttmálan.

Í sáttmálanum er m.a. ásett, at studningurin er treytaður av neyðugari játtan á fíggjarlógini. Eisini er ásett, at eitt yvirskot við árslok 2001, gjørt upp í seinasta lagi 1. apríl 2002, fellur aftur í landskassan.

Uppgerð, hvussu studningurin er nýttur, skal á hvørjum ári latast Vinnumálastýrinum. Í sáttmálanum er eisini ásett, at studningurin skal verða førdur yvir raksturin, so hvørt hann verður nýttur, og at ikki nýttur studningur skal verða at síggja á fíggjarstöðuni.

Í einari frágreiðing í februar 2001 til landsstýrismannin hava vit víst á, at játtanar-, ognar- og roknskaparviðurskiftini, sum eru tengd at játtanini á fíggjarlógini til “Havbúnaðarroyndir”, tykjast vera ógreið á fleiri økjum. Tað førir eisini við sær óvissu um roknskapar- og skattligu viðurskiftini hjá P/F Fiskaaling, sum eisini er fíggjarliga merkt av, at vinnuliga virkseimið í 1999 gav hall, og so at siga er hildið uppat.

Eftir okkara tykki er Løgtingið ikki nóg væl kunnað um hesa árliku játtan 11 mió.kr., sum eitt alment partafelag stendur fyri, og sum einans byggir á heldur ógreiðar og ófullfíggjaðar viðmerkingar á fíggjarlógini.

Talan er um eina lutfalsliga stóra játtan, sum fer til íløgur/verkætlanir, sum fevna um fleiri figgjarár. Tí hevði verið rættast, at landsstýrismaðurin legði uppskot fyri tingið um serstaka lógarheimild, so at eitt so týðandi mál verður nóg væl lýst, og fær eina hóskaði viðgerð í tinginum. Í hesum sambandi átti tingið eisini at verið kunnað um støðuna hjá P/F Fiskaaling, so at tingið fekk høvi at taka støðu til, hvønn framtíðar leiklut felagið skal hava.

Landsstýrismaðurin hevur í februar 2001 boðað frá, at hann arbeidir við einum lógaruppskoti, sum ætlandi skal greiða játtanar-, ognar- og roknskaparviðurskiftini, sum eru tengd at játtanini á figgjarlógini til “Havbúnaðarroyndir”. Lógaruppskotið verður væntandi liðugt á heysti 2001.

5.9 Almennar royndir og ráðgeving (GL 1996/2 13 2-1)

Vit hava áður víst á, at ongar formligar reglur hava verið fyri stovnin síðani kunngerð nr. 83 /1991 varð tikin av. Landsstýrismaðurin hevur 17. desember 1998 staðfest eina reglugerð fyri virkseminum.

Stovnurin nýtir bókhaldsskipanina á Føroya Gjaldstovu. Avrit verða tikin av skjølunum, sum verða send Gjaldstovuni at bóka. Kannað verður, um bókingarnar samsvara við undirliggjandi skjøl. Váttað verður við átekning á mánaðarroknskapin. Mánaðarroknskapurin verður váttaður mótvegis hægri myndugleika, sum ásett í roknskaparkunngerðini.

Vit hava fleiri ferðir víst á tey ógreiðu viðurskifti, sum eru viðvíkjandi umsitingini av ognunum í Kollafirði. Í apríl 2000 eru hesi viðurskifti komin í rættlag. Leigusáttmáli er gjørdur við MBM, sum rindar húsaleigu til “Almennar royndir og ráðgeving”. “Almennar royndir og ráðgeving” hevur ábyrgd av ognunum og rindar viðlíkahaldið.

6. ÚTBÚGVING OG GRANSKING o.a.

6.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.” letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir figgjarárslok lögtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl. Niðanfyri verður víst á stovnar/høvuðskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum eru tiknar við.

7.11.1.09. Undirvísingar- og Mentamálastýrið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 12,8 mió.kr. Meirnýtlan er 252 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er ein av orsökunum til meirnýtlan, at Mentamálastýrið í 1999 mátti húsast í tveimum bygningum. Onnur orsök er, at Yrkisútbúgvingarskrivstovan varð stovnað í 1999, og tí hava verið serliga nógv útreiðslur, samstundis hevði Føroya Læruráð eina minninýtlu 70 t.kr.

7.11.1.14. Viðlíkahald, mentan (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1,8 mió.kr. Meirnýtlan er 215 t.kr. Landsstýrismaðurin vísir á, at á eykajáttanarlógini fyri desember 1998 er ein C-átekning, har loyvt verður at flyta ikki nýtta játtan til 1999. Ikki nýtt játtan í 1998 var 810 t.kr.

7.23.1.07. Ymsar felagsútreiðslur (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1.329 t.kr. Meirnýtlan er 245 t.kr. Sambært landsstýrismanninum eru fleiri verkætlanir undir hesari kontu í gongd samstundis. Samanfall gjørdi, at ein meirnýtla kom at verða í 1999, meðan ein minninýtla var í 1998.

7.23.1.31. Próvtøkur (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 3.391 t.kr. Meirnýtlan er 21 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtlan serliga av, at nú verður rindað fyri fleiri danskar uppgávur, ið áður vóru ókeypis. Eisini eru nýggjar uppgávur komnar afturat virkseminum hjá próvstovuni í 1999.

7.23.1.34. Eftirútbúgving og skeið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1.810 t.kr. Meirnýtlan er 44 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtlan serliga av, at fleiri eftirútbúgvingar og skeið verða játtað. Tí er sera torført at stýra hesa játtan heilt neyvt.

7.23.2.01 Fólaskúlin (rakstrarjáttan) / 7.23.2.02 Sernámsdepilin (rakstrarjáttan)

Fólaskúlin er farin uppum lönarkarmin við 5,4 mió.kr., meðan lönarútreiðslur á Sernámsdeplinum eru 12,1 mió.kr. niðanfyri lönarkarmin. Orsøkin er, at sundurgreinaðu ætlanirnar á figgjarlógini ikki samsvara við, hvussu bókað verður.

7.23.2.07. Læraraeftirlønir (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 18,4 mió.kr. Meirnýtlan er 2,9 mió.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtlan av, at játtanin til lógarbundnar útreiðslur ikki varð dagførd í 1999. Í 2000 er mannagongdin broytt, soleiðis at biðið verður um eykajáttan til lógarbundnar játtanir.

7.23.3.01. Studentaskúlar og hf-skeið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 46,3 mió.kr. Meirnýtslan er 739 t.kr. Farið er uppum lönarkarmin við 639 t.kr. Sambært landsstýrismanninum eru høvuðsorsakirnar langtíðarsjúka hjá starvsfólki, undirnett MVG og ein roknifeilur í figgjarætlanini fyri deildina í Suðuroy, ið hevði við sær, at lönirnar vóru ov lágt mettar. Søkt varð um eykajáttan í november 1999, men hon varð ikki lögð fyri tingið.

7.23.3.02. Studentaskúlin og hf-skeiðið í Eysturoy (løgujáttan)

Einki var játtað á figgjarlógini. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslur 143 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtslan av, at útreiðslur eru bókaðar, ið hoyra til játtanina fyri 1998. Á játtanini fyri 1998 var ein minninýtslu 136 t.kr.

7.23.3.14. Studningur til lærupláss (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 6 mió.kr. Meirnýtslan er 1.536 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtslan av, at játtanin til lógarbundnar útreiðslur ikki varð dagførd í 1999.

7.23.3.17. Ferðaendurgjald til lærupláss

Á figgjarlógini vóru játtaðar 750 t.kr. Meirnýtslan er 79 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtslan av øktum virkseminum, tí er stuðulin hækkaður. Eisini eru útreiðslurnar í 1999 periodiseraðar rætt.

7.23.7.04. Lestrarstudningur (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 47.402 t.kr. og inntøkujáttanin 5.398 t.kr. Sambært landsroknskapinum eru útreiðslurnar 54.103 t.kr. og inntøkurnar 5.624 t.kr. Meirnýtslan er 6.475 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtslan av, at útlánsreglurnar vórðu broyttar í 1999, so útlánið gjørdist størri enn upprunaliga mett, men játtanin til lógarbundnar útreiðslur varð ikki dagførd.

7.24.1.22. Filmseftirlitið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 324 t.kr. Meirnýtslan er 14 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtslan av, at Filmseftirlitið í skundi noyddist at útvega sær onnur skrivstovuhøli, tí leigumálið varð sagt upp. Nýggja leigumálið færdi við sær meirútreiðslu.

7.24.3.01. Bókasøvn (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 10.334 t.kr. Meirnýtslan er 512 t.kr. Sambært landsstýrismanninum hava fólkabókasøvnini líka síðani 1993, tá ið játtanin var lækkað, fingið minni góldið út í stuðli, enn roknskapurin vísti. Av misgáum hava fólk- og skúlabókasøvnini í 1999 fingið góldið út stuðul svarandi til veruliga roknskapin hjá fólk- og skúlabókasøvnunum fyri 1998; tí kemur meirnýtsla í 1999. Mentamálastýrið hevur funnist at Føroya Landsbókasavni fyri at hava broytt mannagongduttan neyðuga játtan og góðkenning.

7.24.3.10. Føroya Fornminnissavn (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 5.396 t.kr. Minninýtslan er 331 t.kr.

7.24.3.16. Bygdarsøvn

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1.389 t.kr. Meirnýtslan er 22 t.kr. Sambært landsstýrismanninum verður vanliga, so langt játanin heldur, 60% rakstrarstudningur goldin av sama figgjarári. Orsøkin til meirnýtsluna í 1999 er, at ávísingar av einihvøtjari grund ikki vóru skrásettar á Fornminnissavninum. Tey vóru ikki varug við mistakið, fyrr enn kontuavritini frá Gjaldstovuni vórðu gjøgnumgingin, og tá var freistin farin at gera umbókingar.

7.24.3.19. Friðað hús og fornminni (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1.033 t.kr. Meirnýtslan er 292 t.kr. Sambært landsstýrismanninum varð Mentamálastýrið í 1998 kunnað um, at neyðugt varð í 1999 at gera eina útgraving í Uppistovubeitinum í Leirvík lidna, skuldi ikki eitt sakarmál stinga seg upp, tí útgravingin har hevði í ov langa tíð ligið í hálvum gekki til ampa fyri jarðareigarán. Fornminnissavnið hevði gjørt eina meting av kostnaðinum, og Mentamálastýrið hækkaði játanina til “friðað hús og fornminni” við hesi upphædd.

Tá ið Fornminnissavnið sá, at játanin fór ikki at halda, varð, í samráð við Mentámáladeildina, avrátt at bóka allan kostnaðin á høvuðskontu “friðað hús og fornminni”. Stovnurin Føroya Fornminnissavn, høvuðskonta 7.24.3.10, skuldi so skerja alt annað arbeiði, soleiðis at minninytslan á hesi høvuðskontu kundi viga upp ímóti meirnýtsluni á høvuðskontu 7.24.3.19. “Friðað hús og fornminni”. Hetta bar til, tí øll segl vórðu repað, og avloysarar vórðu ikki settir fyri fólk í farloyvi.

Landsstýrismaðurin ger vart við, at verður játan og nýtsla á teimum trimum høvuðskontunum, sum savnið umsitur, 7.24.3.10. Føroya Fornminnissavn, 7.24.3.16. Bygdarsøvn, 7.24.3.19. Friðað hús og fornminni, tald saman, er netto avlopið 17 t.kr.

7.24.3.13. Føroya Náttúrugripasavn (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 9.213 t.kr. og inntøkujáttanin 1.712 t.kr. Sambært landsrokskapinum eru útreiðslurnar 11.183 t.kr. og inntøkurnar 3.860 t.kr. Minninytslan er 178 t.kr. Sambært landsstýrismanninum gjørdust inntøkurnar størri enn roknað varð við.

7.24.3.22. Listasøvn (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1.538 t.kr. Meirnýtslan er 71 t.kr. Farið er uppum lønarkarmin við 7 t.kr. Sambært landsstýrismanninum gjørdi nevndin hjá Listasavni Føroya av, í sambandi við 10 ára føðingardagin hjá Listasavninum, at taka lut í einum framsýningartiltaki á altjóða stigi. Luttøkan gjørdist nakað dýr í mun til figgjarligu orkuna. Harafturat keypti savnið til avgreiðsluna eina framsýningarskipan til grafik, plakativ o.t. Framsýningarskipanin varð keypt frá Ny Carlsbergs Glyptotek í Keypmannahavn fyri hálvan prís, uml. 60 t.kr. Mentamálastýrið hevur átalað, at leiðslan fyri Listasavnið ikki biður um eykajáttan, áðrenn slíkur meirkostnaður verður settur í verk.

7.24.4.01.1 Sjónvarp Føroya (landsfyrirætka)

Á figgjarlógini varð játtað 30,1 mió.kr. til inntøkur og 30,1 mió.kr. til útreiðslur. Á eykajáttanarlóg september 1999 varð játtað 1,6 mió.kr. Meirnýtslan er 2,349 mió.kr.

Talan er um nettoútreiðslur góðar 3,9 mió.kr., sum stava frá 1998 og 1999. Sambært landsrokskapinum viðvíkja 1,9 mió.kr. 1999 og 2 mió.kr. eru “nettoundirskot, undanfarin ár”. Tær 2 mió.kr. eru nettollahið 1.639 t.kr., sambært eksterna roknskapinum fyri 1998, umframt byggiútreiðslur 361 t.kr., sum ikki vóru við í roknskapinum fyri 1998.

Landsstýrismaðurin vísir til eina frágreiðing frá sjónvarpsstjóranum 29. mai 2000, sum í stóran mun er brot úr ársfrágreiðingini 15. mai 2000 í eksterna roknskapinum. Landsstýrismaðurin boðar annars frá, at hann hevur tikið støðuna hjá Sjónvarpi Føroya til eftirtektar, og at hann er í ferð við at gera eina atgerðarætlan fyri stovnin við tí endamáli at fáa øll viðurskifti í rættlag.

Sjónvarpsstjórin sigur orsakirnar til hallið vera, at inntøkumetingarnar í 1999 ikki hildu, at lønarútreiðslurnar hækkaðu uml. 1 mió.kr., harav umleið helvtin stavaði frá lønarhækkingini 1. mars 1999, og at talan harafturat var um stórar eyka húsaútreiðslur, sum eru við undir “óvanligum útreiðslum”.

Viðvíkjandi játtanartrupulleikunum vísir sjónvarpsstjórin á, at stovnurin í juli 1999 kom í gjaldførstrupulleikar av rakstrarhallinum frá árinum fyri. At stovnurin hevði ikki heimild at taka kassakredit ella rakstrarlán varð ikki staðfest fyrr enn í einum lögfrøðiligum responsum 4. juni 1999. Sjónvarpsstjórin vísir á, við støði í lögtingslógini um kringvarp, at hann hevði ikki havt ta fatan, at eitt hall skuldi verða loyst við eykajáttan.

Stjórin vísir eisini á, at sparingar vórðu framdar í 1999 og 2000, soleiðis at tað skuldi bera til at rinda allar kreditorar uttan almenna hjálp. Ætlanin var at hava munandi avlop í 2000 og 2001 fyri at konsolidera stovnin. Men av lögfrøðiligum orsökum kundi peningur frá 2000 ikki verða brúktur til at fáa negativu eginognina aftur á beint, og hallið frá 1999 skuldi tí ístaðin verða avgreitt við eykajáttan frá landskassanum.

Eksterni roknskapurin fyri 1999, sum er frá 15. mai 2000, vísir eitt samlað hall 2,3 mió.kr. Tá er eykajáttanin 1,6 mió.kr. ikki tikin við. “Vanligi” raksturin vísir eitt hall 0,9 mió.kr., og harafturat er talan um “óvanligar” útreiðslur 1,4 mió.kr.

“Óvanligu útreiðslurnar”, sum sjónvarpsstjórin vísir á, eru í eksterna roknskapinum útgrein-
aðar soleiðis (1.000 kr.):

Upphavsrættur og tilfar til sendingar 1995-1998	92
Innbúgv o.a., endalig uppgerð frá 1998	950
Byggiútreiðslur viðv. 1998, Føroya Landsstýri	<u>361</u>
Tilsamans	<u>1.403</u>

Eftir hesum at døma var veruliga nettohallið í 1998, sum Sjónvarp Føroya dró við sær inn í 1999, ikki 1,6 mió.kr., men 1,4 mió.kr. størri, t.v.s. tilsamans 3 mió.kr.

Roknskapargranskoðanin vísir m.a. á, at "óvanligu útreiðslurnar" viðvíkja rakstrinum 1998 og eldri árum. Innanhýsis eftirlitið við tíðargreining hevur ikki verið nóg gott, soleiðis at skilja, at í rakstrarroknskapinum hevur ikki verið nóg greiður skilnaður ímillum rakstarárini. Hildið verður, at hesin trupulleiki er íkomin í sambandi við gjaldstrupulleikarnar hjá sjónvarpinum seinastu 2 árin.

7.24.4.04.4 Sjónvarp Føroya (løgújáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1 mió.kr. Meirnýtlan er 461 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stavar meirnýtlan frá lögurokning, ið hoyrði til 1998, men hon var bert bókað í status í 1998, og verður tí útreiðsluførd í 1999.

Lønarkarmur

Á høvuðskontum niðanfyri, vísir roknskapurin, at farið er uppum ásetta lønarkarmin

(t.kr)

Konta	Navn	Lønarkarmur	Roknskapur	Munur
7.23.1.16.	Skúlabókagrunnurin (rakstrarjáttan)	2.405	2.424	19
7.23.2.01.	Fólkaskúlin (rakstrarjáttan)	156.675	162.032	5.357 ¹⁾
7.23.2.02.	Sernámsdepilin (rakstrarjáttan)	28.639	16.535	-12.104 ¹⁾
7.23.3.01.	Studentaskúlin og HF-skeið (rakstrarjáttan)	42.004	42.643	639
7.23.3.03.	Studentaskúlin og HF-skeið (løgújáttan)	-	71	71
7.23.3.04.	Yrkisskúlar (rakstrarjáttan)	38.304	3.358	54
7.23.6.01.	Føroya Sjómannaskúli (rakstrarjáttan)	6.704	6.720	16
7.23.6.07.	Maskinmeistaraskúlin (rakstrarjáttan)	5.016	5.190	174
7.23.6.17.	Biofar (rakstrarjáttan)	-	877	877 ²⁾
7.23.6.20.	Granskingarráð Føroya (rakstrarjáttan)	10	60	50
7.24.1.13.	Ymiskir studningar	-	52	52
7.24.3.22.	Listasøvn (rakstrarjáttan)	753	760	7

¹⁾ Stóra frávikid stendst av, at sundurgreinaðar ætlanir á figgjarlógini samsvara ikki við, hvussu bókað verður.

²⁾ Játtanin til Biofar er stuðulsjáttan, men verður á figgjarlógini fyri 2000 broytt til at vera rakstrarjáttan, og tá verður lønarkarmurin í lagi.

6.2 Almennar viðmerkingar

Vit hava grannskoðað roknskapar- og játtanarviðurskiftini á ymsum skúlum og stovnum undir Mentamálastýrinum:

- Fiskivinnuskúlin í Vestmanna
- Eysturoyar Studentaskúli og HF-skeið
- Maskinmeistaraskúlin
- Fróðskaparsetur Føroya
- Stuðulsstovnurin
- Fólkaskúlin, lønargrannskoðan

Niðanfyri er í stuttum tikið samanum úrslitið av grannskoðanini, og vit hava eisini tikið í aftur viðmerkingar frá seinastu frágreiðing okkara í mars 2000 og greitt frá, í hvønn mun viðurskifti, ið tá vórðu umrødd, eru komin í rættlag. Fyrst verður greitt frá almennum viðmerkingum, sum eru felags fyri fleiri stovnar, og síðani verður greitt frá grannskoðanini av stovnum, har serlig viðurskifti verða umrødd.

Í 1999 vórðu roknskaparviðurskiftini hjá Fróðskaparsetri Føroya og Maskinmeistaraskúlanum broytt, soleiðis at stovnarnir ikki longur senda øll skjøl á Gjaldstovuna at bóka. Stuðulsjáttanir, lønar- og ferðaútreiðslur verða tó framvegis bókaðar á Gjaldstovuni.

Nøkur skjöl vórðu vald út at grannskoða neyvari, og kannað varð m.a., um konteringar, upphæddir, veitingarlag, ávísingar og skrásetingar vóru í lagi, og um bókingar um ársskiftið vóru farnar á rætt figgjarár. Vit hava eisini kannað, um roknskaparhaldið var dagført, og um mánaðarroknskapir, skjöl, avrit av ávísingum o.a. vórðu sett uppá pláss og goymd forsvarliga. Einku var at finnast at, men skúlarnir hava onga journalskipan.

Vantandi roknskaparreglugerðir

Á flestu stovnum er framvegis ongin reglugerð fyri roknskaparhaldinum, sum ásett í § 5, stk. 1, í roknskaparlógini, sum kom í gildi 1. januar 1995. Stýrið og stovnar vísa á, at sambært § 5, stk. 2, í lógini, skal reglugerðin verða gjørd samsvarandi reglum frá Fíggjarmálastýrinum. Reglurnar vórðu ikki gjørdar fyrr enn í februar 2001, tá Fíggjarmálastýrið sendi út rundskriv við vegleiðing um roknskaparreglugerðir.

Nakrir stovnar hava tó síðani 1999 arbeitt við þørtum av roknskaparreglugerðini eftir leisti frá Gjaldstovuni, men hesar reglugerðir eru ikki fullfíggjaðar. Sambært rundskrivinum frá Fíggjarmálastýrinum 6. februar 2001, skal roknskaparreglugerðin á øllum stovnum verða góðkend í seinasta lagi 1. september 2001.

Roknskapargóðkenning og onnur viðurskifti

Sambært § 9 í roknskaparkunngerðini skal roknskapurin verða góðkendur av stovnsleiðaranum. Mentamálastýrið hevur heitt á stovnarnar um at senda stýrinum eitt avrit av játtanarroknskapinum við átekning um, at roknskapurin er í samsvari við bókingarskjøl. Í sambandi við grannskoðanina varð staðfest, at tað verður gjørt á flestu skúlum.

Yvirlit yvir ognir

Sambært § 20 í roknskaparkunngerðini skal á stovninum vera eitt yvirlit yvir ognir og útbúnað. Vit hava fleiri ferðir áður gjørt vart við, at bert fáir av landsins stovnum hava eitt dagført yvirlit. Tað er eisini galdandi fyri flestu stovnar á hesum málsøki.

6.3 Fólkkaskúlin (GL 1996/2 10 2-1)

(1.000 kr)	Fíggjarlóg 2000	Fíggjarlóg 1999	Roknskapur 1999	Munur 1999	Roknskapur 1998
Inntøkur	-	-	11.807	11.807	11.800
Lønarútreiðslur	165.947	156.675	162.032	-5.357	148.892
Aðrar útreiðslur	315	690	5.192	-4.502	2.077
Tilsamans	166.262	157.365	155.417	1.948	139.167

Í 1999 er farið uppum lønarkarmin við 5,4 mió.kr., og fólkkaskúlin hevur 11,8 mió.kr. í inntøkum, sum ikki eru við á figgjarlógini. Sum í 1998 er orsökina vantandi samsvar ímillum játtanar- og bókingarmannagongd, og vantandi samskipan við játtanina til Sernámsdepilin, har lønarútreiðslurnar eru nógv lægri.

Ráðlegging og lønarumsiting

Í sambandi við heildarráðlegging og raðfesting av lønartímum hjá skúlunum verða væl skipað oyðubløð nýtt, har tímarnir hjá hvørjum lærara verða roknaðir út og skrásettir. Oyðubløðini verða kannað og edv-skrásett á lønarstovuni, og samskifti er millum skúlar og lærarar um

skrásetta tímatalið. Mannagongdin forðar fyri feilum og bætir um líkindini at varnast mögulegar feilir.

Grannskoðan av útgoldnum lønum

Vit hava við stakroyndum valt lønarmál út og m.a. kannað:

- um setanarskriv, avrit av prógvum o.o. skjalprógv vóru í málunum,
- um goldna lønin var sambært galdandi lønartalvum, kunngerðum, reglugerðum og rundskrivum,
- um tímaniðurskurður, tímaútrokning, fóst løn og úrtíðarløn var samsvarandi sáttmálunum og tímatalvum hjá lærarunum, og um næmingatalið samsvaraði við protokoll hjá flokkinum.

Í gjøgnumgongdini av lønarmálunum frá ymiskum skúlum eru vit ikki komin fram á feilir í útrokningum av lønartímum, og vit hava við stakroyndum staðfest, at tímarnir samsvara við næmingaprotokollir.

Vit hava kannað, um lønartalvan í lønarskipanini er røtt, og við stakroyndum hava vit kannað, um lærararnir eru á røttum lønarstigi, og um goldna mánaðarlønin er røtt. Onki var at finnast at.

Edv-nýtsla

Lønarskipanin er gomul og ótíðarhóskandi, og nøktandi dokumentation, vegleiðing o.t. er ikki til skipanina. Mentamálastýrið vísir á, at orka ikki er bæði at dokumentera verandi skipan og menna eina nýggja skipan. Tí hevur Stýrið valt heldur at menna eina nýggja skipan.

Starvsfólkini á lønarstovuni hava víst á, at skipanin ikki longur nøktar tann tørv, deildin hevur. Gjaldstovan er komin væl áleiðis at menna eina nýggja felags lønarskipan. Mentamálastýrið er farið undir at menna forskipanina til læraralønir, og ætlanin er, at hon skal takast í nýtslu seint í heyst. Samstundis steðgar verandi skipan.

Innanhýsis eftirlit

Lønarstovan hevur innanhýsis eftirlit á teimum mest týðandi økjunum, og helst tí eru feilir ikki í lønarútgjaldingum, vit hava kannað. Á lønarstovuni starvast væl skikkað fólk við drúgvum royndum. Vit hava víst á veikleikan, at ongar samanskrivaðar reglur lýsa, hvørji innanhýsis eftirlit skulu verða gjørd, frá tí at lærari verður settur, til løn verður goldin og bókað, hvussu stemmað verður av, hvussu arbeiðið skal verða skjalprógað, og hvørja ábyrgd og heimild hvør einstakur hevur. Tað vildi eisini lætt um, tá nýggj starvsfólk verða sett. Vit hava mælt til at fara undir arbeiðið.

6.4 Fiskivinnuskúlin í Vestmanna (G.L. 2000/2 10 3-3)

Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at lønarsáttmálin frá 1991 ikki var dagførdur, so hvørt frá læran varð broytt, og vit hildu tað ikki vera forsvarligt at halda áfram at rokna rættisamsýningar o.a. á einum so leysum grundarlagi. Í september 2000 varð nýggjur sáttmáli undirskrivaður.

Vit vístu eisini á, at nakrir tímalærarar framvegis finga kilometurendurgjald fyri at koyra í egnum bili til og frá skúlanum. Í august 2000 komu viðurskiptini í rættlag.

6.5 Undirvísingarskylda hjá skúlastjórum

Í frágreiðingini í mars 2000, varð undirvísingarskyldan hjá skúlastjórunum á Maskinmeistaraskúlanum, Føroya Sjómannsskúla og Klaksvíkar Sjómannsskúla, umrødd. Víst varð á, at stjóranir ikki undirvístu skylduga tímatalið, og at setanarviðurskiptini hjá stjóranum á Maskinmeistaraskúlanum eru ógreið og óformlig, og at bæði hann og stjórin á Føroya Sjómannsskúla hava gjørt vart við, at ásetta skylduga tímatalið er ov høgt. Mentamálastýrið hevur í januar 2001 boðað frá, at arbeið verður við málinum saman við lønardeildini í Figgjarmálastýrinum.

6.6 Fróðskaparsetur Føroya (G.L. 1996/2 10 4-1)

Í frágreiðing okkara í mars 2000 varð m.a. víst á, at játtanarliga og roknskaparliga er Fróðskaparsetrið øll árin viðgjørt sum aðrir landsstovnar, og at ein serligur roknskapur við heitinum “Fróðskaparsetur Føroya – sjálveigandi stovnur” er tað einasta, sum ítøkiliga bendir á, at ein partur av virkseminum er sjálvsogunarstovnur. Roknskapurin liggur uttanfyri landsbókhaldið, og verður á hvørjum ári settur upp og grannskoðaður av løggildum grannskoðara.

Í frágreiðingini varð eisini umrøtt, at Mentamálastýrið hevur heitt á Fróðskaparsetrið um at gera uppskot til viðtøkur fyri “sjálvsogunarstovnin”. Vit vístu á nøkur ivamál og mæltu landsstýrismanninum til at umhugsa, um tað er skilagott at stovna ein veruligan sjálvsogunarstovn.

Í november 2000 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ikki er greitt, nær ein endalig niðurstøða verður gjørd í málinum.

Vit hava síðani víst á, at landsstýrismaðurin við figgjarmálum hevur sett ein arbeiðsbólk at greiða spurningin hjá øllum almennum stovnum/grunnum um tilknýtið til figgjarlóg, landsroknskap, landsbókhald og landsgjaldføri, og vit hava tí mælt landsstýrismanninum við mentamáli til at venda sær til landsstýrismannin við figgjarmálum við tí fyri eyga at tryggja, at ivaspurningarnir viðvíkjandi Fróðskaparsetri Føroya verða tiknir við í lögfrøðiliga og búskaparliga útgreiningararbeiðinum. Landsstýrismaðurin við mentamáli hevur í februar 2001 boðað frá, at hann heldur ikki, at Mentamálastýrið nú skal fara við í henda arbeiðsbólk, men heldur síggja, hvat arbeiðsbólkurin kemur til.

Víst varð eisini á, at Fróðskaparsetrið hevur leigað/leasað nakrar kopimaskinur, við teirri grundgeving at ráð ikki vóru at keypa. Sambært játtanarskipanini er ikki loyvt at gera sáttmál- ar um figgjarliga leasing, sum reelt kemur í staðin fyri keyp. Mentamálastýrið hevur í november 2000 sagt frá, at Fróðskaparsetrið sigur seg ikki hava aðrar móguleikar enn at leasa, m.a. tí at Fróðskaparsetrið hevur ikki játtan tøka til at keypa neyðugu maskinurnar, og tí megindeildirnar og setursskrivstovan ikki húsast í somu hølum. Í skrivinum boðar Mentamálastýrið eisini frá, at arbeið verður við at loysa trupulleikan, men tað fer móguliga at taka 2-3 ár.

Í seinastu frágreiðing gjørdur vit vart við, at fleiri peningastovnskontur lógu uttanfyri landsbókhaldið, og mælt varð til m.a. at skráseta tær. Tá ið vit vóru á eftirliti í september 2000 var ongin konta skrásett í figgjarstøðuni hjá Fróðskaparsetrinum í landsroknskapinum. Mentamálastýrið hevur í november 2000 boðað frá, at framferðarhátturin frá farnum árum – at rinda inn stuðul til ph.d. lesandi á kontu í peningastovni, ið ikki er skrásett í landsbókhaldinum – er nú broyttur.

6.7 Granskingarættlanir (G.L. 1998/2 10 9-2)

Endamálið við játtanini til “Granskingarættlanir” er ikki lógarfest. Sambært viðmerkingunum til figgjarlógina er játtanin ætlað “*at stuðla føroyskari gransking bæði í Føroyum og í millum-tjóða samstarvi*”. Í seinastu frágreiðing varð víst á, at figgjarlógin, og tær fáu viðmerkingarnar í figgjarlógarruppskotinum, eru einastu heimildirnar fyri hesi studningsskipan. Vit halda tað ikki vera nøktandi. Vanliga verður tað hildið at vera góður lóggávusiður, at neyvari reglur fyri studningsskipanum, sum venda sær til ein so breiðan umsøkjarskara, verða ásettar í serstakari lóg. Landsstýrismaðurin hevur í desember 2000 boðað frá, at Mentamálastýrið hevur tikið hesa viðmerking til eftirtektar, og er í ferð við at endurskoða løgtingslógina um Granskingaráð Føroya, og at ættlanin er at leggja uppskot fyri Løgtingið í hesari løgtingssetu.

6.8 Yrkisskúlar og aðrir skúlar

Tá ið farið varð yvir til nýggja játtanarskipan, vístu vit á ógreið viðurskipti í sambandi við, at summir sjálvsogvarstovnar fáa stuðul sum “Rakstrarjáttan” t.d. handilsskúlin og teknisku skúlarin. Aðrir sjálvsogvarstovnar, har landið figgjar mest sum allan raksturin, verða ikki tiknir við á figgjarlógina sum “Rakstrarjáttan”, t.d. Føroya Fólkaháskúli og Húsarhaldsskúlar. Vit hava mælt Fíggiarmálastýrinum til at áseta neyvari reglur fyri, nær sjálvsogvarstovnar skulu verða tiknir við á figgjarlógina sum “Rakstrarjáttan”, og hvønn týdning tað hevur játtanarlíga, men hesar reglur eru ikki gjørdar.

Spurningarnir vórðu aftur viðgjørdir í 1997, í sambandi við viðgerðina av álitinum um yrkis-skúlastkipan, har eisini Gjaldstovan í einum fylgiskrivi vísti á fleiri ógreidleikar við at nýta játtanarslagið “Rakstrarjáttan” til sjálvsogvarstovnar.

Sambært § 14, stk. 1, í Ll. nr. 106/1998 “um yrkisskúlar” útvegar landsstýrismaðurin *góðken-dum sjálvsogvarstovni rakstrarstuðul til alment góðkent undirvísingavirksemi*..... Sambært § 14, stk. 2, skal landsstýrismaðurin *áseta nærri reglur um tey í stk. 1 nevndu viðurskipti*. - Lógin kom í gildi 1. januar 1999, og spurdur, svaraði landsstýrismaðurin í februar 2001, at ongar reglur eru ásettar enn, men at ein arbeiðsbólkur verður settur at kanna verandi manna-gongdir og gera uppskot til reglur fyri einum greiðum uppbyti millum alment góðkent undir-vísingavirksemi og eginvirksemi.

Millumrokningar, viðvíkjandi ov nógv ella ov lítið útgoldnum studningi í roknskapunum hjá handilsskúlanum, teknisku skúlunum og húsarhaldsskúlanum, hava ikki gingið fram av lands-roknskapinum í árávis, og hann hevur sostatt ikki víst eina fullfiggjaða mynd av nýtsluni mót-vegis játtanunum til skúlarin. Løgtingsgrannskoðararnir hava átalað hetta ósamsvar og mælt til, at greiða fæst á millumrokningunum, so at landsroknskapurin kemur at vísa veruligu nýtsl-una í einum figgjarári. Mentamálastýrið hevur lagt nógva orku í at greiða viðurskiptini, og í 2000 var endalig støða tikin til nógvar gamlar millumrokningar.

6.9 Skúlabókagrunnurin (G.L. 1997/2 10 6-2)

Lógargrundarlagið undir Skúlabókagrunninum er Ll. nr. 36/1959 “um útgávu av skúlabókum” seinni broytt við Ll. nr. 84/1978 og Ll. nr. 67/1996. Í seinastu frágreiðing varð m.a. víst á, at lógargrundarlagið var ófullfiggjað og ikki dagført, og at játtanarviðurskiptini vóru ógreið.

Í frágreiðingini til løgtingsgrannskoðararnar í mars 2000 vístu vit á, at landsstýrismaðurin hevði sett ein arbeiðsbólk, sum m.a. skal koma við uppskoti um møguligar broytingar í lóg og reglugerð fyri Føroya Skúlabókagrunn. Í februar 2001 kunnaði landsstýrismaðurin um, at arb-

eiðið er ekki liðugt, og at arbeiðsbólkurinn er biðin um at halda fram við arbeiðinum. Landsstýrismaðurinn miðar eftir at leggja uppskot um regluverk fyri tingið í komandi tingsetu 2001.

Høvuðstøl fyri rakstur seinastu árin

(1.000 kr)	Fíggjarlóg 2000	Fíggjarlóg 1999	Roknskapur 1999	Munur 1999	Roknskapur 1998
20. Vanligt virksemi					
Lønarútreiðslur	2.475	2.405	1.544	861	1.512
Aðrar útreiðslur	260	310	1.128	-818	323
Útvegan av løgu	=	=	=	=	<u>1.500</u>
Tilsamans	2.735	2.715	2.672	43	3.335
40. Útgávuvirksemi					
Inntøkur	1.700	1.700	3.124	1.424	1.705
Lønarútreiðslur	-	-	880	-880	1.007
Aðrar útreiðslur	<u>3.543</u>	<u>3.543</u>	<u>3.654</u>	<u>-111</u>	<u>2.620</u>
Tilsamans	1.843	1.843	1.410	433	1.922
Samanlagt	4.578	4.558	4.082	476	5.257

Í sundurgreiningini av játtanini til útgávuvirksemið á fíggjarlógini fyri 1998 og 1999 eru ongar lønarútreiðslur, men sambært roknskapinum eru lønarútreiðslurnar uml. 1 mió.kr.

Gongdin í fíggjarstöðuni 1996 -1999

(1.000 kr)	1999	1998	1997	1996
Aktiv:				
Bøkur á goymslu	6.524	6.514	7.929	20.239
Onnur áogn, tíðaravmarkingar	426	138	-	-
Kassakredittur	1.425	935	1.851	746
Meirvirðisgjald	<u>315</u>	<u>252</u>	<u>689</u>	<u>-</u>
Tilsamans	<u>8.690</u>	<u>7.839</u>	<u>10.469</u>	<u>20.985</u>
Passiv:				
Millumrokning við landskassan	0	2.312	2.312	2.312
Eginogn	<u>8.690</u>	<u>5.527</u>	<u>8.157</u>	<u>18.673</u>
Tilsamans	<u>8.690</u>	<u>7.839</u>	<u>10.469</u>	<u>20.985</u>

“Bøkur á goymslu” eru tær bøkur, ið ikki eru seldar við árslok. Prísurin í 1996 er tann skrásetti framleiðslukostnaðurin. Í 1997, 1998 og 1999 er prísásetingin broytt til metta söluvirðið.

Skuldarar og ognarar eru ikki tiknir við, og fíggjarstöðan er sostatt ikki fullfíggjað. Skuldarar og ognarar hjá Bókamiðsøluni eru fyri stóran part skuldarar og ognarar hjá Skúlabóka-grunninum.

Mentamálastýrið hevur í februar 2001 sagt frá, at hóast bíðað verður við nýggjum lógum, sendir Mentamálastýrið eitt bræv til Skúlabóka-grunnin um, at roknskapurin skal verða gjørdur sambært lóg um alment roknskaparhald, soleiðis at hann vísir rætta mynd av bæði virksemi og fíggjarstöðu.

Millumrokningin við landskassan er restin av eini gamlari meirnýtslu, sum ikki varð útreiðsluförd í landsroknskapinum. Millumrokningin er nú avskrivað yvir útjavningarkontuna í landsroknskapinum.

6.10 Bókamiðsølan

Í seinastu frágreiðing varð eisini víst á, at Bókamiðsølan tykist vera ein almennur stovnur, hvørs ognir falla til Skúlabókagrunnin, heldur Bókamiðsølan uppát við virksemini sínum.

Virksemini verður tó hvørki tikið við á figgjarlógina ella í landsroknskapinum. Bókamiðsølan fær eina árliga játtan á figgjarlógini 398 t.kr., ”Onnur játtan”. Í landsroknskapinum verður útreiðslan bókað sum 54.90 ”Stuðul til annað virksemini, annar stuðul o.a.”, sum er ætlað sum stuðul til sjálvsoðnarstovnar og privat feløg o.a., har stuðulin er minni enn helvtin av útreiðslunum.

Inntøkur og útreiðslur hjá Bókamiðsøluni 1996-1999

	(1.000 kr)	1999	1998	1997	1996
Inntøkur:					
Sølugjald o.a.		621	613	689	596
Landskassastudningur		398	398	398	398
Rentuintøkur		<u>6</u>	<u>21</u>	<u>14</u>	<u>8</u>
		1.025	1.032	1.101	1.002
Útreiðslur:					
Lønir		-588	-575	-622	-481
Aðrar útreiðslur		<u>-403</u>	<u>-292</u>	<u>-320</u>	<u>-296</u>
Úrslit		34	165	159	225

Vit vístu eisini á, at skuldarar og ognarar í roknskapinum hjá Bókamiðsøluni eru fyri ein stóran part skuldarar og ognarar hjá Skúlabókagrunninum, og at avrokningin í ein ávísan mun lagar seg eftir gjaldførinum hjá Bókamiðsøluni.

Fíggjarstöðan 1996-1999

	(1.000 kr)	Roknskapur 1999	Roknskapur 1998	Roknskapur 1997	Roknskapur 1996
Aktiv:					
Kassa/bankapeningur		1.668	1.260	774	1.088
Skuldarar		<u>1.293</u>	<u>1.184</u>	<u>1.138</u>	<u>1.007</u>
Tilsamans		<u>2.961</u>	<u>2.444</u>	<u>1.912</u>	<u>2.095</u>
Passiv:					
Ognarar		2.356	1.863	1.493	1.824
Eginpeningur		<u>605</u>	<u>581</u>	<u>419</u>	<u>271</u>
Tilsamans		<u>2.961</u>	<u>2.444</u>	<u>1.912</u>	<u>2.095</u>

Í frágreiðing til landsstýrismannin varð eisini spurt, um ikki rættast hevði verið, at játtanin til Bókamiðsøluna var ein rakstrarjáttan, ella at Bókamiðsølan og Skúlabókagrunnurin játtanarliga og roknskaparliga vórðu mett, sum ein og sami stovnur. Í februar 2001 kunnaði landsstýrismaðurin um, at eitt lógaruppskot er gjørt, har Bókamiðsølan verður gjørd til sjálvsoðnarstovn, men lógin um Skúlabókagrunn og lógin um Bókamiðsøluna eru nær tengdar at hvørji aðrari, og tí verður lógin um Bókamiðsøluna eisini at bíða til á heysti 2001.

6.11 Rationaliseringar og sparingar.

Í seinastu frágreiðing umrøddu vit, at meirilutin í Fíggjarnevndini fleiri ferðir hefur ført fram, at tað virkar skilaleyst við teimum ymisku játtanunum til skúlabókaútgávu, og at ein samanlegging og samskipan eigur at verða gjørd fyri at spara pening. Meirilutin mælti landsstýrinum til at taka henda spurning upp.

Álit, við uppskotum til rationaliseringar og sparingar m.a. viðvíkjandi skúlabókaútgávu, varð latið landsstýrismanninum við undirvísingarmálum 15. februar 1996. Spurdur, hefur landsstýrismaðurin greitt frá, at álitid fekk ikki politiska undirtøku, og varð tí ikki sett í verk.

6.12 Mentunargrunnur Føroya Løgtings (G.L. 1998/2 11 9-2)

Mentunargrunnur Føroya Løgtings varð upprunaliga stovnstur í 1947, og sambært reglugerð lýst í kunngerð nr. 61/1991 var endamál grunsins “*at styðja starv fyri føroyskum máli, bókmentum, list, vísindum og øðrum mentunarmálum*”.

Endamálsorðingin og tær fáu viðmerkingarnar í fíggjarlógarruppskotinum vóru einastu ásetingar um, hvør kann fáa studning. Ongin lóg e.l. ásetti, hvørjum grunnurin skal stuðla, og hvat endamál stuðul kann verða veittur til, og í seinastu frágreiðing hildu vit tað vera ivasamt at lata studning til t.d. kommunur og stovnar, sum frammanundan fáa rakstrarjáttan/stuðul á fíggjarlógini, umframt til virkir og feløg, sum eyðsæð ikki “tørvaðu” studning.

Nýggj lóg um Mentunargrunn Landsins varð lýst í mai 2000, og landsstýrismaðurin hefur víst á, at nýggja kunngerðin frá september 2000 setir mörk fyri, hvat stuðulin kann nýtast til.

Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at vanliga verður tað hildið at vera góður lóggávusiður, at gjøllari reglur fyri studningsskipanum, sum venda sær til ein breiðan umsøkjaraskara, verða ásettar í serstakari lóg, har m.a. lýst verður endamál og avmarking, hvør kann fáa stuðul, hvussu stuðulin verður roknaður út, umframt heimild í lógini at áseta reglur og treytir fyri at veita stuðul. - Landsstýrismaðurin hefur í oktober 2000 víst á, at tílíkar ásetingar verða í viðtøkunum, sum landsstýrismaðurin skal góðkenna.

Í frágreiðingini umrøddu vit eisini, at grunnurin uttan um skattaskipanina rindaði studning til bókaútgávu, útgávu av fløgum o.a., og vit ivaðust í, um tað var í tráð við § 60 í skattalógini. Nevndin boðaði tá frá, at kannað verður, um grunnurin eina ferð um árið kann geva Toll- og Skattstovu Føroya eitt yvirlit yvir, hvør hefur fingið stuðul.

6.13 Útbúgvingarstuðul (G.L. 1997 / 2 10 1-1)/ (J.nr.:GL 2000/2 10 9-4)

Stuðulsstovnurin umsitur stuðul og lán til fólk í útbúgving, og krevur lánini innaftur. Lógargrundarlagið er Ll. nr. 45/1999 “um útbúgvingarstuðulsskipan”. Við heimild í lógini eru 4 kunngerðir lýstar, sum áseta neyvari reglur á økinum.

7.23.7.04 "Lestrarstudningur" (Lógarbundin játtan)

(1.000 kr)	Fíggjarlóg 2000	Fíggjarlóg 1999	Roknskapur 1999	Munur 1999	Roknskapur 1998
01. Stuðulsveitingar	54.164	43.964	48.817	-4.852	41.733
02. Útlán:					
Ymsar rakstrarútreiðslur	0	0	13	-13	4
Útlán	3.438	3.438	5.273	-1.835	3.592
Rentuinntøkur	-494	-494	-448	-46	-711
Afturgjald av útlánum v.m.	-4.904	-4.904	-5.176	+272	-6.612
Tilsamans	52.204	42.004	48.479	-6.475	38.006

Í 1999 er samlaða nýtslan 48,5 mió.kr. í mun til játtanina 42 mió.kr. Sostatt er talan um eina meirnýtslu uml. 6,5 mió.kr. Meirnýtslan stavar frá nýggju lógini um útbúgvingarstuðul, sum varð kunngjørd 23. apríl 1999. Í viðmerkingunum til lógaruppskotið varð mettt, at lógin fór at føra við sær ein meirkostnað uml. 10 mió.kr. um árið í mun til gomlu lógina. Tørvurin á eykajáttan í 1999 varð mettur til uml. 5 mió.kr.

Við tað, at talan var um lógarbundna játtan, helt landsstýrismaðurin í undirvísingar- og mentamállum tað ikki vera neyðugt við eykajáttan. Løgtingsgrannskoðararnir vóru ikki samdir við landsstýrismanninum, og heldur ikki í tí, landsstýrismaðurin við fíggjarmálum førði fram, tá hann svaraði fyrispurningi í hesum máli.

Fíggjarnevndin tók spurningin um lógarbundnar játtanir til viðgerðar í álitinum til fíggjarlógaruppskotið fyri 2000 og vísti m.a. á, at ásetingin í § 43, stk. 2, í stýrisskipanarlógini, "*at ongin útreiðsla má verða goldin uttan heimild í fíggjarlóg ella aðrari játtanarlóg*", skal skiljast soleiðis, at ein vanlig løgtingslóg er ikki nóg góð heimild fyri at brúka pening, og at landsstýrismaður, eisini viðvíkjandi lógarbundnum útreiðslum, hevur rættarlíga skyldu at leggja uppskot um eykajáttanarlóg fyri tingið, um játtanin á fíggjarlógini ikki er nóg stór.

Í februar 2001 greiðir Mentamálastýrið frá, at í 2000 er mannagongdin við eykajáttanum broytt, soleiðis at biðið verður eisini um eykajáttan til lógarbundnar játtanir.

Útbúgvingarstuðul verður bókaður í 2 ymiskum roknskapum, sum hava hvør sítt stovnsnummar/heiti:

119001 Stuðul til lesandi, stuðulsveitingar

119002 Stuðul til lesandi, útlán

6.13.1 Stuðul til lesandi, stuðulsveitingar

Stuðulsstovnurin hevur stemmað av roknskapin fyri 1999, og er hann formliga góðkendur mótvegis Mentamálastýrinum. Mánaðarroknskapirnir eru regluliga stemmaðir av, eisini peningastovns- og millumrokningarkontur.

6.13.2 Stuðul til lesandi, útlán

Ársroknskapurin fyri 1999 er ikki stemmaður av m.a. vísandi til trupulleikar við telduskipanini og trupulleikar við at stemma av lánini mótvegis landsbókhaldinum. Niðanfyri verður tikið samanum roknskapartrupulleikarnar:

Lestrarlán

Í fleiri ár hava bókaðu lestrarlánini í landsroknskapinum ikki stemmað mótvegis láns skipanini á Stuðulsstovninum. Sambært landsroknskapinum ultimo juli 2000 vóru lestrarlánini uml. 55 mió.kr. Sambært einum lista úr láns skipanini, vóru lestrarlánini uml. 60 mió.kr.

Vit hava gjøgnumgingið 40 mál, stuðulsveitingar og lán, umframt 10 innkrevjingarmál. Vit sendu saldofrásagnir til 24 av hesum fólkom. Øll 17, sum svaraðu, váttaðu, at skuldin var røtt. Eftir hesum at døma er sannlíkt, at skrásettu lánsupphæddirnar í láns skipanini á Stuðulsstovninum eru rættar.

Peningastovnskontur

Við árslok 1999 vóru 3 girokontur skrásettar í landsroknskapinum undir hesum stovnsnummari, 2 við kreditsaldu. Ongin stemmar við uttanhýsis kontuavrit. Í 2000 eru 4 peningastovnskontur stovnaðar aftrat til inngjöld.

Rentuinntøkur

Samlað tøl fyri rentutilskrivning, goldna rentu, rentuafturføring o.a., sum verða skrásett í láns skipanini á Stuðulsstovninum, verða hvønn mánað latin Gjaldstovuni at bóka. Sambært landsroknskapinum vóru rentuinntøkurnar av lestrarlánnum 447 t.kr. í 1999 og 711 t.kr. í 1998. Vit duga ikki at síggja, hvussu komið er fram til hesar inntøkur, sum eyðsýnt eru skeivar.

Niðurstøða

Vísandi til omanfyristandandi er sannlíkt, at lestrarlán, peningastovnskontur og rentuinntøkur ikki eru rætt skrásettar í landsroknskapinum.

Stuðulsstovnurin vísir á, at ein høvuðstrupulleiki, at fáa skipanirnar at stemma, er bókingarmannagongdin ímillum láns skipanina á Stuðulsstovninum og landsbókhaldið. Seinnu árin er onki stemmað av, og bókingarhátturin ger tað sera torført at finna og rætta feilir og munir, sum hava hópað seg upp. Leiðarin á Stuðulsstovninum hevur kunnað um, at skipanin er bøtt, so lættari verður at stemma av. Avstemmanin skal ætlandi verða liðug, áðrenn landsroknskapurin fyri 2000 verður gjørdur.

6.13.3 Edv-skipanin

Í so at siga øllum lutum er umsitingin av stuðli og lánnum knýtt at edv-skipanini, sum varð tikin í nýtslu í august 1993. Skipanin er sjálvvirkandi á nógvum týðandi økjum, tað verið seg at rokna út, gjalda út og bóka stuðuls- og lánsveitingar, renturokna, skráseta inngjöld, rokna út afturgjaldsupphæddir, senda áminningarskriv um eftirstøður o.s.fr.

Ein trupulleiki, at stemma av lán og peningastovnskontur, er, at Stuðulsstovnurin hevur ikki havt nóg gott innlit í edv-skipanina. Vit hava mælt til, at Stuðulsstovnurin við sakkønari hjálp útvegar sær eitt dagført innlit í, hvussu skipanin er bygd upp, og hvussu hon virkar o.a. Hetta arbeiðið er sett í verk.

6.13.4 Grannskoðan av einstøkum málum

Vit hava við stakroyndum valt út og kannað 40 mál um stuðul og/ella lán, goldin út í mai 2000. Gjøgnumgongdin vísti, at undirskrivað umsóknarbløð, kravd prógv og váttanir, so sum navnabrøv og undirskrivað skuldarbrøv, eru í málunum, og at stuðuls- og lánsveitingar vóru rætt roknaðar. Niðanfyrir verður í stuttum tikið samanum viðmerkingar okkara.

Journalviðurskipti

Stuðulsstovnurin hefur onga veruliga journalskipan, ella journalvegleiðing m.a. um, hvat skal goymast í málunum. Mentamálastýrið hefur greitt frá, øll edv-skipanin á stovninum eftir ætlan skal verða endurskoðað, og at ein komandi journalskipan skal sampakka við lánskipanina, ið stovnurin fer at nýta. Leiðarin hefur tí valt at steðga við at velja journalskipan til greitt er, hvussu ein nýggj lánskipan verður gjørd.

Húsaleigukvittanir

Sambært § 6 í kunngerð nr. 71/1999 um útbúgvingarstuðul hefur lesandi, ið kann skjalprógva útreiðslur av egnum bústaði, rætt til stuðul sum útibúgvandi. Í vegleiðingini til umsóknarbløðini stendur, at tey skulu lata inn “ÚS-leiguváttan” og skulu til einu hvørja tíð kunna leggja fram húsaleigukvittanir fyri hvønn mánað í stuðulsárinum. Krøv verða eisini sett til kvittanirnar. Í ongum føri hefur Stuðulsstovnurin kravt húsaleigukvittanir. Leiðarin hefur greitt frá, at tað hefur ikki verið siðvenja, men at ætlanin er at biðja summar stuðulsmóttakarar senda avrit av kvittanum.

Annar almennur stuðul, ið ætlaður er til livikostnað

Millum tey, sum vald vórðu út, fingi 4 eisini almannahjálp. Í § 2, stk. 1, nr. 5, í lögtingslóg um útbúgvingarstuðulsskipan er ásett, sum treyt fyri at fáa stuðul, at umsøkjara fáa ikki annan almennan stuðul, ið er ætlaður til livikostnað. Mannagongdin er broytt frá august 2000.

Lestrarvirkni/samskipti við skúlarnar

Sambært § 2, stk. 1, nr. 4, í lögtingslóg um útbúgvingarstuðulsskipan, er eitt krav, at móttakarinn er lestrarvirkinn. Í kunngerðini er neyvari greinað út við ásetingum um lestrartíð, uppmøting, uppgávur og próvtøkur. Skúlarnir, sum dagliga hava við stuðulsmóttakaran at gera, kunnu meta um viðurskiptini. Í sambandi við grannskoðanina heittu vit á Stuðulsstovnin um at útvega váttan av lestrarvirkni frá skúlunum í teim 40 málunum. Allir næmingarnir vóru lestrarvirknir.

6.13.5 Røkt av lánunum

Í frágreiðingini frá desember 1997 varð m.a. víst á, at Stuðulsstovnurin seinastu árinum ikki hefur havt neyðuga orku at krevja inn og røkja tey lán, sum stovnurin hefur veitt, og víst varð eisini á, at síðani 1994 hevði Stuðulsstovnurin ikki sent rykkjarar út.

Vit hava valt út 10 lántakarar til tess at kunna okkum um afturrindanina av lánunum. 5 teirra rindaðu regluliga ásettu gjøldini, meðan 5 ikki hava goldið tað aftur, teimum er álagt. Niðanfyrri verður í stuttum tikið samanum viðmerkingar okkara.

Ongir rykkjarar sendir í 5 ár

Í fleiri málum gongur aftur, at Stuðulsstovnurin í 1994 sendi lántakarunum 5 áminningarskriv um eftirstøður og eitt í februar 1995. Í apríl 2000 vórðu áminningarskriv aftur send lántakarunum. Spurdur, heldur verandi leiðari orsökina helst vera, at arbeidsorkan hesi árinum var ógvuliga avmarkað í mun til arbeidsbyrðuna.

Innkrevjing av ov nógv útgoldnum stuðuli

Um Stuðulsstovnurin verður varugur við, at lesandi hevur fingið ov nógvan stuðul, verður bræv sent við boðum um at rinda stuðulin aftur. Eingin áminning verður send, og hesi krøvini verða einans skrásett í einum rokniarki. Leiðarin hevur greitt frá, at hann hevur tikið stig til at fáa viðurskiftini í rættlag.

Innheintan av eftirstøðum

§ 8 í nýggju lógini um útbúgvingarstuðul heimilar Toll- og Skattstovu Føroya at krevja inn skuld við at afturhalda í A-inntøku lántakarans. Sambært viðmerkingunum til lógaruppskotið var ætlanin við lógarbroytingini at effektivisera innkrevjingina av eftirstøðum. Víst verður á, at Toll- og Skattstova Føroya við lógarbroytingini fær heimild at krevja láns-skuldina aftur eftir somu reglum, sum galdandi eru fyri innkrevjing av persónsskatti í samtíðarskattalóg-gávuni.

Lógin hevur verið í gildi í nærum 2 ár. Einkí mál er sent Toll- og Skattstovu Føroya til innheintingar. Av tí at trupulleikar hava verið á innkrevjingardeildini, hevur Toll- og Skattstova Føroya biðið Stuðulsstovnin bíða. Fyrsti fundur millum partarnar var í november 2000.

Niðurstøða

Innkrevjingin hevur tískil í fleiri ár ikki verið nøktandi. Skiftandi landsstýrismenn eru í árávis kunnaðir um, at stovnurin hevur ikki havt neyðuga orku at krevja inn og røkja lánini á fullgóðan hátt. Landsstýrismaðurin vísir á, at støðan er batnað seinastu árin. Eitt roknskaparfólk varð sett á heysti í 1998, flestu kontur verða nú stemmaðar av og síðani apríl 2000 eru rykkjarar sendir út. Víst verður eisini á, at aftur í 2001 er játtanin til Stuðulsstovnin hækkað.

7. ALMANNA- OG HEILSUMÁL

7.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.” letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir figgjarárslok lögtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl. Niðanfyri verður víst á stovnar/høvuðskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum.

8.11.1.08. Almanna- og Heilsumálastýrið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 18,6 mió.kr. Minninýtlan er 2,2 mió.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst minninýtlan av, at lönarverkætlanin kom so seint í gongd. Seinkanin førði við sær, at flestu gjaldingarnar komu at vera í 2000. Fyri at sleppa undan, at verkætlanin varð seinkað meira ella steðgaði upp vegna ov lítla játtan í 2000, varð søkt um at fáa endurjattað 1,6 mió.kr., sum er partur av avlopinum frá 1999. Tað varð játtað á eykajáttanarlógini fyri mars 2000.

8.20.1.10. Koppsetingar (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1,95 mió.kr. Minninýtlan er 432 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er orsøkin, at koppsetingarevnini eru vorðin MVG-frí.

8.20.3.04. Landssjúkrahúsið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 232,3 mió.kr. Sambært landsroknskapinum eru nettoútreiðslurnar 232,4 mió.kr. Av misgáum eru 248 t.kr. viðvíkjandi eldrabústøðum á Landssjúkrahúsinum bókaðar á høvuðskontu 8.21.6.04: Eldrarøkt, í staðin fyri á høvuðskontu 8.20.3.04: Landssjúkrahúsið. Nettoútreiðslurnar fyri Landssjúkrahúsið eru sostatt í veruleikanum 248 t.kr. hægri enn landsroknskapurin vísir. Meirnýtlan er sostatt 321 t.kr.

8.20.3.08. Landssjúkrahúsið, útbygging (løgújáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 14 mió.kr. Minninýtlan er 3,8 mió.kr. Sambært landsstýrismanninum er talan um eina byggiverkætlan, ið væntandi fer at taka nógv ár, og tí kann verða torført neyvt at áseta, nær útreiðslurnar verða hildnar. Prosjekteringin vardi longri enn ætlað, og tí fór 2. byggistig so seint í gongd, at tað varð ikki liðugt við árslok 2000. Søkt varð tí um at fáa endurjattað 3,3 mió.kr., sum er partur av avlopinum frá 1999. Tað varð játtað á eykajáttanarlógini fyri mars 2000.

8.20.3.15 Suðuroyar Sjúkrahús (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 29,6 mió.kr. Meirnýtlan er 173 t.kr.

8.20.3.16 Suðuroyar Sjúkrahús (løgújáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1 mió.kr. Á eykajáttanarlógini fyri september 1999 varð játtanin hækkað 299 t.kr. Meirnýtlan er 1,4 mió.kr. Sambært roknskapargrannskoðanini er talan um eina meirnýtlu til lendisgarð, arkitektasamsýning og annan kostnað í sambandi við at gera sjúkrahúsið liðugt, og ikki er óhugsandi, at roknað hevur verið við at fingið eykajáttan, um útreiðslurnar at gera arbeiðið liðugt fóru at verða størri enn játtanin. Árin frammanundan hava ongar serstakar viðmerkingar verið til figgjarstýringina av byggjarbeiðinum. Niðurstøðan hjá roknskapargrannskoðanini er, at ímóti endanum av byggitíðarskeiðinum tykist, sum

tamarhaldið á figgjarstýringini er mist. Ein av orsökunum kann vera, at bygginevndin hevur ikki verið virkin í tíðarskeiðinum.

8.20.3.20. Serviðgerð uttanlands (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 52,7 mió.kr. Meirnýtslan er 624 t.kr. Hóast ongan lönarkarm, eru 2,6 mió.kr. nýttar til lönir. Talan er um lönarútreiðslur viðvíkjandi Hotel Tórshavn.

8.20.5.01. Lánsafturgjald

Á figgjarlógini var ein inntøkujáttan 800 t.kr. Sambært landsroknaskapinum eru útreiðslurnar 2.365 t.kr. og inntøkurnar 6.059 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er talan um afturgjald frá kommunum, av lánum tær hava fingið at byggja heilsumiðstöðir. Tað er Føroya Gjaldstova, ið umsitur hesa kontu, og tí er torført hjá Almanna- og Heilsumálastýrinum at greiða frá, hví so nógvar inntøkur eru bókaðar í 1999.

8.21.1.13 Vanlukkutryggingarráðið (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini var nettoútreiðslujáttanin 315 t.kr. Minninýtslan er 360 t.kr. Sambært landsstýrismanninum vórðu inntøkurnar fyri 1998 fluttar Gjaldstovuni ov seint, og tá var landsroknaskapurin fyri 1998 afturlatin. Tí máttu inntøkurnar verða tiknar við í 1999.

8.21.3.01 Barnaforsorg (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 21,7 mió.kr. og inntøkujáttanin 1,5 mió.kr. Inntøkurnar eru flytingar frá kommunum. Meirútreiðslan er 7 mió.kr. Meirinntøkan 471 t.kr. Hóast ongan lönarkarm, eru 2,7 mió.kr. nýttar til lönir. Sambært landsstýrismanninum eru tað tær lokalu barnaverndirnar, sum í stóran mun hava avgerandi orðið í sambandi við útreiðslurnar á hesari kontu. Torført er at siga, hví útreiðslurnar alsamt vaksa, *”tí tey neyðugu data’ini eru ikki tilstaðar”*.

8.21.3.04 Barnapeningur veittur í forskoti (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 8,4 mió.kr. og inntøkujáttanin 8,5 mió.kr. Inntøkurnar eru flytingar frá kommunum. Sambært landsroknaskapinum eru útreiðslur og inntøkur einans ávikavist 728 t.kr. og 49 t.kr., meirnýtslan er sostatt 819 t.kr. Útgreiningin er ikki samsvarandi sundurgreiningini á figgjarlógini, tí í landsroknaskapinum er talan um nettotøl. Sambært landsstýrismanninum kemst meirnýtslan av, at eingin inntøka er bókað. Sambært bókhaldinum eru 8,1 mió.kr. bókaðar sum afturrindan av barnapeningi og 8,8 mió.kr. til forskotsrindan av barnapeningi.

8.21.3.05. Stuðul til upphaldspening (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 2 mió.kr. Meirnýtslan er 2,4 mió.kr.

8.21.4.01. Dagpeningaskipanin (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 48,3 mió.kr. og inntøkujáttanin 1,4 mió.kr. Minniútreiðslan er 3,7 mió.kr. og minniinntøkan 190 t.kr. Inntøkurnar eru gjöld frá sjálvbodnu dagpeningatryggingini.

8.21.6.02. Bústovnar, serforsorg

Játtanin á figgjarlógini var 4 mió.kr., og játtanarslagið var ”løgujáttan”. Í sambandi við eyka-játtanarlógina fyri mars 1999 kunnaði landsstýrið í viðmerkingunum um, at ætlanin var, at

kontan á figgjarlógini fyri 1999 skuldi vera ”onnur játtan”, 1 mió.kr., sum skuldi setast afturat í Sjalvsogunarstovnin ”Sambýlir”, men figgjarlógin fyri 1999 varð avgreidd, uttan at kontan varð broytt.

Sambært LI. 47/1999 “eykajáttanarløgtingslóg fyri mars 1999” varð játtanin hækkað til 1 mió.kr. og játtanarslagið var ”onnur játtan”. Sambært landsroknskapinum er játtanin 1,8 mió.kr., og játtanarslagið ”løgújáttan”. Samsvar er sostatt ikki millum eykajáttanarlógina og landsroknskapin.

Útreiðslurnar eru 1.339 t.kr. 1 mió.kr. er flutt til Sjalvsogunarstovnin ”Sambýlir”, og 339 t.kr. til bygging og löguframleiðslu o.a., sum av røttum skuldi verið bókað á kontu 8.21.6.05: Bústovnar, serforsorg (løgújáttan).

8.21.6.05. Bústovnar, serforsorg (løgújáttan)

Høvuðskontan var ikki við á figgjarlógini fyri 1999, men kom við á eykajáttanarlógina fyri mars 1999. Játtanin var 3 mió.kr., og skuldi verða nýtt til at byggja ein nýggjan landsstovn í Klaksvík til autistar og brekað í Norðoyggjum.

Á eykajáttanarløgtingslógini fyri november 1999-2 varð játtanin lækkað 2,2 mió.kr. Í viðmerkingunum kunnaði landsstýrið um, at *”av ávísum orsøkum er verkætlanin seinkað. Nýttar verða 800 tús. kr. í 1999.”*

Høvuðskontan er ikki við í landsroknskapinum, og sum nevnt omanfyri, eru útreiðslur 339 t.kr., ið av røttum skuldu verið bókaðar á hesa kontu, bókaðar á kontu nr. 8.21.6.02: Bústovnar, serforsorg.

8.21.6.04. Eldrarøkt (rakstrarjáttan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 153,5 mió.kr. Minninýtslan er 2,9 mió.kr., harav eru 2,1 mió.kr. minninýtsla fyri Heimarøktina. Sambært landsstýrismanninum stendst minninýtslan 2,9 mió.kr. av, at fráboðanin um, at stovnarnir fingu endurgoldið lønarútreiðslur, sum stóðust av teimum sáttmálum, Fíggjarmálastýrið gjørdi við fakfeløgini í mars 1999, kom so seint á heysti, at nýtt virksemt var ikki sett í verk. Harafturat kom ein inntøka frá árinum fyri frá øðrum stovni.

Sambært § 5 í kunngerð nr. 167/1997 rinda kommunurnar í Sandoyinni 10% av nettorakstrarútreiðslunum hjá Eldrarøktini í Sandoyinni. Av misgáum eru hesar inntøkur 712 t.kr. bókaðar á undirkontu 20: Røktarheim, og ikki á undirkontu 23: Eldrarøkt í Sandoyinni.

8.21.6.10. Ansingarsamsýning (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini vóru játtaðar 6,4 mió.kr. Meirnýtslan er 447 t.kr. Sambært landsstýrismanninum er orsökina hon, at fleiri fólk hava fingið játtað samsýning.

8.21.6.13. Vardar íbúðir, rakstrarstudningur

Á figgjarlógini vóru játtaðar 200 t.kr. Minninýtslan er 177 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst minninýtslan av, at ein ávísing er ávíst so seint, at tað ikki hevur verið gjørligt at bóka hana í 1999.

8.21.7.01 Vanlig forsorg (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 88,7 mió.kr., og inntökujáttanin 6 mió.kr. Inntøkurnar eru flytingar frá kommunum. Útreiðslurnar til arbeiðsloysisforsorg eru 4 mió.kr. lægri enn mett. Meirútreiðslan er 16,9 mió.kr. og meirinntøkan 1,1 mió.kr. Hóast ongan lönarkarm, eru 9 mió.kr. nýttar til lönir. Meirútreiðslurnar býta seg í hövuðsheitum sundur soleiðis:

- § 9 fyribils hjálp 1,1 mió.kr.
- § 17 brekað barn 7,4 mió.kr.
- § 18 endurbúgving 5,8 mió.kr.
- § 18 hjálparamboð 6,0 mió.kr.

Sambært landsstýrismanninum er torført at siga, hví útreiðslurnar alsamt vaksa, *”tí tey neyðugu data’ini eru ikki tilstaðar”*.

8.21.7.07 Tiltøk fyri ung

Á figgjarlógini vóru játtaðar 5 mió.kr. Minninýtslan er 852 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst minninýtslan av, at færri lúka treytirnar fyri at fáa henda stuðul.

8.21.8.01 Fólkapensjón (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 284,5 mió.kr., og inntökujáttanin 19,2 mió.kr. Inntøkurnar eru flytingar frá kommunum. Meirútreiðslan er 6,7 mió.kr. og meirinntøkan 453 t.kr. Hóast ongan lönarkarm, eru 242 t.kr. nýttar til lönir. Sambært landsstýrismanninum er torført at siga, hví útreiðslurnar alsamt vaksa, *”tí tey neyðugu data’ini eru ikki tilstaðar”*.

8.21.8.04 Avlamispensjón (lógarbundin játtan)

Á figgjarlógini var útreiðslujáttanin 143,7 mió.kr., og inntökujáttanin 9,7 mió.kr. Meirútreiðslan er 2,8 mió.kr. og meirinntøkan 187 t.kr. Hóast ongan lönarkarm, eru 5,1 mió.kr. nýttar til lönir. Sambært landsstýrismanninum er torført at siga, hví útreiðslurnar alsamt vaksa, *”tí tey neyðugu data’ini eru ikki tilstaðar”*.

8.21.9.01 Dagstovnar

Á figgjarlógini vóru játtaðar 57,8 mió.kr. Minninýtslan er 896 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst minninýtslan av, at játtanin á figgjarlógini er ásett sambært teimum normeringum, sum Almanna- og Heilsumálastýrið hevur játtað dagstovnunum, men ikki allar kommunur hava brúkt sína normering.

8.22.1.01 Rentustudningur til húsabygging

Á figgjarlógini vóru játtaðar 300 t.kr. Minninýtslan er 236 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst minninýtslan av, at Húsálansgrunnurin av tveimum ávum hevur havt inntøkur í skipanini. Komið varð eftir, at fleiri kontur høvdu fyri neyðini at verða gjørdar upp og rentustuðulin afturgoldin. Størsta atvoldin til frávikid er tó, at fleiri kontur eru sagdar upp í úrtíð, við tí grundgeving, at peningurin skuldi nýtast til annað endamál. Tað hevði við sær, at rentustudningurin og rentan av honum skuldi gjaldast aftur.

Lönarkarmur

Á hövuðskontum niðanfyrir vísir roknskapurin, at farið er uppum ásetta lönarkarmin.

Konta	Navn	Lönar- Karmur	Rokn- skapur	(t.kr) Munur
8.20.3.07.	Landssjúkrahúsið, umbygging (lögujáttan)	-	8	8
8.20.3.08.	Landssjúkrahúsið, útbygging (lögujáttan)	-	150	150
8.20.3.15.	Suðuroyar Sjúkrahús (rakstrarjáttan)	30.596	30.876	280
8.20.3.20.	Serviðgerð uttanlands (rakstrarjáttan)	-	2.583	2.583
8.21.1.25.	Studningur annars	-	30	30
8.21.3.01.	Barnaforsorg (lógarbundin játtan)	-	2.695	2.695 ²⁾
8.21.6.01.	Serforsorg (rakstrarjáttan)	43.673	45.420	1.747
8.21.6.04.	Eldrarøkt (rakstrarjáttan)	132.934	119.589	-13.345 ¹⁾
8.21.7.01.	Vanlig forsorg (lógarbundin játtan)	-	8.969	8.969 ²⁾
8.21.8.01.	Fólkapensjón (lógarbundin játtan)	-	242	242
8.21.8.04.	Avlamispensjón (lógarbundin játtan)	-	5.071	5.071 ²⁾

¹⁾ Stóra frávikíð kemur av, at mettar lønarútreiðslur uml. 8 mió.kr. viðvíkjandi Tórshavnar Ellisheimi eru við í lønarkarminum, og tí Heimarøktin hevði ein minninýtslu uml. 5 mió.kr.

²⁾ Vit hava fleiri ferðir áður víst á, at hóast ongin lønarkarmur er játtaður undir barnaforsorg, vanligari forsorg og avlamispensjón, verða lønarútreiðslur bókaðar á hesar játtanir. Samanlagt er talan um 16,7 mió.kr. í 1999. Talan er m.a. um lønarútreiðslur til stuðulsfólk, og í ávísuðum førum er talan um stovnslíknandi tiltøk. Vit halda tað vera misvísandi og skeivt framhaldandi at bóka tilíkar lønarútreiðslur soleiðis, tá Løgtingið í viðmerkingunum til fíggarlógina fær at vita, at talan er um “*tilskot til einstaklingar*”.

7.2 Edv-skipanin á Almennastovuni (GL 1996/2 07 1-1)

Í sambandi við grannskoðan av almennapensjónum hava vit gingið ígjøgnum nýggju edv-skipanina, sum er ein journal-, málsviðgerðar-, útrokningar- og útgjaldsskipan. Skipanin varð tikin í nýtslu 1. januar 2000. Vit hava lagt høvuðsdentin á at kanna generella tryggleikan í og kring skipanina.

Í frágreiðing til landsstýrismannin í juli 2000 vístu vit á, at eftirlitsumhvørvið kring edv-skipanina var ikki nóg trygt, og vit mæltu til ábøtur á fleiri økjum.

Mælt varð til:

- at orða ein edv-politik í samstarvi við Fíggiarmálastýrið/Gjaldstovuna og samskipta um framtíðar menning á edv-økinum fyri at loysa lýstu trupulleikarnar, og mælt varð til at bíða við menning av forsorgar-, dagpeninga- og alimentatiónsskipanini, til ein ítakilig kravfesting er viðgjörd millum partarnar,
- at halda ásetingarnar í § 4, stk. 5, í roknskaparkunngerðini um at menna egnar búskaparskipanir og fáa skráirnar formliga góðkendar sambært §§ 4-8 í Ll. nr. 62/1984 v.s.b. “um evnisskráir hjá almennum myndugleikum”,
- at gera greiðar reglur fyri ábyrgd og heimild hjá edv-starvsfólkunum, at bjóða starvsfólkunum hóskaði útbúgving, bøta um eftirlitið við feilum og misnýtslu, og at fáa sáttmálaviðurskiptini við veitaran í rættlag,

- at gera reglur fyri mannagongdum í sambandi við skipanarbroytingar og fyri dagføring av dokumentatión,
- at gera greiðar reglur fyri “kontrasignering”, tillutan og umsiting av brúkararættindum, at skifta atlátið regluliga, og at gjøgnumganga eksternar samskiftislinjur,
- at dokumentatiónin verður savnað og skipað á Almastovuni, og at gera greiðari reglur fyri varðveitslu og dagføring av dokumentatión,
- at gera neyðætlan, reglur fyri back-up og at avmarka atgongdina til edv- rúmið,

Landsstýrismaðurin hevur í september 2000 boðað frá, at tilmælini eru tikin til eftirtektar. Landsstýrismaðurin vísir til eina arbeiðs- og tíðarætlan, sum útgreinar, hvussu ætlanin er at fáa umrøddu viðurskifti í rættlag.

Trupulleikar tengdir at roknskaparhaldi, -eftirliti og -góðkenning

Vit hava í árávis gjørt vart við trupulleikar við vantandi avstemman og roknskapargóðkenning í sambandi við bóking av almannaveitingum. Hesin trupulleiki varð á fyrsta sinni umrøddur í grannskoðanarfrágreiðingini fyri 1990.

Í juli 2000 umrøddu vit aftur hesi viðurskifti og vístu á, at tørvandi eftirlit í sambandi við útgjald og bóking av almannaveitingum ber í sær vanda fyri rakstrarfeilum og misnýtslu. Hvønn mánað verða uml. 40 mió.kr. goldnar út, og tí er átroðkandi, at støða verður tikin til, hvørji eftirlit og hvørjar avstemmanir eru neyðugar.

Í frágreiðingini varð m.a. víst á, at

- verandi eftirlit í sambandi við at leysgeva og gjalda út almannaveitingar er ikki nóg gott,
- ongar rakstrarvegleiðingar eru til raksturin, og eingin lýsing av ábyrgdar-/arbeiðs-býtinum ímillum deildir/starvsfólk,
- mannagongdin viðvíkjandi roknskapargóðkenning av teim roknskaparpostum, har bókingar verða skaptar í edv-skipanini, er ikki trygg. Mælt varð til, at roknskapargóðkenningin mótvegis Almanna- og Heilsumálastýrinum verður formaliserað,
- trupulleikarnir við at stemma av, serliga millumrokningarkontur í sambandi við útgjald, inngjald og bóking av veitingum, sum m.a. stava frá edv-skipanini, eru ikki loystir,
- kravið í § 11 í roknskaparkunngerðini til transaktións- og eftirlitsspor frá edv-skipanini á Almastovuni til FSL-skipanina á Gjaldstoavuni og aftur, er ikki lokið til fulnar,
- tørvur er á at endurskoða innanhýsis kontuskipanina, gera eina konteringarleiðbeining og at ganga ígjøgnum og dagføra kontubrúnna millum edv-skipanina á Almastovuni og landsbókhaldið.

Í september 2000 boðaði landsstýrismaðurin frá, at ætlanin er at seta hesi tiltøk í verk:

Ein prosjektbólkur er settur at gera ætlanir fyri, hvørji eftirlit eiga at vera í sambandi við at leysgeva og gjalda út, og hvussu eitt hóskandi arbeiðsbýti kann verða skipað. Rakstrarleiðbeiningar verða síðani gjørdar út frá hesum arbeiði.

Roknskaparfunktióin á Almastovuni eigur at verða munandi styrkt, móguliga við at stovna eina roknskapareind á Almastovuni við uppgávum bæði viðvíkjandi almanna-veitingum og rakstrinum av Almastovuni. Í sambandi við trupulleikarnir við kontuskipan-

ini og við at stemma av o.a. fer almannastjórin at seta í verk eitt analysuarbeiði, so skjótt gjørt er av, hvussu roknskaparfunktióin eigur at verða skipað.

7.3 **Almannapensjónir** (GL 2000/2 07 2–3)

Við støði í lógargrundarlagi, kunngerðum, umsóknarbløðum o.ø. tilfari, umframt fundum og samrøðum við starvsfólk og leiðslu á Almanna- og Heilsumálastýrið, hava vit kunnað okkum um manna-gongdina, frá tí at umsókn kemur inn, til pensjónin verður goldin út. Vit hava eisini valt út og kannað útgjaldingar av pensjónum. Harafturat hava vit havt samskipti við Almanna- og Heilsumálastýrið um ávís mál.

7.3.1 **Lógargrundarlag**

Pensjónsútreiðslurnar í 2000 eru hildnar við heimild í Ll. nr. 48/1999 “um almannapensjónir o.a.” Ll. nr. 107/1999 “um áseting og javning av almannaveitingum”, broytt við Ll.nr. 57/2000 ásetir, hvussu stórar grundupphæddirnar og viðbøturnar skulu vera.

Vit hava samanborið satsirnar í Ll. 107/1999 við teir satsir, ið eru nýttir í edv-skipanini. Burtursæð frá viðbótum til miðal og hægsta fyrítíðarpensjónistar – sí niðanfyri undir “Pensjónsviðbót” – er samsvar ímillum satsirnar.

7.3.2 **Heimildar-/talkingarspurningar**

Sambært § 43, stk. 2, í stýrisskipanarlógini má eingin útreiðsla verða hildin, uttan at heimild er fyri henni í teirri figgjarlóg ella aðrari játtanarlóg, ið er í gildi, tá ið ávíst verður (figgjarheimild). Figgjarheimildin á pensjónsøkinum í figgjarárinum 2000 er ein lógarbundin játtan á figgjarlógini, sum vísir til pensjónslóggávuna. Av játtanini kunnu einans latast veitingar, ið eru ásettar í almannapensjónslógini, og bert við teimum upphæddum, ið eru ásettar í pensjóns-ásetingarlógini (materiell heimild).

Sum nærri greitt frá niðanfyri, hevur umsitingin lækkað eina lógarásetta veiting (pensjónsviðbót) og harafturat latið pensjónistum veitingar, ið – eftir okkara tykki – hvørki hava materiella heimild ella figgjarheimild (“sjúkrakassaviðbót”, “skiftisupphæddir” og “avlamisveiting”).

Pensjónsviðbót

Eitt av endamálunum við at broyta pensjónslóggávuna var eisini at hækka pensjónina. Av tí at ymsar viðbøtur, sum høvdu verið skattafríar, í nýggju lógini vórðu lagdar saman til eina samlaða skattskylduga viðbót, fingu nógvir pensjónistar ikki ætlaðu hækkingina í tøkum peningi. Serliga miðal og hægstu fyrítíðarpensjónistar vórðu skattaðir væl hægri enn ætlað. Pensjónslóggávan var sostatt ikki nóg væl samskipað við skattalóggávuna.

Tí varð skattalógin broytt í mars 2000, so frádrátturinn í útroknaða skattinum hjá øllum pensjónistum varð hækkaður. Harafturat varð skattalógin broytt, so ein eyka frádráttur í inntøkuni varð latin miðal og hægstu fyrítíðarpensjónistum. Fyrítíðarpensjónistar, sum ikki fingu fulla pensjón tí inntøkan var ov høg, skuldu tó ikki hava fullan frádrátt, og orðingin í skattalógini varð broytt til ein frádrátt “í mesta lagi”.

Av tí at umsitingarligir trupulleikar stóðust av, at inntøkufrádrátturinn skuldi hava “ymisk virði” hjá fyrítíðarpensjónistunum, gjørdi Almanna- og Heilsumálastýrið av at seta frádráttin í verk við - umsitingarliga - at lækka skattskyldugu, lógarásettu viðbótina til miðal og hægstu

fyrítíðarpensjónistar, og samsvarandi at hækka eina skattafría “serliga persónliga viðbót”, sum varð ásett við § 8 í kunngerð nr. 8/2000 (sí niðanfyri).

Almanna- og Heilsumálastýrið boðaði í skrivi 23. mars 2000 Almanna- og Heilsumálastýrið frá, at skattalógaruppskotið *“leggur upp til, at tað verður útgaldið ein ávís skattafrí veiting frá Almanna- og Heilsumálastýrið. Hetta merkir, at tað verður ein størri partur enn nú, sum skal rindast uttanum skattaskipanina.”* Almanna- og Heilsumálastýrið svaraði í skrivi 27. mars 2000 m.a., at Almanna- og Heilsumálastýrið ikki hevði fingið boð um broytingar í teimum lógarásettu pensjónsupphæddunum, og at almanna- og Heilsumálastýrið harafturat hevði fingið at vita, at Stýrið ætlaði at broyta upphæddir í dataskráum hjá Almanna- og Heilsumálastýrið, soleiðis at skattalógarbroytingarnar ikki fingu ótilætlaðar avleiðingar. Almanna- og Heilsumálastýrið vísti á, at dataskráirnar mugu fylgja lógum og kunngerðum.

Í skrivi 29. mars 2000 boðaði Stýrið m.a. frá, at almanna- og Heilsumálastýrið er undirlagdur politisku skipanini og teimum treytum, ið har ráða, og *“um almanna- og Heilsumálastýrið ikki kann liva við hesum, eigur almanna- og Heilsumálastýrið at taka avleiðingarnar”*.

Almanna og Heilsumálastýrið broytti síðani satsirnar í dataskráunum hjá Almanna- og Heilsumálastýrið.

Í skrivum til landsstýrismannin í juli og í november 2000 gjørdur vit vart við, at viðbótin samsvarar ikki við ásetingarlógina, og at skattalógarbroytingin heimilar ikki landsstýrismanninum at áseta aðrar upphæddir enn tær, sum eru nevndar í pensjónsásetingarlógini. Ongin materiel heimild var at lækka lógarásettu pensjóns viðbótina, og lógarbroytingin gav heldur ikki landsstýrismanninum heimild at rinda skattafríar veitingar.

Við Ll. nr. 3/2001 “um broyting í lógtingslóg um almannapensjónir” og við Ll. nr. 4/2001 “um broyting í lógtingslóg um áseting og javning av almannaveitingum” varð avlamisveitingin aftur lógarfest í pensjónslóggávuni við gildi frá 1. februar 2001, og við Ll. nr. 132/2000 “um broyting í skattalógini” vórðu ásetingarnar um frádrátt í inntøkuni til fyrítíðarpensjónistar strikaðar, og avlamisviðbótin varð aftur sett inn sum ein skattafrí veiting við gildi frá 1. januar 2001.

Serligar persónligar viðbøtur

Í kunngerð nr. 8/2000, í §§ 8-9 og §§ 11-12 um persónliga viðbót, ásetti landsstýrismaðurin “serligar persónligar viðbøtur” til pensjónistar, sum mistu/fingu lækkað ávísar veitingar tá almannapensjónslógin kom í gildi:

1. § 8 - viðbót sum endurgjald fyri sjúkrakassaviðbótina, sum varð tikin av
18. § 9 - viðbót til pensjónistar, sum mistu rættin til barnaviðbót
19. § 11 - viðbót til hægstu fyrítíðarpensjónistar, giftir við ikki pensjónisti
20. § 12 - viðbót til miðal fyrítíðarpensjónistar, giftir við ikki pensjónisti

Sum heimild fyri kunngerð nr. 8/2000 varð víst til § 12, stk. 6, í almannapensjónslógini, sum heimilar landsstýrismanninum at áseta neyvari reglur fyri persónligari viðbót til pensjónistar, sum hava serliga trupul kor.

Veitingarnar í kunngerð nr. 8/2000 fóru við sær meirútreiðslur fyri landskassan, og í skrivum til landsstýrismannin í juli og í november 2000 vístu vit á, at talan var um “nýggjar” veitingar, og at § 12, stk. 6, í lógini ikki heimilar landsstýrismanninum at áseta veitingarnar. Eingin játtan er heldur í 2000 til serligu veitingarnar, hvørki á figgjarlógini ella aðrari játtanarlóg.

Sambært § 13 í kunngerð nr. 8/2000 verða veitingarnar í §§ 8, 9, 11 og 12 í kunngerðini harafturat latnar uttan tørvsmeiting, men sambært § 12, stk. 6, í lógini kann persónlig viðbót bert verða latin pensjónistum, sum hava “*serliga trupul kor*”. Tað merkir, at ein ítøkilig tørvsmeiting skal verða gjørd í hvørjum einstøkum føri, og landsstýrismaðurin kann eftir okkara tykki ikki í einari kunngerð víkja frá lógini.

Landsstýrismaðurin svaraði í februar 2001, at hann heldur ikki veitingarnar smb. §§ 8-9 og §§ 11-12 eru “nýggjar” veitingar, sum heimild ikki er fyri, men skiftisveitingar, sum verða latnar teimum pensjónistum, sum verða harðast raktir av broytingunum í almannapensjónslógini.

Viðvíkjandi vantandi tørvsmeiting ger landsstýrismaðurin galdandi, at hóast eingin ítøkilig tørvsmeiting er gjørd, eru veitingarnar inntøkureguleraðar, tí tey, sum hava fingið galdið út hesar veitingar, luku vanligu inntøktureytirnar í kunngerðini - tey, sum ikki luku treytirnar, hava ikki fingið veitingarnar.

Vit halda ikki nakað samband vera ímillum lógarásetta inntøkujavning og kravið um ítøkiliga tørvsmeiting, og sum víst á, halda vit onga heimild vera at rinda “serligu” persónligu viðbøturnar.

Við kunngerð nr. 2/2001 vórðu §§ 8-13 í kunngerð 8/2000 strikaðar.

Stuðul til hjálparráð

Við kunngerð nr. 101/1999 “um stuðul til hjálparráð” ásetti landsstýrismaðurin, vísandi til § 18, stk. 6, í forsorgarlógini, at “*Stuðul til hjálparráð upp til kr. 1.870,- um mánaðin kann tillutast persónum millum 18 og 67 ár, sum fáa avlamisveiting, men sum missa hesa, sum avleiðing av løgtingslóg um almannapensjónir o.a.*”.

Til 1. januar 2000 hevði avlamisveitingin materiella heimild í avlamispensjónslógini, men heimildin datt burtur, tá nýggja pensjónslógin kom í gildi.

Sum heimild fyri kunngerðini verður víst til § 18, stk. 6, í forsorgarlógini, sum heimilar landsstýrinum at áseta nærri reglur fyri veitingum sambært stk. 1-5.

Almanna- og Heilsumálastýrið gav við skrivi 7. januar 2000 Almennastovuni boð um, at tey millum 18 og 67 ár, sum fyri 1. januar 2000 fingu avlamisveiting, skuldu varðveita hana sambært § 18, stk. 5, í forsorgarlógini frá 1. januar 2000, “*íð hvussu so er til nýggj forsorgarlóg verður gjørd*”. Eingin umsókn skuldi verða latin inn, og neyðugt var ikki at skjalprógva útreiðslur.

§ 18, stk. 5, í forsorgarlógini er soleiðis orðað: “*Til personer med invaliditet eller varig sygdoms- eller aldersbetinget svagelighed kan der ydes støtte til heilivág, hjælpemidler, herunder merudgifter til særlige beklædningsgenstande...*”

Orðingin “*kan der ydes støtte...*” merkir, at ein ítøkilig tørvsmeiting skal fara fram í hvørjum einstøkum føri, og kann ikki verða vikið frá hesum kravi við einari kunngerð. Í skrivi til landsstýrismannin 4. juli 2000 vísu vit á, at rættast hevði verið at fingið materiella heimild í Løgtinginum - og hartil fíggarheimild, vísandi til § 43, stk. 2, í stýrisskipanarlógini.

Í svari sínum í september 2000 helt landsstýrismaðurin m.a., at: *“Rættast hevði tó verið, at ein konkret meting varð gjord fyri hvønn einstakan, men av tí at tað vóru kr. 1.870,00, sum var tann konkreti missurin av lógarbroytingini hjá hvørjum einkultum, og orka var ikki til at tørvsmeta hvønn einkultan persón, var mett rættast, í fyrstu umfari, at geva øllum ta fullu upphæddina, og hareftir heita á Almanastovuna um at tørvsmeta hvønn einkultan persón”*.

Okkum kunnugt, fekk Almanastovan onga áheitan um at meta tørvin.

Í skrivi til landsstýrismannin 30. november 2000 vísu vit á, at Landsgrannskoðanin má tulka svarið soleiðis, at landsstýrismaðurin heldur tað ikki vera rætt at lata veitingina uttan tørvs-meting.

Landsstýrismaðurin hevur í februar 2001 boðað frá, at hann framvegis heldur, at materiel heimild er fyri at lata avlamisveitingina samb. forsorgarlógini. Viðv. spurninginum um figgj-arliga heimild, so vísir landsstýrismaðurin á, at peningurin er játtaður á figgjarlógini fyri 2000.

Vit halda framvegis, at § 18, stk. 6, í forsorgarlógini ikki gevur landsstýrismanninum heimild til at áseta veitingina, og eingin serstøk játtan er á figgjarlógini ella aðrari játtanarlóg í 2000, ið heimilar at rinda hesa serligu veiting.

- - - - -

Við Ll. nr. 3/2001 “um broyting í lógtingslóg um almannapensjónir” og Ll. nr. 4/2001 “um broyting í lógtingslóg um áseting og javning av almannaveitingum” varð avlamisveitingin aftur lógarfest í pensjónslóggávuni við gildi frá 1. februar 2001.

7.3.3 Áður umrødd ivamál um inntøkugrundarlag o.a.

Í flestu førum gera inntøkuviðurskiftini hjá pensjónistunum av, hvussu stór pensjónsveitingin verður. Í árávis vísu vit í grannskoðarafrágreiðingum á, at:

- í flestu málum vóru upplýsingarnar um rentu- og ognarinntøku skeivar, tí tær ikki systematisk vórðu dagfórdar
- í nógvum málum vóru rentu- og ognarinntøkuupplýsingarnar “roknaðar” í staðin fyri faktiskar, og brutto í staðin fyri netto, og at fleiri útrokningar tiskil vóru skeivar
- trupulleikarnir við at definera inntøkuna vóru óloystir, herímillum frádráttir í inntøku, serliga viðvíkjandi vinnurekandi
- samskiðið við Toll- og Skattstovu Føroya ikki var nøktandi, tí T&S hevði ikki tær upplýsingar, sum Almanastovuni tørvaði sambært tá galdandi almannalóggávu, og at árligu umrokningarnar av pensjónum kravdu sera stórt manúelt arbeiði

Í frágreiðing til landsstýrismannin í februar 1999, varð víst á, at umrøddu trupulleikar viðvíkj-andi skráseting og nýtslu av ognar- og inntøkuupplýsingum ikki vóru loystir, og at kærunevndin hevði tikið “prinsippiellar” avgerðir, sum greitt settu til viks lógartulkingar hjá Almanastovuni, uttan at Almanastovan hevði broytt praksis í øðrum líknandi málum.

Síðani er pensjónslóggávan munandi broytt við nýggju pensjónslógin (APL), ið kom í gildi 1. januar 2000. Trupulleikarnir við at definera inntøkugrundarlagið eru loystir. Í pensjónslógini verður nú víst til skattskyldugu inntøkuna, og rentuinntøkurnar eru tengdar at rentuskattalógin.

7.3.4 *Nýggjar lógarásetingar um inntøkugrundarlag og inntøkujavning*

Sambært § 20 í APL er inntøkugrundarlagið skattskylduga inntøkan sambært skattalógini, undantiknar eru sosialar pensjónir og arbeiðsmarknaðareftirløn. Afturat inntøkuni skal verða lögð renta av peningi, ið verður skattaður eftir reglunum í rentuskattalógini, og í serligum fornum skal upphaldshjálpi eftir forsorgarlógini verða lögð aftrat inntøkuni.

Sambært APL, § 18, verða grundupphædd og viðbøtur til fyrítíðarpensjónistar, umframt viðbótin til fólkapensjónistar, roknaðar út eftir inntøku. Sambært § 20, stk. 3, er tíðarskeiðið seinast álíknaða inntøkuárið.

Sambært § 20, stk. 4, verður fyrsta pensjónsútrokningin grundað á væntaða inntøku frameftir, um inntøkan broytist varandi aftaná pensjónstillutan.

Ein fíggarliga týðandi spurningur er, hvussu ásetanin og eftirrokningin av pensjón sambært APL, § 21, skal verða tulkað.

Sambært stk. 1 er meginreglan, at pensjónin verður ásett eina ferð um árið (fyri komandi ár) út frá skattskyldugu inntøkuni sambært skattalógini seinast álíknaða inntøkuár. Sambært stk. 2 verður pensjónin tó umroknað í árinum,

1. um inntøkan verður broytt varandi, og ein útrokning av pensjónini, grundað á væntaða inntøku frameftir, hevur við sær, at pensjónsupphæddin verður broytt, ella
21. um broytingar henda í teimum persónligu viðurskiftunum, herímillum hjúnabandsstøðu ella upphaldarastøðu, ella øðrum viðurskiftum, ið hava týðning fyri støddina av pensjónini.

Harafturat kann pensjónin sambært stk. 3 verða ásett við styttri millumbilum enn eina ferð um árið við grundarlagi í fyribilsskattarásetingini í verandi ári, um ein broytt væntað inntøka er óviss at ætla um.

Verður pensjónin roknað út frá væntaðari framtíðarinntøku, skal hon sambært stk. 5, verða eftirroknað, tá ið inntøkan verður álíknað. Svarar álíknaða inntøkan ikki til mettu inntøkuna, skal munurin verða aftur-/eftirgoldin sambært stk. 6.

7.3.5 *Ivamál um inntøkujavning av almannapensjónum*

At nú er lógarfest, at inntøkugrundarlagið er skattskylduga inntøkan, er umsitingarliga eitt stórt framstig, sum hevur loyst nógva ivamál. Eftir okkara tykki eru tó framvegis nøkur ivamál viðvíkjandi inntøkujavning og umrokning av almannapensjón. Niðanfyri hava vit roynt at lýsa summi.

Almannastovan fær inntøkuupplýsingar frá Toll- og Skattstovu Føroya, so hvørt álíkningin er liðug, og kannar, um inntøkan seinast álíknaða inntøkuár samsvarar við inntøkugrundarlagið, ið pensjónin er goldin eftir.

Inntøkan hægri. afturgjaldskrav

Er inntøkan hægri enn verandi inntøkugrundarlag, verður afturgjaldskrav sent pensjónistinum. Í § 22 í almannapensjónslógini stendur, at pensjónistar skulu boða Almannastovuni frá hvørjari broyting, sum kann hava við sær, at veitingar lækka ella falla burtur.

Inntøkan lægri, ikki eftirgjald

Er inntøkan seinast álíknaða inntøkuár lægri enn verandi inntøkugrundarlag, verður pensjónin hækkað frá næsta mánaði. Hevur pensjónistur fingið ov lítið galdið út, tí inntøkan seinast álíknaða inntøkuár er lægri enn nýtt inntøkugrundarlagið, roknar Almannastovan ikki eftirgjald fyri farna árið. Almannastovan vísir á, at sambært § 20, stk. 3, er inntøkugrundarlagið seinast álíknaða inntøkuár.

Fyribils inntøka

Er inntøkan fyribils, verður onki afturgjaldskrav. Sambært avgerðum hjá Kærunevndini fyri almannamálum er fyribils inntøka, inntøka styttri enn 3 mánaðir. Ein fyribils inntøka ávirkar ikki pensjónina tað árið, inntøkan er vunnin, men sambært siðvenju á Almannastovuni, ávirkar fyribilsinntøkan pensjónina komandi ár. Ávirkar ein inntøka ikki eitt ár, tí hon er at meta sum fyribils, halda vit tað vera ivasamt, at sama inntøka ger, at ein veiting minkar ella fellur burtur árið eftir. Almannastovan vísir á, at sambært § 20, stk. 3, er inntøkugrundarlagið seinast álíknaða inntøkuár.

Nær verður veitingin broytt

Tað kann vera tilvildarligt, nær Almannastovan fær upplýsingarnar frá T&S. Við at rokna frá “næsta mánaði” verða ikki allir pensjónistar viðfarnir eins, og spurningurin er, um tað er rætt.

Umrokning í árinum

Sambært § 21, stk. 2, **verður** pensjónin umroknað í árinum, um inntøkan varandi broytist, ella um broytingar henda í persónligu viðurskiftunum. Orðingin tykist benda á, at pensjónin **skal** verða roknað um, “*verður inntøkan varandi broytt*”. Almannastovan umsitur lógina, og tí er tað Almannastovan, sum skal rokna pensjónina umaftur.

Í flestu førum boðar pensjónistur frá, er inntøkan lækkað ella dottin burtur. Men tað kann koma fyri, at pensjónistur ikki boðar frá, at inntøkan t.d. er varandi lækkað, og tí verður pensjónin ikki straks hækkað. Spurningurin er so, um pensjónisturin kann koma afturumaftur og krevja eina hækking við afturvirkandi gildi.

Spurdur, hvussu § 21, stk. 2, skal verða tulkað, svaraði landsstýrismaðurin í september 2000, “*at ein og hvør inntøka skal ávirka pensjónina, og pensjónisturin hevur skyldu til at kunna Almannastovuna um inntøkubroytingar. Slagið av inntøku ger av, um hædd skal verða tikið fyri hesi inntøku frammyvir, ella um hon bert skal ávirka inntøkuna tað árið, sum hon verður útgoldin*”.

Ásetingina í § 21, stk. 2, “*Pensjónin verður umroknað í árinum*” tulkar Almannastovan, sum at pensjónisturin hevur skyldu til at kunna Almannastovuna um inntøkubroytingar.

Her kann verða viðmerkt, at fráboðanarskyldan í § 22 einans fevnir um broytingar, sum hava við sær, at veitingar lækka ella fella burtur.

Varnast Almannastovan, at inntøkan varandi er hækkað, verður pensjónin roknað um, og møguligt afturgjald verður kravt. Lækkar inntøkan ella fellur burtur, roknar Almannastovan ikki av sínum eitingum umaftur í árinum.

Tað kemur eisini fyrri, at T&S broytir skattskyldugu inntøkuna við afturvirkandi gildi. Í hesum sambandi tók Kærunevndin, í 1997, prinsippavgerð um at fylgja punkt 162 í donsku vegleiðandi reglunum “*om social pension*”: *Hvis det nye indtægtsgrundlag som følge af en ændret skatteansættelse hos skattemyndighederne udgør et lavere beløb, skal pensionisten have efterbetalt den for lidt udbetalte pension*”.

Almannastovan førði fram, “*at tað ikki ber til at rokna aftureftir, men bert frá tí degi, Almannastovan fær góðkendan roknskap*”. Visandi til skriv 16. september 1997 tók Kærunevndin eina líknandi avgerð og vísti aftur tað, sum Almannastovan førði fram. Almannastovan kunnaði í januar 1999 um, at kærunevndaravgerðirnar frá 1997 ikki høvdu ført við sær, at praksis hjá Almannastovuni varð broytt.

- - - - -

Vit hava umrøtt summi ivamál við Almanna- og Heilsumálastýrið, sum í september 2000 boðaði frá, “*at ein leiðbeining er á veg frá Stýrinum til Almannastovuna um hesi viðurskipti, so vónandi verður greið praksis frammyvir*”. Sambært Almannastovuni er eingin leiðbeining komin. Almannastjórin hevur boðað frá, at hon fer at taka spurningin upp við Almanna- og Heilsumálastýrið, um tørvur er á eini lógarbroying at greiða reglurnar.

Almannastovan hevur framvegis ongar reglur, sum lýsa, hvussu og nær inntøkukanningar skulu verða gjørdar. Almannastjórin hevur í februar 2001 boðað frá, at arbeiðt verður við málinum, og at dokumentatióin, sum skjalprógvar, hvat farið er fram undir árligu umrokningini, í framtíðini verður meira fullfíggjað.

7.3.6 Málgrannskoðan

Fólkapensjónistar

Vit hava við stakroyndum valt út og kannað 39 nýggj fólkapensjónsmál við støði í útgjaldingum í januar – mai 2000. Av teimum eru 18 nýstovnað mál og 21 fyrítíðarpensjónsmál, sum sjálvvirkandi eru broytt til fólkapensjón. Fylla fyrítíðarpensjónistar 67 ár, verða teir í VFS-skipanini sjálvvirkandi broyttir til fólkapensjónistar.

Fullfíggjað undirskrivað umsóknarbløð vóru í øllum 18 nýstovnaðu málunum. Annars hava vit hesar viðmerkingar:

- Í 15 málum vóru ongi avrit av játtanarskrivi
- 4 mál vóru ikki váttað av fulltrúa
- 17 mál høvdu einki upprit um inntøkugrundarlag fyri 1. pensjónsútrokning
- 3 mál høvdu ikki nøktandi útskriftir úr T&S
- Í 6 málum var ongin dokumentatióin fyri inntøkugrundarlagnum

Í teimum 21 fyrítíðarpensjónsmálunum, broytt til fólkapensjón, hava vit hesar viðmerkingar:

- Í 12 førum eru skriv ikki send pensjónistinum um skiftið til fólkapensjón
- Í 7 málum var onki avrit av játtanarskrivi um skiftið til fólkapensjón

Fyrítíðarpensjónistar

Við stakroyndum hava vit valt út og kannað 34 nýggj fyrítíðarpensjónsmál við støði í útgjaldingum í januar – mai 2000. Vit hava hesar viðmerkingar:

- Í 21 málum vóru ongi avrit av játtanarskrivi

- 7 mál voru ekki váttað av fulltrúa
- Í 4 málum hevði pensjónisturin fingið hægru grundupphæddina til stök, hóast hann var giftur
- Í 1 máli hevði pensjónisturin síðani apríl ikki fingið lógarásettu pensjónsviðbótina

At pensjónistur hevur fingið hægru grundupphæddina, kemst av, at málsviðgerin, tá ið málið verður stovnað í VFS-skipanini, ikki “váttað”, at hann hevur hjúnafelaga. Málsviðgerin hevur helst ikki verið varugur við skipanarávaringina, tí hevur skipanin roknað/goldið út hægru grundupphæddina fyri stök. Hesin feilur er komin fyri í 8 málum, og er síðani rættaður. Skipanin er broytt ultimo august 2000, soleiðis at slík mál koma á feillista, og pensjónin verður ikki goldin út, fyrr enn málsviðgerin hevur “váttað”, um pensjónisturin hevur hjúnafelaga.

At pensjónistur ikki fekk lógarásettu pensjónsviðbótina kemst av, at Almanna- og Heilsumálastýrið í mars 2000 umsitingarliga lækkaði lógarásettu viðbótina, ásett í § 3 í Ll. 107/1999, til miðal og hægstu fyrítíðarpensjónistar við ávikavist kr. 1.350 og kr. 1.492, og hækkaði serligu persónligu viðbótina – samb. kunngerð nr. 8/2000 kr. 160 – samsvarandi.

Er fyrítíðarpensjónistur 16-17 ár, hevur hann ikki rætt til serligu persónligu viðbótina, sum er endurgjald fyri sjúkrakassagjaldið. Samanlagt er talan um 8 miðal ella hægstu fyrítíðarpensjónistar 16-17 ár, sum ikki fáa lógarásettu viðbótina ávikavist kr. 3.003 og kr. 4.430 men bert lækkaðu viðbótina ávikavist kr. 1.653 og kr. 2.938.

Vit hava spurt Almanna- og Heilsumálastýrinum munnliga um hesi viðurskifti, eftir at týrið lækkaði lógarásettu viðbótina. Í november 2000 var feilurin ikki rættaður. Pensjónsdeildin vísti á, at tá ið Almanna- og Heilsumálastýrið hevði gjørt broytingina í VFS-skipanini, átti Stýrið at havt rætta skeivleikan. Satsirnar eru rættaðir í 2001 í sambandi við lógarbroytingina, og almannastjórin hevur boðað frá, at pensjónistarnir nú fáa eftirgjald fyri 2000.

Á Almanna- og Heilsumálastýrinum eru ávísir karmar fyri málsviðgerð, t.d. umsóknarbløð, útrokningarørk, oyðubløð, fastar skermmyndir, áminningarkotur o.l., umframt innanhýsis leiðbeiningar um edv-viðgerð, málsviðgerð, skjalprógv, lógartulkingar o.a.

Ongar samanskriðar reglur ella starvslýsingar eru, sum nágreiniliga og á ein skipaðan hátt lýsa málsviðgerðina og áseta, hvørji innanhýsis eftirlit og hvørjar avstemmanir skulu verða gjørdar, frá tí ein umsókn kemur inn, til veitingin verður goldin út og bókað, hvussu skal verða skjalprógv, og hvørja ábyrgd og heimild hvør einstakur hevur.

Ongar føroyskar serreglur eru ásettar í lóg ella kunngerð um, hvørji umsitingarlig krøv skulu verða sett til málsviðgerð, eftirlit og roknskaparhald, tá ræður um almannaveitingar til einstaklingar. Vit hava áður í grannskoðanini tikið støði í teimum krøvum, sum “Socialministeriet” hevur ásett í kunngerðum *“om kommunernes regnskabsaflæggelse og statsrefusion m.v. på visse dele af det sociale område.”*

Eftir okkara tykki er støðan ikki nøktandi, allarminst fyri starvsfólkið, tí talan er um umsiting av størstu játtanunum á figgjárlógini. Vit hava tí mælt leiðsluni á Almanna- og Heilsumálastýrinum til at áseta nøkur minstukrøv til málsviðgerð, herímillum eisini, hvørji skjøl, upprit o.a. skulu verða til

skjals í einum máli, eisini fyrri at tryggja, at málsviðgerðin lýkur krøvini um vegleiðing, parts-hoyring, skyldu at skriva upp o.a. í ávíkavist Ll. nr. 132/1993 “um fyrisitingarlóg” og Ll. nr. 133/1993 “um innlit í fyrisitingina”.

Almannastjórin hevur í februar 2001 boðað frá, at ætlanin at er seta ein prosjektbólki at loysa trupulleikarnar.

Allur innkomin og útfarin postur verður journaliseraður elektroniskt. Møgulig uppritarbløð verða eisini skrivað og journaliserað í journalskipanini. Men fyrri at fáa yvirlit yvir gongdina í málum, har upprit eru gjørd, er neyðugt at finna og skriva út fleiri einkultskjøl úr journalskipanini. Eftir okkara tykki er tað ikki nøktandi. Sambært Almannastovuni er ein nýggj útgáva av skipanini á veg, ið kann loysa trupulleikan við at fáa yvirlit yvir gongdina í málum.

Sambært § 2 í kunngerð nr. 1/1995 frá Føroya Landsskjalasavni “um umsiting av almennum savnindum” skulu journalskipanir verða góðkendar av Landsskjalasavninum, áðrenn tær verða tiknar í nýtslu. Journalskipanin er ikki góðkend av Føroya Landsskjalasavni.

7.4 Forsorgarútreiðslur (GL 1998/2 07 3-2)

Vantandi reglur fyrri endurbúgving sambært § 18

Vit hava seinastu mongu árin vist á, at sambært § 18, stk. 6, í forsorgarlógini kann landsstýrið áseta neyvari reglur fyrri veitingum eftir § 18, og at hetta arbeiði átti at verið raðfest frammarlaga. Stórir tørvur er á neyvari reglum m.a. viðvíkjandi endurbúgving, serliga fyrri teir málbólkar, sum liggja á markinum. Eisini hevur Almannastovan javnan biðið landsstýrið um at koma við slíkum reglum. Í seinastu frágreiðing spurdu vit, hvørji stig landsstýrismaðurin ætlaði at taka á hesum øki.

Landsstýrismaðurin kunnaði í desember 1999 um, at ætlanin var at seta alt árið 2000 av, at gera nýggja forsorgarlóg og barnaforsorgarlóg. Í hesum sambandi vóru eisini ætlanir um at gera greiðari reglur og neyðugar kunngerðir, sum mangla á næstan øllum forsorgarøkinum, eisini viðvíkjandi endurbúgving. Vit hava í januar 2001 spurt landsstýrismannin, hvat síðani er hent í málinum, men hava einki svar fingið enn.

ALV-skúlin

Næmingar, sum fáa játtað endurbúgving á ALV, rinda eitt ávíst gjald um mánaðin fyrri at ganga á skúlanum. Almannastovan rindar skúlanum peningin, og hesar útreiðslur verða konteraðar undir § 18. Talan er um eitt aconto gjald, og tá ið árið er liðugt, ger skúlin samlaða kostnaðin upp. “Undirskotið” verður lutað sundur á teir næmingar, sum hava gingið á skúlanum. Fyrri 1998/99 rindaði Almannastovan kr. 15.500 fyrri hvønn næming um mánaðin.

Fyrri nógvum árum síðani er staðfest, at ongin lógarheimild er í almannalóggávuni at rinda fyrri undirvísing á ALV-skúlanum, tí skúlin má haldast at hoyra undir undirvísingarverkið. Skúlin bjóðar út fólkkaskúlafrálæru upp til fráfaringarroynd fólkkaskúlans umframt handilsskúlafrálæru á FHS-stigi. Tá varð m.a. vist á, at sambært § 4, stk. 1, í “lov nr. 51/1979 for Færøerne om folkeskolen” er frálæran í fólkkaskúlanum ókeypis, og sambært § 3, stk. 4, í Ll. nr. 21/1979 “um fólkkaskúlan” og § 2, stk. 5, í Ll. nr. 49/1987 “um grundútbúgving innan FHS” skal serundirvísing ella annar sernámsfrøðiligur stuðul veitast, tá “tørvur er á tí”.

Víst er eisini á, at skúlaverkið bjóðar ikki hesa tænastu út, hóast ALV, Almanastovan og skiftandi landsstýrismenn við almannamálum hava virkað fyri hesum, og hóast álit varð skrivað millum allar triggjar partar í 1996. Vísandi til, at umsitingin á hesum øki framhaldandi var ólóglig, spurdu vit í seinasta frágreiðing, hvørjar ætlanir landsstýrismaðurin hevði um at fáa viðurskiptini í rættlag.

Landsstýrismaðurin kunnaði í desember 1999 um, at hann ætlaði at taka málið um ALV-skúlan sum heild upp við landsstýrismannin við undirvísingarmálum einaferð fyrst í komandi ári. Vit hava í januar 2001 spurt landsstýrismannin, hvat síðani er hent í málinum, men hava einki svar fingið enn.

7.5 Dagpeningaútreiðslur (GL 2008/2 07 3-6)

Í frágreiðing frá mars 2000 vístu vit á ymsar veikleikar/trupulleikar í dagpeningaskipanini. Landsstýrismaðurin kunnaði í september 1999 um, at ein arbejðsbólkur, ið settur var at endurskoða dagpeningaskipanina, fór at gera tilmæli um eina loysn á ávísam økjum. Í mai 2000 heittu vit á landsstýrismannin um at boða frá, hvussu trupulleikarnir vórðu loystir.

Í januar 2001 svaraði landsstýrismaðurin, at uppskot um nýggja dagpeningalóg er lagt fyri Løgtingið. Lógin skal ætlandi koma í gildi 1. apríl 2001. Uppskotið tekur støði í einum álit, sum landsstýrismaðurin fekk handað frá einum arbejðsbólki 16. februar 2000.

Niðanfyrri hava vit tikið saman um og víst á, hvørji tiltøk landsstýrismaðurin hevur sett í verk.

Málsviðgerð í sambandi við sjálvboðin tryggjað

Sambært § 22 í dagpeningalógini er freistin at søkja dagpening vegna barnsburð 6 mánaðir. Í umsóknarblaðnum fyri sjálvboðin tryggjað stendur, at umsóknarfreistin er 3 mánaðir frá barnsburðardegi. Henda orðing átti at verið broytt, so hon samsvarar við orðingina í lógini.

Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 greitt frá, at politisk avgerð er tikin um, at barnsburðardagpeningur er eitt arbejðsmarknaðarmál, og tí verður hesin partur tikin úr nýggju dagpeningalógini, og settur í eina nýggja lóg undir Vinnumálastýrinum um barnsburðarskipan. Arbejðsloysissskipanin skal umsita hesa lóg í framtíðini. Tá dagpeningur vegna barnsburð sostatt bert verður ein partur av dagpeningaskipanini til 1. apríl 2001, verður einki meira gjørt við umsóknarbløðini.

Innanhýsis eftirlit

Vit hava fleiri ferðir mælt til at bøta um innanhýsis eftirlitið og gera innanhýsisreglur fyri málsviðgerð, herimillum hvat skal skrivast í uppritarblaðið. Í januar 2001 hevur landsstýrismaðurin kunnað um, at væntandi eru innanhýsisreglurnar lidnar, tá nýggja lógin kemur í gildi.

Umsókn vegna sjúku

Í flestu førum, har spurt verður um mynstring o.a, trygging ella um umsøkjarin fær pensjón, sosialar- ella aðrar veitingar, eru teigarnir í umsóknarblaðnum als ikki fylltir út. Talan er helst um gamlar orðingar, sum skulu verða dagfórdar. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 greitt frá, at væntandi verða arbejðið við at endurnýggja umsóknarblaðið liðugt, tá nýggja lógin kemur í gildi.

Umsókn vegna sjúku, sjálvboðin tryggjað

Hvørki tilmeldingarskjalið ella umsóknarblaðið, ið verður nýtt í sambandi við sjálvbodnu skipanina, er nøktandi. Vit hava fleiri ferðir víst á, at landsstýrið átti sum skjótast at ásett neyvri reglur fyri treytum/rættindum hjá hesum bólki, bæði í sambandi við tilmeldan og útgjaldi, men einki er hent.

Dagpeningadeildin hevur í málsviðgerðini roynt at seta somu krøv sum T&S til, nær talan kann vera um sjálvstøðug vinnurekandi, men Kærunevndin fyri almannamálum hevur í fleiri avgerðum gingið ímóti umsitingarpraksis á dagpeningadeildini vísandi til, at landsstýrið ikki, sambært § 15, stk. 2, hevur ásett nakrar reglur. Fleiri avgerðir benda á, at eru fólk fyrst komin í sjálvbodnu skipanina, er ógjørlegt at “koyra” tey úraftur, vísandi til, at heilsuligar treytir og krøv um inntøkur frá sjálvstøðugum vinnuvirksemi bert verða sett, tá ið fólk koma inn í skipanina. Í einum máli helt kærunevndin, at sjálvt um ein persónur fekk miðal avlamispensjón, kundi hann ikki strikast úr skipanini, tí landsstýrið hevur ikki sett reglur fyri upptøku og útmelding.

Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 kunnað um, at í ávísan mun verður hædd tikin fyri hesum spurningum í nýggju lógini. Umsóknarbløðini verða gjørd av nýggjum, so tey samsvara við nýggju lógina.

Í lógaruppskotinum eru gjørdar greiðari reglur fyri, nær talan kann vera um sjálvstøðug vinnurekandi. Fólk, sum burturav ella í mestan mun eru sjálvstøðug vinnurekandi, kunnu tekna trygging við fullari dagpeningaupphædd. Sambært viðmerkingunum skal lógin verða fatað soleiðis, at tey skulu virka sum sjálvstøðug í so stóran mun, at eitt løntakaraarbeiði við síðuna av bert er viðfáningur.

Eftir okkara tykki eru ivasurningarnir um at melda út ella strika úr skipanini framvegis ikki loystir, tí heilsuligar treytir og krøv um inntøku bert verða sett, tá fólk verða tikin upp í skipanina.

Aðrar inntøkur í dagpeningatíðarskeiðinum

Vanliga kannar dagpeningadeildin ikki, um fólk hava aðra inntøku, samstundis sum tey fáa dagpengar. Í seinastu frágreiðing mæltu vit til, at tað verður gjørt. Leiðslan kunnaði tá um, at orka var ikki at kanna hesi viðurskifti. Landsstýrismaðurin hevur í januar 2001 greitt frá, at við verandi umsiting er eitt umfatandi eftirlit ikki gjørlegt, men lógaruppskotið leggur upp til, at ov nógv útgoldin dagpeningur kann verða kravdur goldin aftur, um fólk hava tagt við ella latið skeivar upplýsingar um inntøkuviðurskifti síni.

Sjúkradagpeningur frá Almannastovuni og dagpeningur frá Føroya Vanlukkutrygging

Sambært § 20 í “Anordning nr. 389 frá 15.11 1966 om forsikring mod følger af ulykkestilfælde” við seinni broytingum (Lógskyldug vanlukkutrygging v.m.), kann dagpeningur verða veittur teimum, sum er vorðin sjúk í arbeiði, ella av arbeiði.

Í § 27 stendur “Der ydes ikke dagpenge efter denne anordning i en periode, hvor der ydes dagpenge efter den færøske dagpengelov. Almannastovan giver på begæring Føroya Vanlukkutrygging de fornødne oplysninger til afgørelse efter denne bestemmelse”.

Vit hava áður víst á, at Almannastovan hevur tulkað sjúkradagpening frá Vanlukkutryggingini sum “løbende kontantydelse”, og hann verður tí tikin við í útrokningina. Verður

dagpeningurinn frá Vanlukkutrygginginni og Almannastovuni hægri enn inntøkan seinastu 5 vikunnar, verður dagpeningurinn frá Almannastovuni minkaður lutfalsliga. Það átti als ekki at komið fyrri, at Almannastovan og Vanlukkutryggingin rinda sjúkradagpening samstundis, tí sambært § 27 í vanlukkutryggingarlóginni eigur Vanlukkutryggingin ekki at veita sjúkradagpening sama tíðarskeið, sum Almannastovan veitir sjúkradagpening. Landsstýrismaðurinn hefur í januar 2001 boðað frá, at hann er samdur.

Sjúkratrygd frá Lönjavningarstovuni og sjúkradagpeningur frá Almannastovuni

Tá ið søkt verður um sjúkradagpening frá Almannastovuni, verður m.a. spurt, um umsökjarinn er mynstraður. Er hann tað, setir Almannastovan seg í samband við Lönjavningarstovuna fyrri at fáa at vita, um hann fær sjúkratrygd.

Almannastovan tulkar sjúkratrygd frá Lönjavningarstovuni sum løn undir sjúku og ekki sum “løbende kontantydelse”. Sambært § 11, stk. 3, í dagpeningalóginni verður dagpeningur veittur í 20 vikur. Teir 2½ mánaðirnar, fiskimaðurinn fær sjúkratrygd frá Lönjavningarstovuni, fær hann ekki sjúkradagpening frá Almannastovuni. Er fiskimaður sjúkur longri enn 2½ mánað, og sækir um dagpening frá Almannastovuni, verða 2½ mánaðir drignir frá teimum 20 vikunum.

Í lóginni um sjúkratrygd er ongin freist at sækja um sjúkraviðbót. Tí kann fiskimaður sækja um sjúkratrygd fleiri mánaðir eftir, at hann er vorðin sjúkur, og í seinastu frágreiðing vístu vit á 1 dømi. Vit vístu eisini á 7 dømi um, at fiskimaður í sama tíðarskeiði bæði fekk sjúkraviðbót frá Lönjavningarstovuni og dagpening frá Vanlukkutrygginginni. Landsstýrismaðurinn hefur í januar 2001 boðað frá, at loysnin má vera, at avvarðandi stovnar samskipa útgjaldingarnar betur.

Samskipan av lóggávu og umsiting av sjúkradagpeningi

Ásetingar um sjúkradagpening eru í trimum lógum, sum hava hvør sína umsiting, Lönjavningarstovuna, Almannastovuna og Vanlukkutryggingina. Í seinastu frágreiðing vístu vit á, at stórir tørvur er á at broyta og samskipa lóggávu og umsiting.

Í september 1999 kunnaði landsstýrismaðurinn um, at ein arbeiðsbólkur varð settur at endurskoða dagpeningaskipanina, og at arbeiðsbólkurinn eisini hevði sett sær fyrri at viðgera samanspælið millum dagpeningaveitingarnar fyrri at kanna, um tær kunnu verða samskipaðar betur í framtíðini.

Í álitinum frá arbeiðsbólkinum, ið varð latið landsstýrismanninum 16. februar 2000, stendur einki um samanspælið millum dagpeningaveitingarnar eftir dagpeningalóginni, vanlukkutryggingarlóginni og lóginni um sjúkratrygd.

Spurdur, hefur landsstýrismaðurinn í februar 2001 boðað frá, at hann veit ekki, hví einki er at finna í álitinum um samanspælið millum dagpeningaveitingarnar. Landsstýrismaðurinn vísir á, at tá ið lógin um sjúkratrygd er frá 1997, gevur hetta eina ábending um, at lóggvandi valdið ekki hefur ætlað, at skipanirnar skuldu avmarkað hvørja aðra. Skulu viðurskiptini broytast, er tað ein spurningur, sum má takast upp til politiska viðgerð, men lóggávan er greið, sum er.

7.6 Heimarøktin (GL 1998/2 07 4 – 5)

Heimarøktin fevnir um:

- Heimahjálparskipanina og Heimasjúkrasystratænastuna
- Heilsusystratænastuna
- Eldrarøktina í Sandoyggi

Ein stjóri er fyri alla Heimarøktina, hann er samstundis stjóri á Serforsorgini. Fyri hvørt øki er settur ein økisleiðari, sum er leiðari hjá heimahjálparunum og heimasjúkrasystrunum. Ein fakligur leiðari er settur fyri Heilsusystrarnar, og ein leiðari er settur at samskipa Eldrarøktina í Sandoyggi. Hesir leiðarar hava fingið ávísingarheimild frá stjóranum.

Vit hava grannskoðað á meginskivstovuni, á økisskivstovunum í Tórshavn, Klaksvík, Runavík, Miðvági, Vági, á Heilsusystratænastuni í Tórshavn og á Eldrarøktini í Sandoyggi.

Roknskaparviðurskipti

Eingin reglugerð er fyri, hvussu roknskaparhaldini á meginskivstovuni, á økisskivstovunum, hjá Heilsusystratænastuni og hjá Eldrarøktini í Sandoyggi verða skipað. Sambært stjóranum er ætlanin, at ein reglugerð skal koma í gildi fyrst í 2001.

Stjórin váttaf rokningar viðvíkjandi útreiðslunum hjá meginskivstovuni. Fyrisitingarleiðarin tekur avrit av skjølum, og sendir rokningarnar til roknskapardeildina í Almanna- og Heilsu- málastýrinum at bóka.

Heimarøktirnar í økjunum eru skipaðar sum serskildar roknskapareindir, sum økisleiðararnir hava ábyrgdina av. Somuleiðis eru Heilsusystratænastan og Eldrarøktin í Sandoyggi skipaðar sum serskildar roknskapareindir. Leiðararnir váttaf rokningarnar, taka avrit av skjølunum, og senda rokningarnar til roknskapardeildina í Almanna- og Heilsu- málastýrinum at bóka.

Til 1. apríl 1999 varð alt bókað í ”landskassaroknskapardøminum”. Eftir 1. januar 2000 er bert bókað í AHS-roknskapardøminum. Fyrstu mánaðirnar vóru trupulleikar við útskriftum. Roknskapartilfarið var ófullfíggað, og tað var sera torført at kanna eftir, um bókingar samsvaraðu við undirliggjandi skjøl. Hesi viðurskipti eru komin í rættlag, men kannað verður ikki, um bókingingarnar samsvara við undirliggjandi skjøl. Fíggarstøðan verður ikki stemmað av, og mánaðarroknskapurin verður ikki váttaður mótvegis hægri myndugleika.

Sambært roknskaparkunngerðini skal stovnsleiðarin hvønn mánað stemma av og góðkenna roknskapin. Eftir okkara tykki kunnu økisleiðararnir, fakligi leiðarin fyri Heilsusystrarnar og leiðarin fyri Eldrarøktini í Sandoyggi í hesum høpi rokna sum ”stovnsleiðari”.

Almanna- og Heilsu- málastýrið hevur í skrivi 31. mai 1999 til Heimarøktina boðað frá, at stovnurin hvønn mánað skal góðkenna játtanarroknskapin og senda góðkenningina til Almanna- og Heilsu- málastýrið. Roknskapurin skal verða góðkendur av stovnsleiðaranum.

Vit hava spurt, hví góðkenning og eftirlit ikki er gjørt sambært omanfyrinevnda skriv. Stjórin á Heimarøktini vísir á, at tá skrivið varð sent Heimarøktini hevði Almanna- og Heilsu- málastýrið tikið yvir bókhaldið frá Gjaldstovuni. Tað varð ikki uttan trupulleikar, t.d. varð bókað í báðum roknskapardømunum. Tað gjørdi tað torført at gjøgnumskoða játtanarroknskapin, serliga at stemma av. Í sambandi við nýggja bygnaðin hevur Almanna- og Heilsu- málastýrið miðsavað roknskaparlíga virkseimið á fíggardeildini, sum síðani skal veita stovnunum tænastu. Sum liður í nýggja bygnaðinum fluttu 3 starvsfólk frá Heimarøktini til fíggardeildina í Almanna- og Heilsu- málastýrinum, men arbeiðsuppgávurnar fylgdu ikki við starvsfólkunum.

Sambært stjóranum vantar at fáa greiði á, hvørjar tænastrur figgjardeildin veitir, og hvørjar uppgávur stovnarnir sjálvir skulu klára.

Sambært stjóranum á Heimaróktini er ætlanin, at ein skipað eftirlits- og góðkenningar-mannagongd skal verða sett í verk fyrst í 2001. Henda ætlan er tengd at einum samstarvi við figgjardeildina í Almanna- og Heilsumálastýrinum.

Fíggjarstøða

Fíggjarstøðan verður ikki stemmað av, hvørki á meginskivstovuni, á økisskrivstovunum, hjá Heilsusustratænastuni ella hjá Eldraróktini í Sandoyinni. Tað kemur helst av, at tey fáa ikki kontuútskriftir viðvíkjandi figgjarstøðuni.

Í oktober 2000 kunnaði roknskaparleiðarin í Almanna- og Heilsumálastýrinum um, at roknskapardeildin var í ferð við at stemma av flestu kontur. Vit vístu á, at fleiri figgjarstøðukontur í AHS-roknskapardøminum ikki samsvara somu kontur í landskassaroknskapardøminum. Greitt varð frá, at viðurskiptini væntandi koma í rættlag við árslok 2000.

Niðurstøða

Vit halda ikki, at roknskaparviðurskiptini eru á nóg tryggum støði, og vit halda at heimildar- og ábyrgdarbýtið er ógreitt. Vit hava spurt landsstýrismannin, hvørji stig verða tikin at fáa viðurskiptini í rættlag, men vit hava ikki fingið svar.

Vørugoymsla

Einki yvirlit finst yvir vørugoymslur, sum ásett í § 19 í roknskaparkunngerðini. Sambært starvslýsingini skulu økisleiðararnir hava eftirlit við vørugoymslunum. Sambært stjóranum er ætlanin, við framtíðini í huga, at skipa goymsluviðurskiptini betur, serliga sjúkraróktartilfarið. Í lötuni ger Heimaróktin eina roynd í Eysturoynni og í Sandoyinni, har málið er, umframt at hava eftirlit við hvat kemur inn og hvat fer út av goymsluni, at fáa rætta tilfarið til rætta brúkaran. Tá skipanin er roynd, er ætlanin at seta hana í verk í hinum økjunum eisini.

7.6.1 Heimahjálparaskipanin og Heimasjúkrasustratænastan

Við støði í lønarútgjaldingum í desember 1998 vóru nøkur starvsfólkamál úr øllum økjum tilvildarlíga vald út. Kannað varð, um setanarskriv, avrit av prógvum o.o. skjøl vóru í málunum, og um goldna lønin var sambært galdandi lønartalvum.

Vit hava áður víst á, at mannagongdin í sambandi við brúkaraavgjöld er óneyðuga tung og arbeiðskrevjandi. Hon førir við sær dupult inntøppingar og nógvar vandar fyri feilum, tí samanteljningar, útrokningar, yvirføringar av tølum o.a. verða gjørdar manuelt. Almennastovan hevur fyrr boðað frá, at arbeiðið fór at verða edv-viðgjørt. Í sambandi við grannskoðanina er staðfest, at umsitingin er ikki batnað, og arbeiðið við brúkaravgjöldum verður ikki edv-viðgjørt.

Stjórin vísir á, at í sambandi við nýggju lønarverkætlanina, har økini skulu hava beinleiðis samband við eina sentrala lønarskipan, verður møguleiki at menna eina skipan, har økini kunnu gera tímarnir upp fyri hvønn brúkara. Leiðslan ætlar at bíða til verkætlanin kemur at virka. Síðan verður farið undir at skipa eina edv-viðgerð av gjaldinum fyri heimahjálp.

Sambært § 5 í rundskrivinum um Heimaróktina frá 1. september 1997 skal leiðarin skriva eina ársfrágreiðing. Okkum kunnugt er eingin ársfrágreiðing skrivað. Sambært stjóranum verður arbeiðt við einari ársfrágreiðing fyri figgjarárið 2000.

Sambært § 4 í sama rundskrivi verður álagt leiðaranum at skipa fyri arbeiðsreglugerðum, ið lýsa, hvussu dagliga arbeiðið í Heimarøktini verður lagt til rættis og útint. Okkum kunnugt er tað ikki gjørt enn. Sambært stjóranum er tað tengt at, nær ein fakligur leiðari verður settur.

Sambært § 1, stk. 2, í rundskrivinum ”ásetir landsstýrismaðurin stevnumiðini fyri Heimarøktina”. Okkum kunnugt eru eingi stevnumið ásett, og vit hava spurt landsstýrismanninum, hvørjar ætlanir landsstýrismaðurin hevur, men vit hava ikki fingið svar.

7.6.2 Heilsusystatænastan

Við støði í lønarútgjaldingum í desember 1998 vórðu nøkur lønarmál tilvildarliga vald út. Kannað varð, um setanarskriv, avrit av prógvum o.o. skjalprógv vóru í málunum, og um goldna lønin var sambært galdandi lønartalvum. Eingin tímaseðil var váttaður av fakliga leiðaranum. Leiðarin hevur síðani greitt frá, at allir tímaseðlar nú verða váttaðir.

Seinastu árin hevur ivi verið um, nær “uppkall” uttan fyri arbeiðstíð gevur rætt til løn ella tilsvarendi avspáking sambært § 7, stk. 14, 1. petti, í sáttmálanum. Samskifti hevur verið við Fíggjarmálastýrið/lónardeildina um málið, og sambært stjóranum er ætlanin at gera ásetingar, nær eitt uppkall er átrokandi og krevur viðgerð av heilsusystur.

7.6.3 Eldrarøktin í Sandoyggi

Tá goldið verður fyri heimahjálpi, verður tað inntøkuført á undirkontu 25 “Heimarøktin” og ikki 23 “Eldrarøktin í Sandoyggi”. Sambært § 5 í kunngerð nr. 167/1997 skulu kommunurnar í Sandoyggi rinda 10% og allar kommunur í landinum 6,75% av nettoraðstrarútreiðslunum hjá eldrarøktini í Sandoyggi; men tá inntøkurnar ikki verða drignar frá, rinda kommunurnar ov nógv. Sambært stjóranum verða inntøkurnar í verandi og í komandi fíggjarárum inntøkuførðar á røttum stað, soleiðis at parturin hjá kommununum verður rættur.

Hvussu nógv kommunurnar skulu rinda, stendur í § 5 í kunngerð nr. 167/1997. Kunngerðin hevur heimild í § 3 í Ll. nr. 63/1996 “um royndarskipan innan eldrarøkt í Sandoyggi”. Har stendur, at landsstýrinum verður heimilað at áseta reglur, sum kunnu víkja frá ásetingunum í Ll. nr. 125/1993 “um býtið av almannaútreiðslunum v.m.” Henda lóg fór úr gildi 1. juli 2000. Í viðmerkingunum til uppskotið um at taka av lógina, verður m.a. víst til eitt yvirlit yvir kommununnar part av almannaútreiðslunum í 2000, har Eldrarøktin í Sandoyggi er tikin við. Viðmerkingarnar benda á, at samstundis sum lögtingslógin varð tikin av, hevur ætlanin helst verið at strika § 5 í kunngerð nr. 167/1997. Tað er ikki gjørt, og vit hava spurt landsstýrismannin, um tað er tilætlað, at kommunurnar framhaldandi skulu rinda fyri ein part av Eldrarøktini í Sandoyggi, men vit hava ikki fingið svar.

Sambært § 3, stk. 1, í kunngerð nr. 167/1997 ger upptøknevndin av, hvør sleppur inn. Sambært § 3, stk. 2, verða 3 fólk vald í upptøknevndina, leiðarin fyri eldrarøktina í Sandoyggi, ein kommunulækni úr Sandoyggi og eitt umboð, útnevnt av heimarøktini. Almennastovan tilnevndi 5. februar 1998 táverandi kommunulæknan á Sandi, men hann er farin úr starvinum, og eingin kommunulækni er síðani tilnevndur. Sostatt virkar upptøknevndin nú uttan kommunulækna. Sambært stjóranum verður málið tikið upp við Almanna- og Heilsumálastýrið, ið hevur ábyrgd av tilnevningini.

7.7 Stovnar undir Serforsorgini (GL 1998/2 07 4 – 6)

Vit hava í 2000 vitjað verkstøð, bústovnar og sambýlir undir Serstovnadeildini. Serforsorgin er stovnur undir Almanna- og Heilsumálastýrinum og fevnir um bústovnar, sambýli, verkstøð, frítíðar-/umlættingarheim. Ein stjóri er settur á Serforsorgini, og er hann samstundis stjóri á Heimarøktini. Ein leiðari er settur fyri hvønn bústovn/sambýli/verkstað.

Við bygnaðarbroytingunum innan almannaverkið varð Serforsorgin 1. juli 1998 fýrisitingarlíga flutt frá Almanna- og Heilsumálastýrið, men í kunngerðum og rundskrivum verður víst til Almanna- og Heilsumálastýrinum sum eftirlitsmyndugleika.

Roknskapargóðkenning og onnur viðurskipti

Fýrisitingarlíga verður játtanin býtt millum verkstøðini, bústovnar og sambýlini, sum eru skipað sum serstakar roknskapareindir, sum stovnsleiðarin hevur ábyrgdina av.

Sambært roknskaparkunngerðini skal stovnsleiðarin hvønn mánað stemma av og góðkenna roknskapin. So at siga allir stovnar kanna, um bókingar, sum ávirka rakstur, samsvara við undirliggjandi skjøl, men figgjarstøðan verður ikki stemmað av. Mánaðarroknskapurin verður ikki váttaður mótvegis hægri myndugleika, sum ásett er í roknskaparkunngerðini.

Almanna- og Heilsumálastýrið hevur í skrivi 31. mai 1999 til Serforsorgina boðað frá, at stovnurin hvønn mánað skal góðkenna játtanarroknskapin og senda hann til Almanna- og Heilsumálastýrið. Tað verður ikki gjørt, sum er. Sambært stjóranum fyri Serforsorgini er ætlanin, at ein skipað eftirlits- og góðkenningarmannagongd skal setast í verk fyrst í 2001.

Vit halda, at roknskaparhaldið innan Serforsorgina er ikki á nóg tryggum støði. Heimildar- og ábyrgdarbýtið á roknskaparøkinum er ógreitt, og vit hava spurt landsstýrismannin, hvørji stig hann ætlar at taka fyri at fáa viðurskiptini í rættlag, men vit hava ikki fingið svar.

Vantandi reglur fyri mannagongdum á roknskaparøkinum

Ongin reglugerð er fyri roknskaparhaldinum á stovnunum. Stjórin hevur kunnað um, at arbeiði verður við at gera reglugerðina, sum eftir ætlan skal setast í verk fyrst í 2001.

Kassakontur

Bert á fáum stovnum verður kassakontan stemmað av mótvegis figgjarstøðuni í bókhaldinum. Vit hava mælt til at stemma konturnar av mánaðarlíga, og at greina og rætta munirnar.

Stovnsroknskapirnir eru í bókhaldinum skrásettir undir hvør sínum stað-nummari. Nógvar villur eru í skrásetingunum, og vit hava mælt Serforsorgini til, í samráð við figgjardeildina í Almanna- og Heilsumálastýrinum at fáa greiði á fløkjunum.

Eftir okkara tykki standast trupulleikarnir fyrst og fremst av, at stovnsleiðarar ikki fáa neyðuga kunning og vegleiðing um, hvørjar mannagongdirnar eru. Tað er serliga galdandi fyri nýggjar stovnsleiðarar.

Roknskapar- og grannskoðanarviðurskipti hjá húsfólklum í sambýlum

Sambært § 2, stk. 5, litra A og B, í umfarsskrivi 4. august 1997 frá Almanna- og Heilsumálastýrinum “Reglugerð fyri sambýli” hevur fyrstøðufólkið ábyrgdina av, at roknskapur verður førdur fyri privatu nýtsluna og felagskontuna hjá húsfólklum. Ásett er eisini, at Almanna- og Heilsumálastýrinum verður góðkennað við hóska-

andi millumbili skipar fyri at grannskoða privatu nýtsluna og felagskontuna. Fyrstøðufólkini hava greitt frá, at roknskapirnir eru hvørki settir upp ella grannskoðaðir í nøkur ár.

Stjórin vísir á, at í longri tíð hava fyrstøðufólkini gjørt vart við, at grannskoðarin hevur ikki røkt sínar skyldur. Avtala er tí gjørd við annan grannskoðara, og væntandi koma viðurskiftini í rættlag um stutta tíð.

Í skrivi frá Almanna- og Heilsumálastýrinum 25. mai 1998 til Almannastovuna heldur stýrið, at lógir, kunngerðir og reglugerðir á økinum eru ógreiðar, og ætlanin er at gera skipanina greiðari fyri allar partar, ikki minst fyri starvsfólkini, og at áseta neyvari reglur fyri, hvussu peningurin hjá búfólkunum skal verða umsitin. Vit hava spurt landsstýrismannin, hvat síðani er hent í málinum, men vit hava ikki fingið svar.

Stuðul frá Happadráttargrunninum

Eitt verkstað hevur í januar 2000 fingið kr. 25.000,- í stuðuli frá Happadráttargrunninum til at keypa eina maskinu. Vit halda tað ikki vera rætt, at Happadráttargrunnurin flytir studning inn á eina kontu, sum ikki er skrásett í landsroknskapinum. Í 1998 mæltu vit til at taka spurningin upp við Happadráttar- og Jólamerkjagrunnin og Føroya Gjaldstovu at fáa eina fasta útgjaldingar- og skrásetingarmannagongd fyri at tryggja greiðar og einsháttáðar reglur á økinum.

Aðrar viðmerkingar

Í seinastu frágreiðing varð víst á, at á serstovnaøkinum vóru ikki allar peningastovnskontur skrásettar í bókhaldinum, og tí vísu fleiri stovnsroknskapir ikki eina fullfíggaða mynd av virkseminum. Mælt varð til, at allar kontur verða skrásettar ella gjørdar upp.

Allar peningastovnskonturnar eru ikki enn skrásettar í bókhaldinum, og á summum verkstøðum eru hesar peningastovnskontur og kassapeningurin blandað saman.

Tryggingarfelagið Føroyar flutti í juni 1999 verkstaðnum Vón 300 t.kr. til nýggjar maskinur og onnur tól. Peningurin verður nýttur so hvørt tól verða keypt. Inn- og útgjöld verða ikki skrásett í kassafrágreiðing ella í bókhaldinum, og tí vísir roknskapurin ikki eina rætta mynd av virkseminum. Vit hava mælt til at skráseta kontuna í bókhaldinum.

Á Serstovnadeildini verður ikki kannað, um bókingar samsvara við undirliggjandi skjøl, ella um lønarseðlarnir eru rættir og samsvara við lønarútgjaldingarnar og bókingarnar í mánaðarroknskapinum. Tá ið kannað varð, um bókingar um ársskiftið 1999/2000 vóru farnar á rætt fíggjarár, komu við fram á, at nakrar rokningar frá 2000 vóru bókaðar á 1999. Mánaðarroknskapir, lønarlistar o.t. vórðu ikki sett uppá pláss og goymd forsvarliga, og sum áður nevnt, verður ikki stemma av. Eftir okkara tykki lýkur roknskaparhaldið á Serstovnadeildini ikki grundleggjandi krøvum í roknskaparkunngerðini, og vit hava mælt til at fáa viðurskiftini í rættlag.

7.8 Serforsorgarstovnar og stuðlar, lønargrannskoðan (J.nr. GL 1998/2 07 4-7)

Vit hava grannskoðað umsitingina av lønum til stuðulspedagogar og starvsfólk innan Serforsorgina. Síðani 1. juli 1998 hevur Almanna- og Heilsumálastýrið havt lønarumsitingina hjá stovnum undir Serstovnadeildini og stuðulspedagogum um hendi.

Vit hava tilvildarliga valt út nøkur lønarmál, og hava kannað, um váttáðar tænauppperðir eru til skjals, og um skrásetingar, samanteljingar, upphæddir o.a. vórðu rættar. Samanumtikið

vóru flestu lønarútgjaldingarnar samsvarandi góðkendum tænauppperðum, men talan er um lutfalsliga nógv smærri feilir og ivamál, sum føra við sær, at bæði ov nógv og ov lítið verður goldið út. Sum dømi kann nevast, at arbeiðstímar, viðbøtur og avspákingartímar ikki eru rætt skrásettir, tímar eru ikki rætt taldir saman, samanteljingar eru skeivar, tænauppperðir eru ikki váttaðar og eisini eru aðrir ógreidleikar. Vit hava víst á, at flestu skeivleikar helst standast av veikleikum í lønarumsitingini:

Ógreið sáttmálaviðurskipti

Í sáttmálanum millum Føroya Landsstýri og Føroya Pedagogfelag er ein seravtalu frá 1988, ið ásetir, at gamlar ”reglur og siðir”, framvegis eru í gildi. Grundarlagið fyri hesum ”reglum og siðum”, sum er ein leivd frá danskari umsiting, finst í gomlum donskum sáttmálum, rundskrivum o.ø., og tað er ofta torført hjá lóntakarum og lønarumsitingini við vissu at siga, hvørjar reglur eru galdandi. Tað førir við sær umsitingarligar skeivleikar og ivamál.

Vit hava víst á, at tað hevði verið ein fyrimunur, um reglurnar vóru at finna í galdandi sáttmálum. Stjórin fyri Serforsorgina og Almanna- og Heilsumálastýrið hava boðað frá, at arbeiitt verður við málinum.

Ógreitt hvussu tænauppperðir verða fyltar út, váttaðar o.a.

Fleiri feilir í tænauppperðum stava frá, at nógv duga ikki at fylla uppperðina rætt út, og í 1996 mæltu vit til at gera eina skrivliga leiðbeining. Hesum tók leiðslan á Serstovnadeildini undir við, men tað er ikki gjørt enn.

Í februar 2001 ásannar stjórin á Serforsorgini, at stórir tørvur er á formaliseraðum manngongdum. Ein starvslýsing fyri stovnsleiðarar hjá Serforsorgini er væl áleiðis, og síðani er ætlanin at gera reglugerðir og manngongdir fyri ábyrgdarøkini hjá leiðarunum, herimillum eisini leiðbeining til at fylla út tænauppperðir.

Veikleikar í umsitingini á lønardeildini

Lønardeildin hevur ikki nakað skipað innanhýsis eftirlit. Sami, sum tøppar inn í edv-skipanina, kannar eisini eftir, um rætt er tøppað inn. Vit hava mælt til fáa viðurskiptini í eina tryggari legu.

Veikleikar í edv-skipanini

Starvfólkaeildin skrásetir og strikar lønmóttakarar í edv-skipanini, og lønardeildin tøppar inn tímar eftir tænauppperðum, men hesin skilnaður manglar í edv-skipanini. Skipanin skrivur út dagslistar, ið vísa inntøppaðar lønir og broytingar í stamdatu, men ikki sæst, hvør ger broytingarnar. Eingin brúkaravegleiðing tryggjar, at tey, ið dagliga nýta skipanina, nýta hana rætt og einsháttá. Vit hava mælt til at bøta um hesi viðurskipti.

Nýggj lønarskipan

Í Almanna- og Heilsumálastýrinum verður arbeiitt við at menna eina nýggja lønarskipan og eina forskipan. Almanna- og Heilsumálastýrið heldur, at trupulleikarnar í stóran mun verða loystir, tá ið lønarverkætlanin verður liðug og sett í verk ultimo 2001.

Serlig viðurskipti viðv. stuðulspedagogum:

Roknskaparhaldið og lønarumsitingin er ikki á einum nógv tryggum støði, og lýkur ikki grundleggjandi krøvum í roknskaparkunngerðini. Einki eftirlit er við lønarútgjaldingunum. Eingin

kannar eftir, um lönarseðlarnir eru rættir og samsvara við lønarútgjaldingarnar. Fíggjarstöðan verður ikki stemmað av, og mánaðarroknskapurin verður ikki váttaður mótvegis hægri myndugleika. Frá 1995 til 2000 eru lønarútreiðslurnar nærum trífaldaðar, til uml. 20 mió.kr., og tað er óheppið, at so lítið eftirlit er við hesum stöðugt vaksandi útreiðslum, og tað tykist eisini ógreitt, hvør hevur ábyrgd av hesum viðurskiftum, Almennastovan ella lønardeildin í Almanna- og Heilsumálastýrinum.

Almanna- og Heilsumálastýrið hevur í februar 2001 boðað frá, at arbeiðt verður við at gera mannagongdir á økinum. Eisini kann verða sagt frá, at Stýrið í mai 2000 setti ein prosjektsamskipara at lýsa og gera uppskot til, hvussu stuðulsfólkaøkið fakliga, fyrisingarliga og fíggjarliga skuldi verða skipað í framtíðini. Lagt verður upp til eina heilt nýggja skipan. Eftir ætlan skal arbeiðið verða liðugt í 2001.

7.9 Ellis- og røktarheim, dagstovnar o.a. (J.nr. GL 1998/2 07 4 – 9)

Ein stórir partur av útreiðslunum innan almennamál fer til rakstur av sjálvsogvarstovnum, kommunalum stovnum og skipanum, sum hava sínar egnu roknskapir:

Játtanar- og roknskapartøl (1.000 kr):

	Kontu nr. á fíggjarlóg	Stovnar	Játtanarslag	Játtan 1999	Roknskapur 1999
1	8.21.3.07./20	Føroya Barnaheim	<i>Rakstrarjáttan</i>	7.194	6.970
2	8.21.6.04./20	Ellis- og røktarheim	<i>Rakstrarjáttan</i>	73.517	72.178
3	8.21.6.04./21	Tórshavnar Privata Vistarheim	<i>Rakstrarjáttan</i>	4.746	4.696
4	8.21.6.01./20	Ymiskir serforsorgarstovnar	<i>Rakstrarjáttan</i>	10.118	10.060
5	8.21.9.01./01	Dagstovnar	<i>Onnur játtan</i>	56.600	56.858
	Tilsamans			154.174	152.761

Vit hava samanboreið roknskapartølini í landsroknskapinum við eksternu roknskapirnar, ið verða grannskoðaðir av lóggildum ella skrásettum grannskoðarum, og niðanfyrir verður í stuttum tikið saman um viðmerkingar okkara.

Ellis- og røktarheim

Av misgáum eru kommunuinntøkur 712 t.kr. fyri Eldrarøktina í Sandoyinni bókaðar á hesa undirkontu, og ikki á undirkontu 23: Eldrarøkt í Sandoyinni. Annars er einki at viðmerkja.

Tórshavnar Privata Vistarheim

Sambært roknskapinum hevur stovnurin keypt grundstykki í Runavík fyri 1,1 mió.kr. og bókað peningin sum umvælingar- og viðlíkahaldsútreiðslur. Vit hava víst á, at játtanin er til vanliga raksturinn av heiminum, og at tílíkar íløgur krevja serstaka játtan. Vit hava biðið landsstýrismannin um eina frágreiðing, men hava ikki fingið svar.

Ymiskir serforsorgarstovnar

Talan er um Bústovnin ”Sólteigur”, Blindavinna Føroya, Umlættingarheimið ”Dáin” og Sambýlið ”Eysturstræti 4”.

Sambýlið "Eysturstræti 4" heldur til í einum bygningi hjá felagnum Sinnisbata. Eingin leigusáttmáli er gjörður, og bygningurinn og lán eru tikin við í roknskapin hjá sambýlinum fyrir 1999. (Matvörur, el, olja o.a. útreiðslur eru eisini við í roknskapinum. Sambært kunngerð nr. 11/1994 um sambýlir skulu húsfólk í einum sambýli sjálvi rinda hesar útreiðslur av síni pensjón). Vit hava biðið landsstýrismannin um eina frágreiðing, men hava ikki fingið svar.

Dagstovnar

Talan er um 26 dagrøktarskipanir og 31 vøggustovur og barnagarðar, iroknað skúlabarnaansingina í Tórshavn. Vit hava gjøgnumgingið roknskapir hjá 10 dagstovnum/dagrøktarskipanum og kannað, um studningurinn er goldin út eftir ásetingum í § 43, stk. 1, í barnafor-sorgarlógini.

Meginreglan er, at roknskapartølini í landsroknskapinum byggja á endaligar ársroknskapir, sum eru grannskoðaðir. Nakrir roknskapir eru tó ikki Almanna- og Heilsumálastýrinum í hendi, áðrenn landsbókhaldið letur aftur fyri bókingum, og í teim førum er talan um fyribils-tøl. Ein sammeting við endaligu roknskapartølini, sum verða tikin við/javnað í komandi lands-roknskapi, vísir, at talan ikki er um munandi frávik.

7.10 Roknskaparviðurskifti á Almanastovuni (GL 1996/2 07 1-1)

Vit hava grannskoðað roknskaparviðurskiftini á Almanastovuni í Tórshavn, og hava í 2000 verið á ófráboðaðari vitjan á stovninum. Almanastovan hevur síðani november 1999 bókað í FSL-skipanini, uttan at nøkur reglugerð er gjörd fyri, hvussu roknskaparhaldið er fyriskipað. Almanastjórin hevur í februar 2001 kunnað um, at Gjaldstovan hevur hjálpt til við at gera uppskot til reglugerð. Rundskrivið frá Fíggjarmálastýrinum er sent út í februar, og væntandi koma viðurskiftini í rættlag innan stutta tíð.

Vit kannaðu, um roknskaparhaldið fyri rakstrarútreiðslurnar var dagført, og um mánaðar-roknskapir, skjøl, avrit av ávísingum o.a. vóru sett uppá pláss og goymd forsvarliga. Onki var at finnast at. Almanastovan kannar, um bókingar, sum ávirka sjálvan raksturinn av stovninum, samsvara við undirliggjandi skjøl, men fíggjarstöðan verður bert partvíst stemmað av.

Mánaðarroknskapurinn verður ikki váttaður móttvegis hægri myndugleika, sum hann skal sambært § 9 í roknskaparkunngerðini. Vit hava mælt til, at tað verður gjørt í framtíðini.

Almanastjórin hevur í februar 2001 víst á, at arbeiðt verður við at stovna eina munandi styrkta roknskapareind við uppgávum bæði viðvíkjandi almannaveitingum og rakstrinum av Almanastovuni.

Tíðaravmarking

Tá ið kannað varð, um bókingar um ársskiftið 1998/99 og 1999/2000 vóru skrásettar á rætt fíggjarár, komu vit fram á rokningar uml. 1 mió.kr., sum tykjast at vera bókaðar á skeivt fíggjarár. Talan er um rokningar fyri arbeiði við nýggju pensjónsskipanina í apríl-desember 1998, sum eru bókaðar á fíggjarárið 1999. Vísandi til § 13 í roknskaparkunngerðini skulu útreiðslur og inntøkur, sum stava frá vørum og tænastuveitingum, verða skrásettar, tá tær verða latnar. Sambært stjóranum á Almanastovuni er talan um eitt mistak.

Fíggjarstöða

Í frágreiðing til landsstýrismannin í desember 1999 vísu vit á, at á Almanastovuni vórðu peningastovnskontur, ið ikki vórðu skrásettar í bókhaldinum, og peningastovns- og kassa-

kontur, ið ikki vórðu stemmaðar av. Harafturat varð víst á fyribilsbókingar- og millumrokningarkontur, ið ikki vórðu stemmaðar av.

Í 2000 er eitt miðvíst arbeiðið farið fram, og peningastovns- og kassakontur verða stemmaðar av regluliga.

Niðanfyrri verður víst á nakrar fyribilsbókingar- og millumrokningarkontur, har trupulleikar hava verið.

Avstemmanarkonta – miðfirraðar útgjaldingar skipanir

Í sambandi við verkfallið í apríl 1999 vórðu pensjónir o.a. goldnar út við somu upphæddum, sum mánaðin frammanundan. Tað hevði við sær, at fleiri viðskiftafólk fingu ov nógv goldið út. Nakað er goldið aftur, tó er ein munur kr. 199.960 í debet við ársenda 2000, sum Almennastovan hevur gjørt av at bóka sum kassamun.

Í 1998 og ein part av 1999 eru lönir hjá Almanna- og Heilsumálastýrinum bókaðar á avstemmanarkontuna hjá Almennastovuni. Saldan við ársenda 2000 er kr. 113.591,62 í kredit, sum Almennastovan hevur gjørt av at bóka sum kassamun.

Fyribilsbókingar og millumrokningar – Inngjaldingar Almennastovan

Kontan verður brúkt at skráseta inngjöld, sum Gjaldstovan heldur hava samband við Almennastovuna. Saldan við ársenda 2000 var kr. 643.697,63 í kredit. Kontan verður ikki stemmað av, men Almennastovan kannar bókingarnar og sendir síðani eina bókingaráheitan til Gjaldstovuna, sum útlíknar krediteringarnar. Almennastovan hevur í januar 2001 sett eitt fólk burturav at greiða salduna. Ein munur kr. 233.687,- stavar frá einari feilkoyring 29. oktober 1997. Munurin er ikki útlíknaður, hóast tilmæli frá Landsgrannskoðanini um at greina munin.

Fyribilsbókingar og millumrokningar – Inngjaldingar Dagpeningaskipanin

Kontan verður ikki nýtt longur. Saldan við ársenda 1999 var kr. 176.396 í kredit. Almennastjórin hevur í februar 2001 kunnað um, at eitt stórt arbeiði er gjørt við at stemma hesa kontu av. Torført er at koma til botns, tí talan er um munir, sum stava frá bókingum aftur til 1997. Saldan við ársenda 2000 er kr. 61.571, sum Almennastovan hevur gjørt av at bóka sum kassamun.

7.11 Hjálpartólamiðstöðin (J.nr. GL 2000/2 07 4-8)

Hjálpartólamiðstöðin er stovnur undir Almennastovuni. Útreiðslur til hjálpartól, sum í 1999 vóru 10,3 mió.kr., verða bókaðar á serliga kontu undir “Vanlig forsorg”.

Ongin reglugerð finst fyri, hvussu roknskaparhaldið á stovninum er fyriskipað. Almennastjórin hevur í februar 2001 boðað frá, at Hjálpartólamiðstöðin er biðin um at gera uppskot til roknskaparreglugerð.

Vit hava mælt til:

- at kannað eftir, um bókingarnar samsvara við undirliggjandi skjøl
- at mánaðarroknskapirnir verða kannaðir og váttaðir
- at mánaðarroknskapirnir verða góðkendir mótvegis hægri myndugleika

Almannastjórin hefur í februar 2001 boðað frá, at Hjálpartólamiðstöðin er biðin um beinanvegin at fara undir eina skipaða eftirlits- og góðkenningarmannagongd, sum skal staðfestast í roknskaparreglugerðini.

Málsviðgerð

Sambært leiðaranum eru ov fá starvsfólk í mun til uppgávarnar, og tí tekur tað ofta upp í 3 mánaðir at avgreiða eina umsókn um vanligt hjálpartól.

Almannastjórin hefur í februar 2001 greitt frá, at hon hefur sett ein prosjektból, ið skal gera uppskot til framtíðarbygnaðin á Almannastovuni. Ætlanin er at samskipa og endurskoða virksemið hjá Hjálpartólamiðstöðini, serpedagog ráðgevunum og § 18-deildini á Almannastovuni, fyri m.a. at fáa skjótari málsviðgerð á Hjálpartólamiðstöðini.

Útflýggjan av hjálpartólum

Tá hjálpartól verða flýggjað út, fylgir eitt eintak av lánsseðlinum við, men ongin kvittar fyri móttøkuna. Almannastjórin hefur í februar 2001 greitt frá, at Hjálpartólamiðstöðin er biðin um at merkja hjálpartóluni og at tryggja, at umsøkjari, avvarðandi, heimahjálp e.o. kvittað fyri móttøkuna, tá hjálpartól verða flýggjað út.

Vørugoymsla

Sambært § 19 í roknskaparkunngerðini áliggur tað stovnunum at føra serstakt yvirlit yvir vørugoymslur. Fíggjarnevndin hækkaði í 1997 játtanina við 250 t.kr. til at keypa eina skipan til goymslustýring. Hjálpartólamiðstöðin hefur ikki nakað goymsluyvirlit.

Leysligar metingar vísa, at Hjálpartólamiðstöðin hefur hjálpartól í umferð fyri 60-70 mió.kr. Í nógvum førum hava fólk hjálpartól til sín doyggjandi dag. Hjálpartólamiðstöðin fær avrit frá Almannastovuni av deyðsváttanum, ofta nógv seinkað, men sambært leiðaranum hefur Hjálpartólamiðstöðin ikki orku at kanna, um øll hjálpartól koma innaftur, og nógv fer óivað fyri skeyti. Sambært leiðaranum klára starvsfólkini nóg illa dagligu uppgávarnar.

Almannastjórin hefur í februar 2001 greitt frá, at Hjálpartólamiðstöðin er farin undir at skráseta hjálpartól í goymslustýringarskipanina, sum nú er liðug. Eldri hjálpartól verða skrásett, so hvør tey verða latin inn aftur.

Tryggingarviðurskifti

Stovnurin heldur til í leigaðum hølum. Innbúgv eru tryggjað fyri kr. 500.000 og telduútbúnaður fyri kr. 250.000. Harafturat er goymslan av hjálpartólum tryggjað fyri 1 mió.kr. Eftir okkara tykki eru tryggingarupphæddirnar í lægra lagi. Landsstýrið hefur ikki ásett reglur fyri tryggingarviðurskifti hjá almennum stovnum, og vit hava tí mælt til, at tryggingarviðurskiftini regluliga verða gjøgnumgingin saman við serkønum.

Almannastjórin hefur í februar 2001 boðað frá, at Hjálpartólamiðstöðin er biðin um at endurskoða tryggingarviðurskiftini.

Lánsveitingar

Avlamisbilar

Almannastovan/Hjálpartólamiðstöðin veitir studningslán til avlamisbilar, sum verða niðurskrivað yvir 6 ár, og harafturat rentufrí lán yvir 6 ár, vísandi til § 18, stk. 5, í forsorgarlógini.

Hjálpartólamiðstöðin sendir veðbræv í leysafæ til tinglesingar, og veðbrævið verður sent Toll- og Skattstovu Føroya, áður Gjaldstovuni, at krevja innaftur.

Einki verður skrásett á Toll- og Skattstovuni, og onki eftirlit er við, um lánini verða goldin aftur rættstundis. Inngjöld viðvíkjandi nøkrum av “gomlu” lánunum, ið eru førd yvir frá DEMM-skipanini, verða skrásett í nýggju innkrevjingarskipanini, men inngjöld eftir 1. januar 2000 viðvíkjandi øðrum lánunum verða “hangandi” á einari millumrokningarkontu. T&S arbeiðir við at loysa hesar trupulleikar.

Almannastovan fær ikki avrit av veðbrævi, og tí verður einki skrásett á Almannastovuni. Almannastovan hevur onki eftirlit við, um lánini verða goldin aftur rættstundis, og fær ongan eftirstøðulista frá T&S.

Skrásetingargjald

Sambært § 9 í Ll. nr. 175/1992 “um skrásetingargjald á motorakførum o.ø.” er einki skrásetingargjald á avlomisvognum. Í lógini eru ongar ásetingar um at rinda skrásetingargjald av avlamisakførum. Fíggjarmálastýrið setir ávísar treytir í játtanarskrivum til umsøjarar, ið hava søkt um at sleppa undan at rinda skrásetingargjald av avlamisakførum, m.a.:

- hámark fyri virðisgrundarlagi, nú kr. 73.500 áður kr. 60.000
- krav um, at skrásetingargjald fyri persónvognar skal rindast aftur, verður avlomisvognurin avhendaður innan 6 ár. Skrásetingargjaldið verður at rinda lutfalsliga, svarandi til tað ið restar í tey 6 árin
- sum trygd fyri kravi landskassans um skrásetingargjald, um vognurin verður seldur ella skiftur eigara, ella um vognurin verður nýttur av øðrum enn eigara ella húska hansara, skal veð lýsast við 1. prioriteti í vogninum, og tinglýsingargjald o.a. verður umsøkjarin at gjalda

Í oktober 2000 spurdu vit Fíggjarmálastýrið, hvørja heimild Stýrið hevur at áseta tílíkar treytir viðvíkjandi avlambilum. Fíggjarmálastýrið hevur í januar 2001 svarað, at talan er um treytir, sum siðvenja hevur verið at seta. Treytirnar eru ikki ásettar í lóg ella kunngerð, og ongin lógarheimild er fyri at áseta tílíkar treytir.

1. februar 2001 samtykti Løgtingið at strika § 9 í skrásetingarlógini. Eftir broytingina verður stuðul til avlambilum bert veittur við heimild í forsorgarlógini.

Bústaðarbroytingar

Hjálpartólamiðstöðin/Almannastovan veitir stuðul at broyta bústað vísandi til § 18, stk. 5, í forsorgarlógini í teim førum, tá tað verður hildið at vera neyðugt, fyri at eldri, brekað, og brekað børn, kunnu vera verandi í heiminum. Hesin stuðul verður veittur heilt ella lutvíst við afturgjaldsskyldu.

Skuldarbræv verður undirskrivað. Har er ásett, at lánið, sum ikki er rentuberandi, skal gjaldast aftur, tá ið Almannastovan krevur tað, tá ið ognin skiftir eigara, ella tá ið onnur viðurskifti eru, sum ávirka afturgjaldsskylduna smb. §§ 23 og 24 í forsorgarlógini.

Hesi lán verða ikki skrásett á Almannastovuni, hvørki tá ið talan er um tinglýsta skuld ella ikki tinglýsta skuld. Ongar reglur eru um, nær og hvussu málini verða tikin upp til nærri kanningar, ella um afturgjald í sambandi við andlát ella eigaraskifti. Tað er ógreitt, um Almannastovan ella Hjálpartólamiðstöðin skal taka sær av hesum arbeiði.

Sambært almannastjóranum fer Almennastovan at taka stöðu til mannagongdina, tá Almanna- og Heilsumálastýrið hevur tikið stöðu til heimildarspurningarnar niðanfyrri.

Heimildarspurningar

Viðvíkjandi lógarheimildini at veita stuðul við afturgjaldsskyldu til bústaðarbroytingar og avlamisbilar hava vit m.a víst á,

- at ivasamt er, um heimild er at veita stuðul við afturgjaldsskyldu til avlamisbilar.
- at ivasamt er, um bústaðarbroytingar koma undir § 18, stk. 5, í forsorgarlógini.
- at veitt eru rentufrí lán til bústaðarbroytingar til foreldur við brekaðum børnum, vísandi til § 18, stk. 5. Í fleiri førum hevur Almennastovan, tá ið barnið varð 15 ár, hvønn mánaða hildið aftur 20% av pensjónini hjá barninum, sum afturgjald fyri láninum, sum veitt varð foreldrunum. Ivasamt er, um henda mannagongd er lóglig.
- at vit ivast í, um landsstýrismaðurin í § 7 í kunngerð nr. 8/2000 “um persónliga viðbót” kann áseta, at tá persónlig viðbót verður veitt til útreiðslur til egnan bústað, verður hon treytað av, at ein afturgjaldsskipan verður gjørd.

Í frágreiðing til landsstýrismannin hava vit nærri greitt frá og grundgivið fyri hesum sjónarmiðum.

7.12 Døgnstovnurin ”Rókin” (GL 1998/2 07 3-5)

Vit hava í september 2000 verið á eftirliti á samdøgurstovninum ”Rókin”. Lógargrundarlagið undir stovninum er lógarkunngerð nr. 104/1988 ”Lovbekendtgørelse for Færøerne om børneforsorg”, við seinni broytingum. Stovnurin er góðkendur av Almanna- og Heilsumálastýrinum sambært § 32, stk. 1, í nevndu lóg. Viðtøkur stovnsins eru dagfestar 27. januar 1999.

Sambært viðmerkingunum til figgjarlógina er talið av fulltíðarstørvum 10. Sambært leiðaranum starvaðust 7 fólk á stovninum í desember 2000. Stovnurin er normeraður til 5 børn og ung. Í september 2000 vórðu 3 børn skrivað inn, av hesum 1 til umlætting 2 vikur um mánaðin.

Landsstýrismaðurin hevur greitt frá, at frá tí latið var upp í august 1997 til september 2000 hava 4 til 5 børn verið javnt á stovninum.

Sambært roknskaparkunngerðini skal stovnsleiðarin hvønn mánað stemma av og góðkenna roknskapin á einum stovni. Tað verður gjørt, men mánaðarroknskapurin verður ikki góðkendur móttvegis hægri myndugleika, sum ásett er í roknskaparkunngerðini. Sambært landsstýrismanninum er tað nú komið í rættlag.

Tá ið kannað varð, um bókingar um ársskiftið 1999/2000 vóru farnar á rætt figgjarár, um roknskaparhaldið var dagført, og um mánaðarroknskapir, skjøl, avrit av ávísingum o.a. vórðu sett uppá pláss og goymd forsvarliga, var onki at finnast at.

7.13 Heilbrigðið (GL 1996/2 08 4-1)

Í frágreiðing okkara, í mars 2000, varð Viðgerðarheimið Heilbrigðið umrøtt. Millum annað spurdu vit landsstýrismannin, hví játtanarslagið “rakstrarjáttan” ikki verður nýtt, tá ið landið figgjar allan raksturin, og hvørjar ætlanirnar eru um, at almennu roknskaparreglurnar,

sambært § 2, stk. 2, í Ll. nr. 33/1994 “um landsins almenna roknskaparparhald v.m.”, eisini skulu galda fyri stovnar sum Viðgerðarheimið Heilbrigðið.

Harafturat vístu vit á:

- at* rentur og avdráttir av láni í bygninginum verða framvegis útreiðsluførd í roknskapinum hjá viðgerðarheiminum. Sambært roknskapunum hevði viðgerðarheimið/landið árinum 1986 - 1998 rindað tilsamans 5,2 mió.kr. í rentum og avdráttum av láni í bygninginum á Velbastað,
- at* figgjarstøðan í roknskapunum fyri 1992 - 1998 er sett upp eins og árinum frammanundan við hesari grannskoðaraátekning: “*Viðmerkjast skal, at ognin á Velbastað er ikki tinglisin sum ogn hjá Heilbrigðið, og at avskrivað verður ikki uppá ognina.*”,
- at* sambært útskrift úr tingbókini 5. januar 1999 standa tveir privatpersónar sum eigarar av matr. nr. 4-b á Velbastað,
- at* eftir okkara tykki talar nógv fyri, at landið eigur at ognina á Velbastað. Í eini frágreiðing til landsstýrismannin greiddu vit nærri frá og grundgóvu fyri hesum sjónarmiði,
- at* tað er ivasamt, um reglugerðin fyri Viðgerðarheimið Heilbrigðið hevur gildi, og um viðgerðarheimið kann sigast at vera til sum sjálvsognarstovnur, og vit mæltu landsstýrismanninum til at greiða viðurskiptini,
- at* tað er ivasamt, um felagið Heilbrigðið nakrantíð hevur verið ein sjálvsognarstovnur, og kanska eisini ivasamt um felagið er til, og mæltu vit landsstýrismanninum til at útvega allar upplýsingar um Felagið Heilbrigðið, frá tí tað var stovnað, m.a. gerðabøkur og roknskapir,
- at* sambært roknskapargrannskoðanini er ivasamt um kassapeningurin kr. 2.830 er til,
- at* sambært roknskapargrannskoðanini er ivasamt, um ymiskir ágóðar og lønarforskot kr. 34.595 hava fult virði,
- at* goldnar eru uml. 70.000 kr. í koyripeningi fyri at koyra rusk, vaskiklæði, breyð og sjúklingar. Sambært grannskoðaraprotokollini verður “*verulig frásøgn eftir reglum Toll- og Skattstovunnar ikki førd, men er upplýst, at kilometurpeningurin verður goldin út sb. avlesing av kilometurteljara á bilinum*”.

Vit spurdu landsstýrismannin, hvørji stig hann ætlaði at taka, fyri at fáa umrøddu viðurskipti í rættlag. Vit hava síðani fleiri ferðir til fánýtis mint landsstýrismannin á fyrispurningar okkara.

7.14 Blákrossheimið (GL 1996/2 08 4- 1)

Í frágreiðing okkara í mars 2000, varð Blákrossheimið umrøtt. Millum annað vístu vit á, at vit høvdu spurt landsstýrismannin um:

- hvussu “*tey av landsstýrinum ásettu stevnumið*” sambært § 1 í viðtøkunum fyri Blákrossheimið skulu skiljast, og hvørji stevnumið landsstýrið hevur ásett,
- nær og hvussu gjaldið fyri búgvandi gestir, sambært § 3 í viðtøkunum fyri Blákrossheimið, er ásett,
- heimildina at flyta 200 t.kr. umvegis eginognina hjá Blákrossheiminum til “Bláa Kross, Føroya”,
- Almanna- og Heilsumálastýrið hevur góðkent leigusáttmálan fyri bygningar, sum Blákrossheimið leigar frá Bláa Krossi Føroya,
- hví játtanarslagið “rakstrarjattan” ikki verður nýtt, tá ið landið figgjar allan raksturin,

- hvørjar ætlanirnar eru um, at almennu roknskaparreglurnar sambært § 2, stk. 2, í Ll. nr. 33/1994 “um landsins almenna roknskaparparhald v.m.”, eisini skulu galda fyri stovnar sum Blákrossheimið.

Vit hava síðani fleiri ferðir til fánýtis mint landsstýrismannin á fyrispurningar okkara.

7.15 Sjúkrahúsverk Føroya

Við Ll. nr. 89/1996 varð nýggj lóggáva fyri Sjúkrahúsverk Føroya sett í gildi 29. juli 1996. Sambært § 2 fevnir Sjúkrahúsverk Føroya um trý sjúkrahús (Landssjúkrahúsið í Tórshavn, Klaksvíkar Sjúkrahús og Suðuroyar Sjúkrahús). Sambært § 2, stk. 3, ásetir Landsstýrið nærri reglur fyri, hvørjir serligir stovnar hoyra undir sjúkrahúsverkið og virki tess. Hesar reglur eru ikki ásettar. Við heimild í § 3, stk. 2, hevur Landsstýrið í kunngerð nr. 124/1996 v.s.b. ásett nærri reglur fyri Sjúkrahúsráði. Við heimild í §§ 7-8 hevur landsstýrið í kunngerð nr. 123/1997 v.s.b. ásett nærri reglur fyri flutnings- og ferðaendurgjald til sjúklingar uttanlands.

Fyri hvørt sjúkrahús velur landsstýrismaðurin við heilsumálum eitt sjúkrahúsráð, sum er ráðgevandi hjá landsstýrismanninum í málum viðvíkjandi sjúkrahúsinum. Høvuðsuppgávan er at viðgera mál av generellum og prinsipiellum týðningi fyri viðgerðina á sjúkrahúsinum. Fíggjarætlanin skal verða ummæld av sjúkrahúsráðunum, áðrenn hon verður send Almanna- og Heilsumálastýrinum.

Í sjúkrahúslógini er ásett, at neyvari reglur fyri bygnaðinum og fyrisitingarligum viðurskiftum verða ásettar av landsstýrinum. Hesar reglur eru ikki ásettar.

Yvirlit yvir rakstrarútreiðslur 1996-1999

Nettóútreiðslur: (mió.kr.)	1999	1998	1997	1996
Landssjúkrahúsið	232,4	228,0	220,9	214,0
Klaksvíkar Sjúkrahús	41,9	42,9	38,9	38,5
Suðuroyar Sjúkrahús	29,8	29,4	28,0	26,2
Tilsamans	304,1	300,3	287,8	278,7

Niðanfyrir er eitt meira útgreinað yvirlit yvir útreiðslurnar hjá sjúkrahúsunum í tíðarskeiðunum 1996-1999, og eru tær bornar saman við tað, ið játtað varð á fíggjarlógini:

(mió.kr.)	1999	1998	1997	1996
Landssjúkrahúsið				
Bruttoútreiðslur	255,9	244,0	237,2	237,2
Inntøkur	23,5	16,0	16,3	23,2
Nettóútreiðslur	232,4	228,0	220,9	214,0
Játtan á fíggjarlóg	232,3	228,0	220,7	213,5
Meir-/minninýtsla	0,1	0,0	0,2	0,5

Av misgáum eru 248 t.kr. viðvíkjandi “eldrabústaðir” á Landssjúkrahúsinum bókaðar á høvuðskontu nr. 8.21.6.04: Eldrarøkt, í staðin fyri á høvuðskontu nr. 8.20.3.04: Landssjúkrahúsið. Nettóútreiðslurnar hjá Landssjúkrahúsinum eru sostatt í veruleikanum 248 t.kr. hægri enn landsroknskapurin vísir. Meirnýtslan er tessvegna 321 t.kr.

Klaksvíkar Sjúkrahús

Bruttoútreiðslur	55,6	57,1	52,2	38,3
Inntøkur	0,9	0,8	0,7	0,1
Ellis- og røktarheimið	12,8	13,4	12,6	0,00
Nettóútreiðslur	41,9	42,9	38,9	38,2
Játtan á figgjarlóg	41,9	42,6	38,9	38,2
Meir-/minninýtsla	0,0	0,3	0,0	0,0

Suðuroyar Sjúkrahús

Bruttoútreiðslur	40,9	40,8	38,6	36,8
Inntøkur	0,6	0,8	0,4	0,2
Ellis- og røktarheimið	10,5	10,6	10,2	10,4
Nettóútreiðslur	29,8	29,4	28,0	26,2
Játtan á figgjarlóg	29,6	29,0	28,0	26,2
Meir-/minninýtsla	0,2	0,4	0,0	0,0

Í bruttoútreiðslunum fyri Klaksvíkar Sjúkrahús fyri árin 1997-1999 er Norðoya Røktarheim íroknað. Í bruttoútreiðslunum fyri Suðuroyar Sjúkrahús er Suðuroyar Ellis- og Røktarheim íroknað.

Íløgur

Umframt rakstrarútreiðslur er talan um íløgur/umbygging/viðlíkahald, sum ganga fram av landsroknskapinum fyri tey einstøku sjúkrahúsini:

<u>Íløgur (mió.kr.)</u>	1999	1998	1997	1996
Landssjúkrahúsið	14,0	12,1	5,0	6,7
Klaksvíkar Sjúkrahús	0,0	0,0	0,0	0,5
Suðuroyar Sjúkrahús	2,7	2,1	6,9	10,5
Tilsamans	16,7	14,2	11,9	17,7

Grannskoðaði byggiroknskapurin fyri útbyggingina av Suðuroyar Sjúkrahúsi 1988 - 1999 vísir eina samlaða netto útgjalding uppá 120,2 mió.kr.

Viðmerkingar frá roknskapargrannskoðanini

Sjúkrahúsverkið verður grannskoðað av løggildum grannskoðara. Niðanfyri verður tikið saman viðmerkingarnar frá grannskoðanini viðvíkjandi roknskapinum fyri 1999 fyri tey 3 sjúkrahúsini.

Landssjúkrahúsið

Avtalur eru gjørdar við teir yvirlæknar, sum hava privata viðtalu á Landssjúkrahúsinum. Í sambandi við lønarútgjaldingarnar til yvirlæknarnar verður sambært avtalunum mótroknað nýtsla av tólum og læknaskrivara, men nýtslan av starvsfólki og heilivági verður ikki gjørd upp. Mælt er til at fáa skipanina at virka í tráð við gjørdar avtalur.

Eitt samlað ognaryvirlit er ikki gjørt enn. Medico-tekniska deildin hevur tó eitt yvirlit yvir allar lutir, sum deildin hevur eftirlit við. Mælt er til at gera eitt samlað yvirlit.

Klaksvíkar Sjúkrahús

Vísandi til reglugerð frá 1. september 1992 um privata viðtalu hjá yvirlæknum innan sjúkrahúsverkið verður mælt til, at spurningurinn um gjald fyri at nýta høli, starvsfólk, kanningarstovu o.a. verður viðgjørdur av nýggjum.

Sjúkrahúsið hevur 2 leasingsáttmálar um kopimaskinur, góðar 11 t.kr. um ársfjórðingin, sum ganga út 1. juni 2005.

Suðuroyar Sjúkrahús

Vísandi til reglugerð frá 1. september 1992 um privata viðtalu hjá yvirlæknum innan sjúkrahúsverkið verður mælt til, at spurningurinn um gjald fyri at nýta høli, starvsfólk, kanningarstovu o.a. verður viðgjørdur av nýggjum.

Sjúkrahúsið hevur 2 leasingsáttmálar um kopimaskinur góðar 11 t.kr. um ársfjórðingin, sum ganga út 1. apríl 2003.

7.16 Hotel Tórshavn

Hotel Tórshavn hevur til endamáls at hýsa sjúklingum, sum verða sendir frá føroyska sjúkrahúsverkinum til serviðgerð í Keypmannahavn. Á figgjarlógini fyri 1999 er játtanin til partur av høvuðskontu 8.20.3.20: “Serviðgerð uttanlands”. Útreiðslurnar til hotellið verða skrásettar á undirkontu 21: “Uppihald”, ið eisini fevnir um flutningsútreiðslur í sambandi við serviðgerð uttanlands. Í 2001 er ein serstøk undirkonto til Hotel Tórshavn.

Bókhaldið, ið fyrr var á hotellinum, varð 1. januar 1999 flutt til figgjardeildina í Almanna- og Heilsumálastýrinum. Hotel Tórshavn verður grannskoðað av løggildum grannskoðara. Niðanfyri verður tikið samanum viðmerkingar frá grannskoðanini viðvíkjandi roknskapinum fyri 1999.

Útreiðslurnar vóru í 1999 sambært landsbókhaldinum 6.206 t.kr. Grannskoðaði roknskapurin vísir eina nýtslu 6.473 t.kr. Roknskapargrannskoðanin vísir á, at munurin 267 t.kr. stavar m.a. frá lønum, sum eru goldnar av bankakontuni hjá hotellinum, men sum ikki eru bókaðar í bókhaldinum.

Roknskapargrannskoðanin vísir á, at mannagongdirnar fyri bókhaldinum og roknskaparførsluni hava ikki verið nøktandi í 1999. Bókaðu útreiðslurnar eru ikki altíð grundaðar á góðkend skjøl, og víst verður á, at rokningar í fleiri førum eru sendar beinleiðis til Almanna- og Heilsumálastýrið at bóka. Inntøkur eru eisini í fleiri førum grundaðar á innanhýsis skjøl uttan nummarrøð.

Bókhaldið hevur ikki verið ført, so tað hevur verið gjørligt at gera tíðargreinaðar roknskapir ella samanbera við undanfarin ár.

Frá 1. januar 2000 er bókhaldið flutt aftur til hotellið. Í hesum sambandi hava verið trupulleikar við at stemma av o.a., men tað er komið í rættlag.

8. OLJUMÁL o.a.

8.1 Frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl

Sambært § 11, stk. 3, í Ll. 25/1999 “um grannskoðan av landsroknskapinum v.m.” letur landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 mánaðir eftir figgjarárslok lögtingsgrannskoðarunum og Landsgrannskoðanini frágreiðing um frávik ímillum játtanar- og roknskapartøl. Niðanfyrri verður víst á stovnar/høvudskontur, har talan er um meirnýtlu, og/ella har farið er uppum ásetta lönarkarmin. Vit hava tikið við viðmerkingar og frágreiðingar frá landsstýrismanninum.

9.30.1.01. Stuðul til umhvørvisverndartiltøk

Á figgjarlógini vóru játtaðar 1,2 mió.kr. Minninýtlan er 128 t.kr. Sambært landsstýrismanninum kemst minninýtlan av, at í 1999 hava ikki verið umsóknir til alla játtanina.

9.30.1.07. Náttúrufriðingarnevndir

Á figgjarlógini vóru játtaðar 230 t.kr. Meirnýtlan er 70 t.kr. og farið er uppum lönarkarmin við 60 t.kr. Sambært landsstýrismanninum stendst meirnýtlan av, at nevndirnar sambært náttúrufriðingarlógini hava skyldu at taka mál upp, ið verða lögð fyrri tær. Virksemið hjá nevndunum veldst tí um, hvussu mong mál tær viðgera, og hvussu stór málini eru.

9.30.1.10. Spillojloreinsing

Á figgjarlógini vóru játtaðar 2,3 mió.kr. Meirnýtlan er 322 t.kr. Við heimild í Ll. 75/1992 hevur landsstýrið gjørt sáttmála við IRF, har IRF átekur sær at savna inn spillolju kring landið og viðgera hana, meðan landsstýrið átekur sær at rinda roknskaparliga hallið. Endaliga upphæddin kann ikki verða gjørd upp, fyrr enn figgjarárið er farið, og tí kann vera torført at fáa neyðuga játtan í rættari tíð. Fyri at bøta um henda trupulleika eru stig tikin til at endurskoða sáttmálan við IRF.

9.32.1.01. Oljumálastýrið (rakstrarjáttan)

Minninýtlan er 2,8 mió.kr. Á figgjarlógini vóru játtaðar 6,4 mió.kr. Av serligum útreiðslum, í sambandi við fyrireiking av 1. útbjóðingarumfari, og útreiðslum í sambandi við at flutt varð í onnur høli, varð játtanin hækkað við 6,4 mió.kr. á eykajáttanarlógini fyrri september 1999. Eisini varð, á eykajáttanarlógini fyrri september 1999, játtanin hækkað við 107 t.kr. í sambandi við lönarhækkingar. Sambært landsstýrismanninum blivu útreiðslurnar, í sambandi við fyrireiking av 1. útbjóðingarumfari nakað lægri enn væntað, og av tí, at tað dró út við at flyta í nýggj høli, varð játtanin í 1999 bert nýtt í lítlan mun. Størri parturin av útreiðslunum verður tí hildin í 2000.

8.2 Oljumálastýrið (GL 1997/12 1-1)

Vit hava á heysti 2000 grannskoðað roknskapar- og játtanarviðurskiftini hjá Oljumálastýrinum.

Reglur fyrri mannagongdum á roknskaparøkinum

Á flestu stovnum er framvegis ongin reglugerð fyrri roknskaparhaldinum, sum ásett í § 5, stk. 1, í roknskaparlógini, sum kom í gildi 1. januar 1995. Stýrið vísir á, at sambært § 5, stk. 2, í lógini, skal reglugerðin verða gjørd samsvarandi reglum frá Fíggjarmálastýrinum. Hesar reglur vórðu ikki gjørdar fyrr enn í februar 2001, tá Fíggjarmálastýrið sendi út eitt rundskriv við vegleiðing um roknskaparreglugerðir.

Landsstýrismaðurin hevur í november 2000 kunnað um, at farið er undir at gera reglugerðina fyri roknskaparhaldinum. Sambært rundskrivinum frá Fíggjarmálastýrinum frá 6. februar 2001 skal roknskaparreglugerðin fyri allar stovnar verða góðkend í seinasta lagi 1. september 2001.

Skráseting og eftirlit

Oljumálastýrið nýtir bókhaldsskipanina á Føroya Gjaldstovu. Avrit verða tikin av uppruna-skjølunum, sum verða send Gjaldstovuni at bóka. Kannað verður, um bókingarnar í roknskapinum samsvara við aftanfyrri liggjandi skjøl, men tað verður ikki váttað við átekning á mánaðarroknskapin. Landsstýrismaðurin hevur í november 2000 boðað frá, at tað verður gjørt í framtíðini.

Inntøkur

Oljumálastýrið hevur ávísar inntøkur í sambandi við umsóknar- og loyvisgjöld. Vit hava mælt til, at nýta debitorskipanin á Føroya Gjaldstovu. Landsstýrismaðurin hevur í november 2000 boðað frá, at tað verður gjørt í framtíðini.

Aðrar viðmerkingar

Tá ið kannað varð, um bókingar um árskiftið vóru farnar á rætt fíggjarár, var einki at finnast at. Kannað varð eisini, um roknskaparhaldið var dagført, og um mánaðarroknskapir, skjøl o.a. vórðu sett uppá pláss og goymd forsvarliga. Einki var at finnast at.

Oljumálastýrið hevur eitt dagført ognaryvirlit.